

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

„Csendőrtenyésztés“.

Egy budapesti író az egyik napilap hasábjain cikksorozatot írt a Markó-utcai fogházban szerzett tapasztalatairól és „emlékeiről“. Egyik cikkében rólunk is megemlékezik a következőképpen:

„Mindazt, amit ma a fogházör és a fegyőr jelent, az én időmben fokozott eréllyel és félelmetességgel testesítette meg a csendőr és a katona.

Mint valami fogházellenörök s mint éber fegyőrök, úgy állottak a csendőrök minden folyosó-keresztezésnél, lépcsőfeljártnál és fogházajtónál és gépfegyvertűzként szórták parancsaikat, rendelkezéseiket s — mi tagadás — káromkodásaikat...

A magyar csendőr!... Sokan büszkék rá. Én mindig azt gondoltam, hogy valami tenyésztés játszhatik közre ennyi zordság, élesség és hajlíthatatlan keménység létrejötté körül; talán a csendőr-családok sarjai előszeretettel házasodnak össze. Tisztán a megfelelőnek vélt egyének kiválogatása és betanítása aligha lehet elegendő ennek a típusnak a létrejöttéhez.

Nekem például soha összeütközésem, de surlódásom sem volt kulcsárral vagy fogházörrel, a csendőrök azonban nem egyszer felfedeztek rajtam egy-egy mozdulatot vagy más külsőséget, amit azután amúgy jó magyarosan rögtön meg is róttak...

Nem tudjuk, hogy minek voltak szánva mind-ezek: dicséretnek-e vagy megrovásnak, de ez végeredményében nem is érdekel minket. Azt minden-estre megállapítjuk, hogy a fogházban szolgálatot teljesített bajtársaink becsületesen végezték a kötelességüket. Elvégre is, a fogház nem luxusszálloda, ahol a „személyzetnek“ nesztelen lépésűnek, mosolygós ábrázatúnak és udvariasan szolgálatkésznek kell lennie, hogy a vendégek tartózkodását ezáltal is kellemesebbé tegyék. Aki nem szereti a „zord és hajlíthatatlanul kemény“ embereket, az vigyázzon magára, hogy ne kerüljön közéjük.

Nem is ezen az egészen természetes dolgon akadt meg a szemünk, hanem azon a bizonyos tenyésztési teórián. Mindenesetre szokatlan és kevésbé megtisztelő, hogy minket egyenesen tenyésztetni akar valaki; ezt a kifejezést ki is kérnők magunknak, ha nem holmi fogházbéli nézet-

eltéréseknek lenne az utóhangja; — rögtön magunkévá tesszük azonban a gondolatot, ha alatta egy vérbeli, tradicionális csendőr nemzedék megteremtését kell érteni.

A szabad pályákon nem ritkaság, hogy egy-egy mesterség vagy foglalkozás évtizedeken keresztül örökség gyanánt száll apáról fiura és válik szinte vérévé a család minden egyes tagjának. Az apák és nagyapák által megszerzett tudás és tapasztalat, a hivatás szeretete és megbecsülése, a tisztesség és szolidaritás szigorú értelmezése, amelyre egyedül lehet évtizedek munkáját alapítani, nem hal ki a család egyes tagjaival, hanem egyre tökéletesebbé, tisztultabbá és nemesebbé öröklődik át, hogy az utódokban már nemcsak mint egyéni tulajdonság, hanem mint kötelező és tiszteletben tartott családi hagyomány éljen tovább.

Vajjon nem lehetne-e a mi pályánkat is valahogy csendőresaládok tradíciójává tenni és a csendőrlelkekbe ültetett erkölcsi értékeket az utódokba való átplántálás útján a jövő csendőrnemzedék véérébe oltani s megmenteni attól, hogy az egyénnel együtt veszendőbe menjenek? Nem volna-e érdemes gondolkodni azon, hogy a jövő csendőrnemzedéket vagy legalább is annak altisztikarát — a honvédség példájára — elsősorban csendőrapák fiai közül válogassuk ki, akik már a szülői házban céljainknak megfelelő nevelésben részesültek s jövő életpályájuk légkörében nőttek fel. Talán még a csendőrségi internátus céljainak egyikét is ennek a gondolatnak lehetne szentelni; csendőrgyermekekből nem lenne nehéz kiváló csendőraltisztákat nevelni, bizonyos, hogy nem esalatkoznánk bennük, aminthogy nem esalatkoznánk abban a — sajnos — kevés bajtársunkban sem, akiknek a csendőri hivatás máris családi tradíciója.

Igaz, hogy a kötött pályákon, különösen azonban az állami szolgálatban az apák rendszerint idegenkednek attól, hogy fiaikat a maguk pályájára adják. Talán azért, mert a saját pályájának mindenki csak a tövisét érzi s mások foglalkozását mindig könnyebbnek, jövedelmezőbbnek és jobb előhaldást ígérőnek látja a magáénál. A nemzedékeken át való örökös próbálkozás vége azután rendszerint az utódok újabb próbálkozása a végtelenségig. De bizonyos, hogy ezt az idegenkedést le lehetne győzni, ha mód volna rá, hogy az állam a csendőraltisztai pályát úgy anyagilag, mint társadalmilag vonzóvá tegye és értékében minden más hasonló pályára fölé emelje; azt hisszük, hogy ennek nemcsak mi látnók hasznát, hanem az állam áldozata is bőségesen megtérülne azzal a nyereséggel, amit egy ilyen altisztikar jelentene a számára.

Az új „Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat“-ról.

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. őrnagy.

(4. közlemény.)

A szakasz harceljárása.

A szabályzatok tanulmányozásánál a legtöbben azt a hibát követik el, hogy a személyi kötelezettségekre és tulajdonságokra vonatkozó általános határozványokat csak futólag nézik át, komoly és beható tanulmányozásra nem méltatják, mert semmi jelentőséget nem tulajdonítanak nekik. Pedig ezek az általános határozványok az önbizalom felkeltésére, az öntudat megteremtésére és általában karakterek nevelésére igen alkalmasak. Minden fegyveres testület öntudatos, sikeres fellépésének az alapja az önbizalom és a vezetők erkölcsi értéke.

A szabályzat képtelen a harc minden változatára, minden eshetőségére egyaránt érvényes határozványokat adni. A Szabályzat csak a fegyelem megteremtéséhez szükséges, valamint a túlesigázott lelkiállapotban is ösztönszerű megszokottsággal végrehajtandó fogásokat szabja meg. A harc közben való magatartásra a csatárnak úgyszólván teljes szabadságot kell, hogy biztosítson. A Szabályzat adta harcelveken felépített józan megfontolás, de még inkább mind a vezetőnek, mind a csatárnak a természetes esze ad tanácsot arra, hogy a pillanatnyi helyzetben hogyan cselekedjék, úgy a vett meghagyás teljesítésére, mint a személyes biztonsága megszerzésére.

A karakter, a fegyelem és általában a katonás nevelés biztosítja azt, hogy válságos helyzetekben nem kerekedik felül a létfenntartási ösztön. Az ön-

bizalom nyugodt biztosságot ad a cselekedeteknek. A céltudatos cselekvés a vezetésre szorulóakra feltétlenül hatással van, azokba is bizalmat önt, magával ragadja őket és végül a sikert eredményezi.

Úgy a karakter, mint az önbizalom különösen a vezető részéről fontos, hogy alárendeltjeit életük feláldozására is magával ragadja, ha kell, de minden csepp feleslegesen ontott vértől is meg kell, hogy kimélje őket. A régi Szabályzat csak előbbit ismerte, ezért voltak — különösen a háború kezdetén — oly véresek az ütközeteink.

A háború szomorú tapasztalatai alapján teszi a Szabályzat a vezetőt felelőssé azért, hogy csapata minél kevesebb veszteséggel, minél nagyobb testi és erkölcsi erőben érje el a harcélét. A testi és erkölcsi erővel való takarékoskodás szükséges voltára is a háború szolgáltatott számos példát. Sokszor érthetetlennek tartottuk, hogy olyan csapat, mely a legnagyobb nehézségek árán, hősiességének számos tanujelét adva, érte el az ellenséges állásokat, sikerét nemhogy kiaknázni, de megtartani sem tudta. A terepnehézségek, az előzőleg elviselt fáradalmak annyira kimerítették, hogy a roham végrehajtása után az akarat ereje elhagyta és még jó, ha az ellenség ellenlökéseit ki tudta védeni.

De nemcsak a fáradalmak béníthatják meg a csapat vállalkozó kedvét! Ha nem látja, hogy előjárói állandóan jó példával járnak elől, ha nem tudja, hogy előjárója figyelmét a legesekélyebb csüggedés vagy kishitűség sem kerüli el, akkor erélye és elszántsága lankad, magárahagyatottságában bizalmatlanság és félelem vesz rajta erőt. A parancsnoknak ezért kell mindent eszközt meg-

Csend az Adrián.

Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ ny. tüzérszázados.

(Befejező közlemény.)

Ezzel az olaszoknak számolniuk kell és valószínűleg számolnak is. Hiába osztották tehát fel a franciák és olaszok Jugoszlávia kizárásával a volt monarchia haditengerészetének pompás hajóanyagát egymás között, a délszláv állam, ha jelenleg nincs is tengerészete, az Adria keleti partján ma fennálló status quo-val sohasem fog egyetérteni. Bármily nagy is tehát a csend, valószínű, hogy az Adria a nemtávoli jövőben nagy égháború színhelye lesz.

A monarchia idejében az Adrián mindig találkozott az ember a haditengerészet gyakorlatozó rajaival vagy egyes hajóival. Most az egész tengerparton csak Fiumében láttam egy olasz állomáshajót, a dalmát tengerparton pedig egyet sem, leszámítva azt a különböző kikötőkben veszteglő 3-4 torpedónaszádot, aknalerakó és vontatógőzöst, melyet a nagyjából a monarchia flottájából az újdonsült tengeri hatalomnak, Jugoszláviának juttatott.

A jugoszláv tengerészetnek tehát nincsen egyetlen komoly csatahajója, de még cirkálója sem! Feleslegesnek vélem azt, hogy bővebben fejtegessem, mennyire gyűlölik ezért a jugoszlávok az olaszokat! Nem is akarnak beletörődni tengeri pozíciójuknak ezen alárendelt voltába s miután az államnak e jelek szerint a flotta kiépítésére egyelőre nincsen anyagi ereje, a német „Flottenverein” mintájára ők is társadalmi úton próbálják előteremtteni az erős hadiflotta megalapozásához szükséges összeget. A haditengerészet iránt az egész Dalmáciában rendkívül nagy az érdeklődés. A liliputi jugoszláv tengerészet jelenlegi tisztikarának

a pótlására, mely a monarchia tengerészetéből átvett szláv nemzetiségű tisztekből áll, Gravosában állítottak fel haditengerészeti iskolát.

Azzal itt mindenki tisztában van, hogy az olaszok és jugoszlávok ellentétes aspirációi az Adrián ugyanolyan, sőt rosszabb helyzetet teremtettek, mint volt az. Melynek következtében az olaszok és az osztrák-magyar monarchia sohasem tudták egymást megérteni. Egy új Lissa elkövetkezésével számol az itteni közvélemény és aggódva keresi hozzá a jövőben jugoszláv Thegthoff-ját.

Sebenico érintése után Spalatóban, Dalmácia legnagyobb és legfontosabb városában körülnézve, úgy a múlt, mint a jelen építkezései azt juttatták eszembe, hogy Itália és a délszláv népek közötti viszonyban, dacára a Nemzetek Szövetsége által agyongarantált és agyonklauzulált békeszerződéseknek, a biztosság és szilárdság nem fog gyökeret verni. Dioklecián római császár annak idején nem hiába építette ma is fennálló hatalmas palotáját, melybe az egész spalatói óváros belefér, Dalmácia földjére, Zárát pedig a római birodalom késői utóda, az egyesült Olaszország szintén nem hiába foglalta el a legelső lehetséges alkalommal. A gondolatmenet, a koncepció ugyanaz a római birodalom, a velencei köztársaság és a mai Itália keletadriai gyarmatosító kísérleteinél.

De Jugoszlávia sem ül egészen összetett kezekkel: megcsinálta rövid hat év alatt azt, amit a monarchia évszázados uralma alatt, sajnos, megtenni elmulasztott. kiépítette a zágráb-spalatói kereskedelmi, különösen pedig stratégiai szempontból oly fontos vasútvonalat, melyen Zágrábból 12 óra alatt Spalatóba lehet jutni. Igaz, ezen a művükön kívül a szerbek mást nem is igen produkáltak. Spalato szépen épül, míg Dalmácia több városai hanyatlanak. A szerbek Spalatót nagyon favo-

ragadni, hogy vezető befolyását érvényesítse és a csapat a legelszigeteltbb helyzetben is állandóan érezze szabályozó akaratát, mellyel a cselekedetüket irányítja. Milyen legyen az a szakaszparancsnok, aki hivatásának ilyen mértékben megfelel, azt igazán klasszikus tömörséggel megmondja a 384. pont.

A régi lökem-harcászatnál, amikor zárt tömegek zeneszóra rohantak neki az ellenségnek, még a csapatparancsnokok sem ismerték — a legtöbb esetben — a legközelebbi harccélt sem. A vonal-harcászatban legalább ezt közölték az alsó vezetőkkel is. Sajnos, azonban a világháborúban is a legtöbb csatát úgy vívtuk meg, hogy nem tudtuk miért verekszünk. Pedig milyen nagy a különbség a csapat elszántságában és erkölcsi erejében, ha tudja azt, hogy milyen közelebbi célért kell az adott pillanatban küzdenie, — még ha nem is a legrózsásabbak a kilátások — mint hogyha eltitkolják előtte a valót. Zászlóaljam a San mellett állott, amikor orosz transzparensok hírül adták Przemysl elestét. A vár elvesztése legénységünk-nél általános csüggedést váltott ki. Mikor azonban előkészítettük őket arra, hogy most a felszabadult ostromló orosz hadsereg várható lökését nekünk kell kivédenünk, olyan elszánt elkeseredés szállta meg őket, hogy a két nap múlva tényleg bekövetkezett támadást véresen verték vissza.

Ma, amikor a tüzgépek megnövekedett száma és a fokozottabb fegyverhatás a harcot még inkább részletcselekményekre bontja, mint régen, az alparancsnokok tájékoztatása még fokozottabb jelentőségű. Ha a vezetés megszűnt volna, az összműködést csak ez biztosíthatja.

A „Támadásban” című alszakaszban a Sza-

rizálják, sőt olyan irányban is indult meg mozgalom, hogy az S. H. S. királyság fővárosa ne Belgrád, hanem Spalato legyen.

Lesina és Curzola, a két álmos dalmáciai kisváros, semmit sem változott, a gyönyörű fekvésű, a békevilágban a külföldiektől tömegesen látogatott Ragusa most is eléggé élénk, csak a közönsége nem a régi. Elmaradtak, dacára az intenzív propagandának, az angolok, franciák és amerikaiak, az arisztokratikus nyaralók és a szállók vendégei tulnyomóan a délszláv államból kerülnek ki, ami fürdőpolitikai szempontból bizony nagy hanyatlásnak a jele.

A visszafejlődés, hanyatlás legszomorúbb képét azonban Cattaro nyújtja, melynek a norvég fjordokkal is vetekedő, természeti szépségekben oly gazdag, híres öblét, a „Bocche di Cattaro”-t és a csodálatos panorámákban bővelkedő Lovesent a szlávokon kívül alig látogatja valaki, csak ritkán téved ide egy-két órára idegen hajó. Ennek kétféle oka van. Az egyik az, hogy Montenegrónak a délszláv államba való bekebelezése után megszűnt az érdeklődés a térképről immár letörölt liliputi balkáni királyság, Montenegró és annak kezdetleges, bár igen érdekes viszonyai iránt. Mintán megszűnt a Lovesen oldalán vonuló politikai határ, Nikita népe ma már nem tényező sem az európai, sem pedig a balkáni politikában. Így hát nem is igen törődnek már vele.

Maguk a montenegróiak, amint láttam, nagyjában szintén beletörődtek jelenlegi helyzetükbe s legalább is a külső jelek szerint, a délszláv állameszme, mint Dalmáciában, náluk is gyökeret vert. Az elégedetlen elemeket az olaszok gyűjtötték össze s használják fel a Nagyszérbia elleni propagandára — Albániában, melyre, mint valamikor a monarchia és Olaszország, ma ezen utóbbi és Jugoszlávia tart igényt. A helyzet a jövő

hályzat a szakasz tevékenységeit a menetoszlop-ból történő kiválásának pillanatától az üldözésig végigkíséri. A tűz és mozgás összhangjának megteremtését annyival is inkább kidomborítja, mert a szakasz a golyószórósrajban már nagyobb tűzerő fölött rendelkezik.

A szakaszparancsnok parancspéldái külön figyelmet érdemelnek. Nemesak azt mutatják be, hogyan lehet tömören, röviden parancsolva az alárendelt tevékenységét minden kétséget kizáró módon megszabni, a mellékelt vázlatok támpontot nyújtanak arra is, hogy haremoccanatok gyakorlására a megindulási helyzetet milyen egyszerű módon lehet rögzíteni.

A szakaszparancsnok ma már nem intézheti el olyan kényelmesen a feladatát, mint régen, amikor már 2 km.-re az ellenségtől intézkedett a rohamra és az üldözésre is. Vezetői tevékenységére és részletparancsainak a tartalmára találunk jellegzetes példákat a 399. pontban.

A szakaszparancsnok elsősorban a golyószórósraj tüzeit befolyásolja, egyébként a tűzvezető tevékenysége főleg a mozgással való összhang megteremtésére terjed ki. A mozgás folyamatban tartására, az összeköttetés megteremtésére, a figyelés megszervezésére tér ki részletesebben a Szabályzat. Különösen a betörési hely megállapításánál hangsúlyozza a figyelés fontosságát.

A roham előkészítése és végrehajtása részleteinek szabályozása után a siker kiaknázására ad támpontot. Igen érdekes a 411. pont, mely a támadás elakadásánál a mozgás újabb lendületének megszerzésére ad irányelveket. A további pontok a tartalékba jutott szakasz számos feladatát sorolják fel.

szempontjából tehát itt sem enyhült: Itála, mint azelőtt a monarchiával, nemesak a tengeren, hanem Albániában is farkasszemét néz a délszláv állammal.

Montenegróban, ahogy láttam, csend van. Ünámitás azon kósza híreknek hitelt adni, hogy Montenegró lázadzik a szerb uralom ellen. Mint értesültem, az állítólagos lázadásokról kolportált összes hírek koholmányok. A jó ernagoreok eddig csak a közbiztonság s nem az állam biztonsága ellen követtek el, more patrio, többszörös merényleteket. A jugoszláv uralom első idejében meglehetősen zavarosak voltak a viszonyok. Montenegróban számtalan rablóbanda verődött össze, melyek megtámadták a postakocsikat és pörére vetkőztették az utasokat, sőt odáig is merészkedtek, hogy leszállva egész Cattaróig, ott fényes nappal lakásokat fosztottak ki. Ez a másik oka annak, hogy a cattarói öblöt és Montenegrót látogatók száma nagyon megesappant, bár ma már ilyen idillek nem igen fordulnak elő, mert a szerb csendőrség a kegyetlenséggel határos kíméletlen eréllyel már nagyjában véget vetett a fekete hegyek zsványromantikájának. A szerb csendőr különben is félve tisztelt ember Dalmáciában, különösen pedig Montenegróban. Felszerelése és ruházata, ellentétben a katonasággal, elsőrangú, fizetése is magasabb, mint a hadsereg katonájé.

Cattaróban, a volt monarchia második hadkikötőjében, ma a halál csendje uralkodik. Cattaró mélyebbre zuhant, mint akár Fiume, Zára vagy Ragusa. Helyi kereskedelem már alig van, mert hiszen a monarchia idejében a fő jövedelmi forrást a monarchia itt állomásozó katonasága és tengerészete képezte. A Montenegró felé irányuló tranzitőfergalmat is működtették.

A monarchia által épített gyönyörű mólók, hidak és egyéb műtárgyak nagyrésze romokban hever, nem törődik senki velük. A szép cattarói móló nagyrésze be van omolva. A híres szardíniagyár üzemét beszüntette. Ipar, kereskedelem a régiének csak árnyéka, a hajózás

A „Védelemben“ című fejezetben a rajnál mondottakkal szemben már védelmi csoportosításról, tüzrendszer megszervezéséről beszél a Szabályzat. Megállapítja a védelmi készség mibenlétét, majd az ellenség támadása közben való magatartásra és a betört ellenség kivetésére ad támpontokat.

Az „Anyagi gondoskodások“ főleg a lőszer pótlására terjednek ki.

Támpontok a harc kiképzésre.

Hasonlóképpen mint a rajnál, a gyakorlandó haremózzanatok sorolja fel.

VI. fejezet. A puskásszázad.

A puskásszázad szervezete.

A puskásszázad a kiképzés és az alsó vezetés szempontjából a honvédség legfontosabb köteléke.

A puskásszázad a parancsnoki rajra és rendszeren négy szakaszra tagozódik. A parancsnoki raj az összekötő altisztból, századkürtösből, jelentőfutóból, loápolóból és a tiszti küldőből alakul. A puskásszázadban csak két szakasznak van golyószórós raja.

A puskásszázad zártrendje.

Már több helyen rámutattam arra, hogy az új Szabályzat leglényegesebb újítása abban nyilvánul meg, hogy még inkább érvényesíti a gyakorlatias hadicélt, mint a régi Szabályzat.

A háború előtti Szabályzat a zárt rendet még hareban is alkalmazhatónak vélte tüzérési tűzben való előnyomulásnál, tartalékok mozgásánál, gyülekezéseknél. A háború után átdolgozott Szabályzat is még igen nagy súlyt helyez a zártrendű gyakor-

csak a legszükségesebb parti hajózásra zsugorodott össze. Söhajtva panaszkodik mindenki, milyen jó is volt régen!

De — és ezt meg nem vallani a sajátmagunk haszontalan illuziókba való ringatása lenne — az egész Dalmácia délszlávnak érzi magát, ha lojálisan be is ismeri, hogy a monarkia idejében jobb dolga volt. A szerb uralom ugyanis kitűnően ért a nemzeti öntudat és hiúság élesztéséhez és ébrentartásához. Csak egy példát említek: nem folyik le a legkisebb faluban sem búcsú anélkül, hogy oda a szerb hatóságok és katonaság ki ne vonulnának, zászlós parádékat és tűzijátékokat ne rendeznének és együtt ne zsviőznának a lakossággal. Így elérik azt, hogy a nép nacionalizmusa kiéli magát s a lakosság egészen elfelejti azt, hogy dalmát tartománygyűlés ma már nincs s hogy úgy Dalmácia, mint Montenegró még mint közigazgatási fogalmak is megszűntek létezni és felolvadtak az egységes S. H. S. királyságban. Az adók keservesek, a nép sokat nyomorog, néhol koplal is, de hallgat. Közben Szerbia felnevelt egy új ifjúságot, mely szélsőséges délszláv nacionalista. Ez már teljesen bele fog törődni abba, hogy Dalmácia és Montenegró csupán földrajzi és történelmi fogalmakká devalválódtak. A szerbek legalább is így képzelik. Sikerülni fog-e nekik?

Ez már más kérdés. Ha a régi értékek elpusztulását, a kereskedelem és hajózás csökkenését és egy álmodozó, hiú és romantikára hajlamos néptörzsnek a viszonyokba való látszólagos beletörődését csendnek nevezhetjük, akkor tényleg csend van az Adrián. A csend pedig nem az életet jellemzi, ez a halál tulajdonsága. Bár a mostani állapotok külsőleg a nyugalom, sőt egy bizonyos mértékű konszolidáció képét mutatják, ebből magunkra nézve túlságosan pesszimista következtetéseket levonni nem szabad. A szláv lélek kiszámíthatatlan.

Távoli mennydörgés moraja hallatszik az Adrián,

latokra. A forradalmak bomlasztó hatása után első sorban a fegyelem megteremtésére fektetett súlyt és ezt első sorban zártrendű gyakorlatozással vélte elérhetőnek.

Mikor a háború tapasztalatai leszűródtek és az új harceljárásunk kialakult, mindinkább szembeötlővé vált, hogy a gyalogság harekiképzésének oly nagy ismeretkört kell felölelnie, melyet csak akkor tud elsajátítani, ha minden felesleges és időtrabló alakisággal szakít. Időt megtakarítani különösen a zártrendben való kiképzésnél lehetett és pedig minél nagyobb volt a kötelék, annál többet; mert a korszerű harcban a nagyobb kötelékek a zártrendű alakulatokat már alig használhatják. Ezért selejtített ki a Gy. Gy. Sz. különösen a puskásszázad zártrendjéből is mindent, ami nem szolgálta közvetve vagy közvetlenül a harc kiképzést is.

A puskásszázad zártrendű alakzatai közül a Szabályzat tehát csak azokat tartotta meg, amelyekre feltétlenül szükségünk van. Ezek pedig a következők:

a vonal (eddig fejlődött vonal) a mindennapi sorakozásra szállásban, hosszú, keskeny utcákban, az elindulást megelőző gyülekezésre, valamint díszelgésekre szolgál;

a „félrajoszlop“ a század menetalakzata, de gyülekezésekre vagy rejtőzésre is használjuk. Az eddigi menetoszlopot gyülekezésre nem használhattuk;

az „oszlopvonal“ (szakaszok félrajoszlopban egy magasságban öt lépés térközre) a század rendes gyülekezési alakzata.

Az eddigi „oszlop“ csak díszszemlékre és a díszmenetre marad fenn. Ezért a Szabályzat „díszoszlop“-nak nevezi és csak a Függelékben veszi fel.

— Nyugat, Olaszország felől. A ki nem elégített olasz és jugoszláv aspirációk, az eldöntetlen nagy kérdés, olasz, avagy szláv legyen-e az Adria, a nagy csendnek előbb-utóbb véget fognak vetni. Fiume már hazasír. Nincsen nagyon távol az idő, mikor talán haza is jöhet, ha majd el fog jönni a nagy dörgés és villámlás, melynek a mai nagy csönd után el kell következnie. Mi csak várjunk türelemmel.

Miserere.

Ne kivánd, Uram, hogy azt is úgy mondjuk:
„Bocsáss meg annak, ki vétett ellened“ —
Ahogy kiejtjük, főhajtra, szent Neved.
Ne kivánd, hogy kezünk összetett legyen
S földet keressen szomorú szemünk!...
'Sz azóta csak könnyes kenyeret eszünk!

Nem akarunk semmit a más szántóján;
De ahol mi vetettünk ezer éve,
Legyen ott a miénk a buzakéve,
A más portáját sohase kívántuk;
De ahol imádni tanultunk Téged,
Téged-tagadón más oda mért lépett?...

Láss belénk s mosolyogj, ha érzed, Uram,
Hogy forró a csókunk a lábad fején
S ints elindulnunk az Igazunk felé;
Fogd meg az öklünket s a másik kezéd
Az áldást adja szüntelen élénk...
... Te majd tudni fogod, hogy mikor elég...

Beöthy Kálmán,
főhadnagy.

Amit vissza kell szerezniünk. Vaskapu részlet.

A szakaszok számozása és megjelölése ugyanaz, mint régen.

A század, ha a századparancsnok közelében van, sorakozik, különben gyülekezik. (A külön-külön sorakoztatott szakaszokat parancsnokaik az elrendelt alakzatba bevezetik.)

Miután a század mindhárom alakzata egyúttal gyülekezési alakzat is, az alakzatváltoztatások befejezésekképpen, mint igen célszerű újítás van felvéve az a határozvány, hogy sürgős esetekben az alakzatváltoztatások leggyorsabban új sorakoztatással rendelkezhetők el. (Ha volnának még tartalékos tisztjeink, ők üdvözölnék elsősorban a Szabályzatnak ezt az újítását.)

A puskásszázad harcrendje.

A századparancsnok századát — ameddig az együtt van — hasonlóképpen vezeti, mint a rajparancsnok a rajt. Ha a személyes vezetés már nem lehetséges, a századparancsnok parancsait — esetleg írásban — jelentőfutók közvetítik. A század harcalkzatai a megközelítő és a támadó alakzat (védelmi csoportosítás).

Noha a mai gyalogsági harc a sokféle harc eszköz, a fokozott tűzhatás és a terep kihasználásának az eddiginél is nagyobb jelentősége folytán minden alakítás mellőzését tette szükségessé, a kiképzés megkönnyítésére, a parancsnoklás és vezetés

egyszerűsítésére még a harcrendben is néhány sémat kellett megadni.

Szükségessé tette ezt még az is, hogy a H. Sz. megjelenése után majdnem mindenkinél kétségek maradtak aziránt, hogy mit ért a H. Sz. a megközelítés és a támadás alakzatai alatt. Oly komplikált valaminek képzelték azok megalakítását, — melyeket csak oldalakra terjedő parancsokkal vétek elrendelhetőnek, — hogy hajlandók voltak az egész H. Sz. fölött pálcát törni. A kétkedőknek igazuk volt abban, hogy a H. Sz. ezen pontjai nem egészen világosak, mert annakidején még a szerkesztők sem voltak teljesen tisztában azzal, hogy a gyakorlatba hogyan kell majd ezeket a határozványokat átültetni. A Gy. Gy. Sz. ezért részben a H. Sz. tökéletességén esett csorbát köszörüli ki, amikor egyszerű, könnyen megjegyezhető, könnyen elrendelhető és könnyen változtatható harcalkzatokat állapít meg. Ezáltal eléri azt, hogy a század harcalkzataival — bármily gyakran változzék is a terepfedezet vagy terepalakulat — azokhoz mindenkor gyorsan idomul.

A négy egységből alakult század megközelítési alakzatai: a kereszt; a négyszög (ennek alfaja a mindkét oldalt lépcsőzött négyszög); a saktábla és a lépcső.

Három egységből álló századnál kereszt helyett éket, négyszögalakzatok helyett háromszöget vezet el a századparancsnok. A szakaszok közötti tér és távközöket a századparancsnok rendeli el. Sür-

gős tagozódásnál a szabályzatadta tér- és távközök érvényesek. Az alsó egységek alakzatát rendszeresen azok parancsnoka rendeli el.

A repülők ellen való tagozódáshoz, amikor a gyorsaság különösen fontos, ennek végrehajtását pontosan előírja a Szabályzat.

Támadóalakzatban (védelmi csoportosításban) a század küzdő- és századtartalék-szakaszra oszlik.

A harcalkzatban való mozgásra és az alakzatok változtatására, a gyülekezés és sorkozásra a szakasznál mondottak érvényesek.

A puskásszázad harcéljárása.

A puskásszázad az a kötelék, melyet már a gyalogság összes nehéz fegyvereivel megerősíthetnek.

A puskásszázad feladatát a zászlóaljparancsnok határozza meg. A részletek szabályozása a századparancsnok dolga. A vezetés közegei a parancsnoki raj legénysége és az alárendelt nehéz fegyverek összekötő közegei.

Szétbontakozásnál a század — ameddig csak lehet — menetoszlopban marad. A századparancsnok már ekkor gondoskodik a harcélkészületek megtevéséről (lőszer, kézigránatok, stb. kiosztása), melynek megtörténtével a harceszköz-kocsit a ütközetvonalat löszerrészlegéhez visszaküldi.

A tagozódást a századparancsnok öntevékenyen rendeli el. Tagozódásnál a biztonság mértéke szerint szabja meg az egyes lépcsők erejét. Az első lépcsőbe csak akkor vet be nagyobb erőt, ha már az éritkezésvételnél nagy tűzerőre van szükség.

Készenlétbe helyezett századnál a századparancsnok gondoskodik a biztosításról és a felderítés kiegészítéséről.

Támadásnál a századparancsnok már kezdetben is képezzen súlypontot. Ha a támadás végrehajtása más csoportosítást kíván, erre később még van alkalma, mellyel az ellenséget még meg is lepheti. Támadási parancsát nem adja egységes intézkedésben. A támadás alap gondolatát azonban már az első parancsban fektesse le. A változott helyzet alapján kiadott kiegészítő parancsok a szükséges átcsoportosításon kívül rendszeren a roham előkészítésére és az ellenség főellenállási övének való átküzdésére vonatkoznak.

A továbbiakban a Szabályzat támpontokat ad a puskásszázadhoz netalán beosztott nehéz fegyverek alkalmazására.

A harc vezetésében a századparancsnok befolyása érvényesüljön. Ezért helyét úgy válassza meg, hogy százada haresávját át tudja tekinteni és a hareről személyes figyellel is tudomást szerezhesen. A mozgás folyamatban tartására elsősorban a nehéz fegyverek tüzet irányítsa. A támadás lendületéről a tartalékok bevetésével gondoskodják. A mélységi tagozást és új tartalékok képzését a legelső alkalommal rendelje el. A betörésnek tűzzel való előkészítését és támogatását a századparancsnok irányítja. A siker kiaknázásában különösen leleményesen járjon el a századparancsnok.

Védelemben a századparancsnok jelöli ki a szakaszok védőkörletét; megállapítja a fészkek helyét és berendezését, a főellenállási vonalat és a tűztervet, megszervezi a tűzrendszert. A védelem tervszerű beállítására és a rohammentesség eléré-

sére minden rendelkezésére álló eszközt kihasznál. Harcélőrsöket rendel ki, pontosan megszabva azok feladatát és felállítási helyét. Az állások megszállásának időpontját a századparancsnok rendeli el. Felelős a védelmi körlete megtartásáért. A századtartalék ellenlökését személyesen vezeti.

Visszavonulásnál a hátramozgás sorrendjét, a kölcsönös tüztámogatást, az új ellenállás vonalát különösen behatóan szabályozza a századparancsnok. Ő a legutolsó részekkel megy csak vissza. Halogató és színlelt harcokban, lovassággal vívott harcokban, tüzéség ellen végrehajtott vállalkozásokban szabja meg ezután a Szabályzat a század szerepét.

Támpontok a harcélképzésre.

Megkötöttségünk, hogy tíz puskás rajra van csak két golyószórós rajunk, szükségessé tette, hogy a század kiképzésének különböző szakáiban a század megalakítására is támpontot adjon a Szabályzat. A korszerű harcéljárás elsajátítására a szakasz kiképzés első időszakában kétrajos szakaszokból, később háromrajos szakaszokból alakul a század. A század kiképzés idejében, hogy a vezetés gyakorlására több egység álljon rendelkezésre, megint kétrajos szakaszokból alakul.

Hasonlóképpen mint a rajnál és szakasznál, a században gyakorlandó harcmezőzetekre is bő támpontokat nyújt a Szabályzat, a legjellegzetesebb harcmezőzetek felsorolásával.

d) melléklet. A könnyűgéppuskásraj.

Az új Gy. Gy. Sz. a golyószórós rajra van felépítve. Golyószórónk azonban egyelőre még nincs. Addig, míg fokozatosan golyószórókat állíthatunk be, az átmenet időszakára az eddigi könnyűgéppuskával kell beérnünk. Azért éppen, mert belátható időn belül a könnyűgéppuska a felszerelésünkben eltűnik, a Szabályzat külön mellékletben vette fel azokat a határozványokat, melyek kizárólag csak a könnyűgéppuskára vonatkoznak, valamint a golyószórós rajjal szemben fennálló eltéréseket.

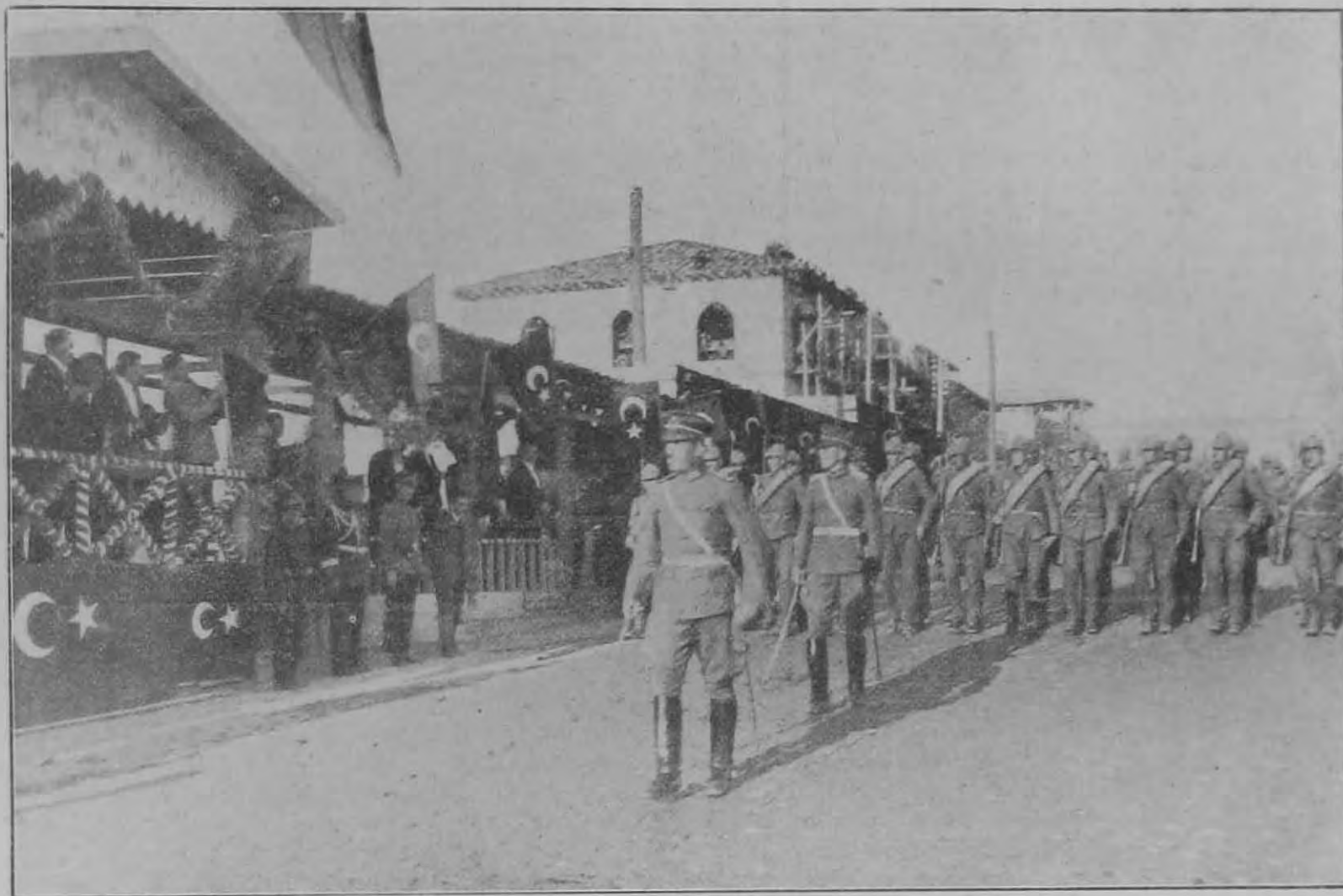
A könnyűgéppuskásraj egy könnyűgéppuskás félrajból és egy rohamfélrajból áll. A rohamfélraj ugyanolyan, mint a golyószórós vagy puskásrajban.

A könnyűgéppuskás félraj számainak tevékenysége nagyjában egyezik a golyószórós félraj számainak hivatásával. Tekintettel arra, hogy a könnyűgéppuska nagy súlya, különösen hosszabb előnyomulásoknál igen fárasztó, ezért külön géppuskavívó van a félrajba beállítva. Csökkent állományú könnyűgéppuskás félrajban a könnyűgéppuskát az irányzó viszi. Addig, míg a századnak könnyűgéppuskái vannak, a csoportjárművek között egy könnyűgéppuskás kocsit is szerepel.

A könnyűgéppuskásraj zárt rendje ugyanaz, mint a golyószórós rajnál. Változik a „Puskát gulába!“ „Szerelvényt le!“ fogás; új a „Málhát le!“ és „Málhát föl!“ módosult a „Tölts!“ és az „Úríts!“

A harcerend is egyezik a többi raj harcerendjével.

A harcéljárásnál külön felhívja a Szabályzat a figyelmet arra, hogy a könnyűgéppuska nagyobb súlya miatt nehezebben mozog, mint a többi

Az ifjú török köztársaság hamarosan lerázta magáról a „békeszerződés“ bilincseit. Kemál pasa a török hadsereget modern alapon újjászervezte.

raj; továbbá, mert nagyobb célt is mutat, a rejtőzésre különösen nagy gondot kell fordítani.

Mielőtt a 2. füzet újításainak összegezésésképpen a tanulságokat levonnám, egy kis történelmi visszapillantást tartok szükségesnek a szabályzatok szerkesztéséről általában.

Azt hiszem köztudomású, hogy a volt monarchia hadserege volt a világ legrégebbi állandó hadserege. Szabályzata is a legelső volt. Amikor a hadsereget megalakították, az teljesen osztrák befolyás alatt állott. A magyar embert szívesen vitték, sőt kötéllel fogták katonának; a vezetésben azonban vajmi kevés helyet hagytak a számára. Ennek ugyan főoka volt az is, hogy a magyar nemességnek és később a középosztálynak derogált a tiszti pálya; legfeljebb, ha huszárnak elmentek — a fiatalabb éveikben — hogy a nyalka egyenruhában az ifjúság örömeit annál jobban kiélvezhessék.

Ami a monarchiának nagy hátránya volt, hátránya volt a hadseregnek is — a sok nemzetiségből való összetétele. Nemesak, hogy a vállvetve harcoló csapatok a legtöbbször nem értették egymás nyelvét s így a bajtársi együttérzés nem fejlődhetett ki közöttük; de nagyobb baj volt az, hogy a legtöbb parancsnok nem bírta az alárendelt legénység nyelvét, így tehát személyes befolyását nem bírta érvényesíteni, nem tudta őket magával ragadni. Ha ezek után figyelembe vesszük még azt is, hogy a tiszti pályát főleg a csehek özönlötték el, — akik nem tagadták meg nemzeti érényeiket a régi időkben sem — akkor nem csodál-

kozik azon senki, hogy a monarchia régi hadserege még akkor sem tudott eredményt elérni, ha túlerőben volt.

A königgrätzi csúfos vereség után végre belátták, hogy a balsikereknek mélyreható okai vannak. A változott fegyverzet és haremód miatt amúgy is újból kellett szerkeszteni a Szabályzatot, ezért a harcélvek lefektetésében gyökeres változtatást hajtottak végre. Rájöttek arra, hogy a vezetők vállalkozó kedvének hiánya, tétlensége, a csapatnál a támadószellem hiánya volt a szenvedett vereségek legfőbb oka. Nem vették azonban figyelembe, mert nem is akarták elismerni, hogy az egyes nemzetek és nemzetiségek magatartása az ütközetekben különböző volt. Így különösen figyelmen kívül hagyták azt is, hogy ahol virtusról, vakmerő vállalkozásról volt szó, ott mindig a magyar járt elől.

Az angol-bur háború tanulságai alapján átdolgozott Conrád-féle Gyak. Szab.-ban a csúcspontját érte el a támadószellem. Ez helyes is volt olyan hadseregben, ahol azelőtt a tétlenség volt az alapvonás és olyan nemzetiségeknél, ahol a virtus nagyon gyenge lábon állott, ahol tehát nőgatásra volt szükség. Nagy hiba volt azonban nálunk, magyaroknál, akiknél a szilaj, féktelen természet, a virtuskodásra, verekedésre való hajlam amúgy is túlfengett, ahol tehát fékezni kellett volna az indulatokat. Természetesen oly vegyes nemzetiségű hadseregben, mint a közös hadsereg volt, nem lehetett minden nemzet számára a mentalitásának és vérmérsékletének megfelelő külön szabályzatot írni. De ez nem is lett volna szükséges, ha a veze-

tők ennek a fontosságát már békében felismerték volna; akkor nem szenvedtek volna a háború elején különösen a magyar csapatok oly véres veszteségeket.

Most, amikor végre abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy magyarok írnak a magyar ember számára szabályzatot, fenti motivumok is figyelembe lettek véve. Ha ebből a szempontból olvassuk el a Szabályzatot, minduntalan rábukunk olyan megkötésekre, melyek a túlságosan élénk magyar vérmérsékletet és a virtuskodásra hajló természetet hivatják megkötni. Viszont bátorítást, buzdítást is találunk benne, ott, ahol szívósabb kitartásról, ellenállás kifejtéséről van szó.

A Szabályzatot először olvasva, különösen a régi Szabályzatban megcsontosodott katona, kifakad a sok változtatás és újítás ellen. Ez pedig tévedés! Csak a vezényszavak változtak, végrehajtásban újat, jóformán semmit sem kell tanulni. (Alkalmam volt egy már kiképzett alakulattal az új Szabályzatot átvenni; *egy délután* elegendő volt arra, hogy az egész legénységet az új Szabályzatra átképezzük. Az csak természetes, hogy a végrehajtásban még nem volt meg a kellő biztonság.)

Aki másodszor veszi át a Szabályzatot, különösen, ha alkalma van csapatokkal is kipróbálni, az rájön arra, hogy a Szabályzat nem komplikált semmit, csak egyszerűsített, különösen ama határozványoknál, amelyek az egyes honvédre vonatkoznak. Hogy az altisztjeinkkel szemben a követelmények fokozottak — az más lapra tartozik és nem is okoz nehézséget.

(Folytatjuk.)

Csendőrstatisztika.

Irtá: nappali JUSTH ANDRÁS ezredes.

A statisztikai adatok, mint általában minden statisztika, bármennyire pontosak és hűek legyenek is azok, inkább csak a hozzávetőleges eredményképet láttatják, tehát csak relatív segédeszközei bizonyos állapotok, helyzet megítélésének.

Amiként azokból, ha negativek, csak óvatossággal szabad egy test viszonyairól hátrányos következtetést levonni, éppen úgy, ha kedvezőek a számadatok, csak bizonyos fenntartással szolgálhatnak a helyzet, állapotok kedvező megítélésének alapjául.

Hogy az előbbieket megértessem, például felhozom: Az egyik testben előfordul öngyilkossági eset, a másiknál nem. Ez még nem jelentheti azt, hogy az elsőben nincs, a másodikban nagy a rend. Az egyik alosztálynál erkölcsi alapon történik a nevelés; a parancsnok szinte drákói szigorral követeli az erkölcsöt minden irányban, a rosszat gyomlálja, irtja, eldobja, testében nem tűri, egész embert követel mindenkitől, jót, hasznosat, nemeset. Ha már most valakiben hiányzik a lelki erő az erkölcsnek behódolni, a jó, a nemes előtt meghajolni, reá jön arra, hogy a jó elleni minden fellázadási kísérlete az előjárók kemény akaratán megtörik: vagy félreáll s egyéniségének megfelelő más életcél után néz, vagy tovább és addig bűnözik, míg ennek kö-

vetkezésményei lelki erejét megroppantják s a halálba menekül.

Ezzel szemben a másik alosztálynál az egyéni akarat rossz megnyilatkozásai esetleg elnézéssel, takargatással, vagy pedig a helyes felfogás hiánya miatt fel nem ismeréssel, lanyhábban, vagy ha szigorral is, de nem következetesen kezeltetnek, — itt természetesen a rosszra hajlamos egyén üzelmei prolongáltatnak — nincs alternatíva elé állítva, semmi oka sincs tehát arra, hogy félreálljon, mert hiszen jól él, az élet örömeit habzsolva. Tetteinek következményei nem aggasztják, a szégyenérzet kihalt belőle s így ez a két lelki tényező reá nézve hatástalan marad. Nem nehéz elbírálni, hogy a száraz statisztika, miként előbb kifejtettem, a valódi helyzet biztos megítélésére egymagában nem alkalmas.

Igy van ez a fegyelmi viszonyok elbírálásánál is.

Tény és való is, hogy a fegyelmi büntetések nagy száma az illető testre vagy alosztályra nem jó ajánló körülmények s azt alkalmasak előnytelen színben feltüntetni. *De csak ott, ahol ez állandó jelenség!* Mert itt az az állapot áll fenn, hogy az erkölcsi nevelés nem volt tökéletes.

Ideális a fegyelmi állapot ott, ahol fegyelmi fenytetés elő nem fordul! Ahol kezdetben baj volt, de az idejében felismertetett, orvosoltatott, a nevelési mód helyes és megfelelő volt.

Viszont baj, ha fegyelmi fenytetés kimutatva nincs, de ezzel szemben beigazolást nyer, hogy az előjáró az előfordult fegyelmi eseteket túlságosan enyhén, tehát helytelenül bírálta el, ami által talán még hivatásbeli köteleit is megszegte. Mert az korántsem elég, büntetéssel torolni s gyökerében mit sem tenni, hogy a baj megszűnjék.

Ebből is látható, hogy tisztán statisztikából a jó vagy rossz eredményt — igazságosan és megnyugtatóan — elbírálni nem lehet.

A közbiztonsági szolgálatra vonatkozólag hasonlóképpen áll a helyzet! Mert például, ha 1925. évben több esetet tüntet fel a statisztika, mint 1924-ben, ez még nem jelenti azt, hogy az állapotok 1924-ben jobbak voltak. Inkább azt jelenti, hogy az előző években erre kevesebb gondot fordítottak, míg a következő évben a törvény- és tekintélytisztelt ezen fokmérőjét jelképező körülményre nagyobb súlyt helyeztek.

Fent előadottakból nyilvánvalóan és kézzelfoghatóan kimutatható, hogy a száraz statisztikai számadatokból csak akkor lehet az eredmény jó vagy rossz voltát megállapítani, az állapotokról s általános helyzetről ezek alapján érdemleges bírálatot vonni, ha ezen számadatokat a helyzet tényeivel megvilágítjuk, vagyis ha minden egyes esetben oknyomozólag az előfordult összhelyzet tényközülményeit képező és ismertető eseteket és intézkedéseket a statisztikai adatok mellé állítjuk.

A jelent könnyű megcsalni, a jövendőt soha. Tág torok, jó tudó tiszteletre kiáltozza az élöket, de ha elnémul ez, csak tettek maradnak bírói latra.

Kisfaludy Károly.

Török tengerészek díszmenete.

Igy lesz a holt számból élő szó, mely beszél! Ilyen módon statisztikailag kimutatható nemcsak az összes szolgálati ágazatok hű képe és az eredmény, de az erre hivatott előljárók irányítási képessége és parancsnoki rátermettsége is.

Ezek előrebocsátása után röviden vázolom a csendőrparancsnoktól ez irányban megkövetelt tennivalókat.

Elősorban a csendőrparancsnoknak, aki hivatása magaslatán akar állani, egyik legfőbb teendője *s kötelessége azon a területen, amelyen működni hivatott, az illető terület minden irányú viszonyairól olyan tökéletes tájékozottságot szerezni, hogy arról teljes s tökéletes képe legyen; hogy minden pillanatban minden eshetőségre teljesen felkészült legyen és semmiféle meglepetés ne érhesse. Vonatkozik ez nemcsak az őrsparancsnokra, hanem az összes tiszti parancsnokokra, sőt fokozottabb mérvben utóbbiakra.*

Minden parancsnok a felügyeleti körletét képező terület minden irányú viszonyaiért súlyosan felelős, éppen ezért kötelessége a legkomolyabban s minden erejéből ezen tájékozódás alapos és gyors megszerzésére törekedni. Ez az egyik legfontosabb követelmény, amelyet a csendőrparancsnokokkal szemben támasztani s tőlük minden körülmények között megkövetelni kell.

A másik sarkalatos követelmény az *irányítás*. Minden parancsnok hatásköre a szabályzatokban pontosan meg van határozva. Ezen a hatáskörön belül az elrendelt és előírt kötelezettségeket okvetlenül meg kell követelni oly mérvben és irányban, hogy azon a célt: a közbiztonsági s más összes

szolgálati viszonyok normális színvonalon tartását eredményezzék. Ezt a parancsnok úgy éri el, ha alárendelt parancsnokaival állandó s szakadatlan érintkezést tart fenn s erre minden néven nevezendő és kínálkozó alkalmat megragad. Erre azért van szüksége, mert a csendőrség sajátlagos viszonyainál fogva csapata nincs együtt, hanem különböző helyeken, szétszórtnan van elhelyezve. Ezt a hiányosságot tehát okvetlenül pótolni s kiküszöbölni kell, hogy a szétszórt elhelyezés dacára alosztályait, alárendeltjeit a parancsnok úgy tartsa kézben a vezénylete alatt, mintha a csapat együtt, a laktanya udvarán vagy gyakorlótéren állana. Hogy melyek az érintkezéshez rendelkezésre álló eszközök, arra itt, mint részletkérdésre, ki nem terjeszkedhetem.

A harmadik főkötelessége az *önkezdemenyezés, öntevékenység*.

Nem elég csak azt végrehajtani jól-rosszul, amit megparancsoltak, hanem kötelessége minden parancsnoknak állandóan gondoskodni a teendő különféle célravezető, helyénvaló s hatáskörébe eső intézkedésekről, hogy alosztályait fokról-fokra tökéletesbítse.

A csendőrparancsnoknak a szolgálatot állandóan az illető vidék viszonyainak megfelelően kell alárendeltjeitől megkövetelnie és kezelnie. Semmi hátrányos tapasztalat vagy körülmény figyelmét el ne kerülje. Ha a közbiztonságot károsan érintő körülményekről, esetekről értesül, ne érje be azzal, hogy az esetet kiderítette, vagy hogy momentán tett helyes intézkedéssel a veszélyt ideiglenesen el-

hárította! Ez nem elég! Intézkedni kell, hogy azok semmi szín alatt meg ne ismétlődhessenek.

Röviden például felhozom: A vagyoni elleni büncselekmények előfordulásának megindokolására ne érje be pl. azzal, hogy ezek csupán a szegényebb lakosságnál fordulnak elő, akiket a nyomor stb. kényszerít a bűnözésre, mert ez a mentségül felhozott körülmény még nem indok arra, hogy az állampolgárok vagyona állandóan veszélyben legyen.

Egy helyén álló parancsnok aziránt is érdeklődik, hogy mi az oka az elszegényedésnek, a nyomornak s más, a közbiztonságra hátrányos észleleteknek?

Fel kell venni az érintkezést a hatósággal — esetleges erkölcsi testületekkel — s az előjárónak felvilágosító jelentést tenni, esetleg attól intézkedést kérni s a legmélyrehatóbban s kitartóan közrehatni, hogy az ártalmas állapot feltétlenül megszűnjék. Szóval minden feltűnő s a közbiztonságot közelről érintő jelenség okait, az alapbajt kiismerni s gyökeresen, megfelelő intézkedésekkel orvosolni kell.

Egyes vidékeken a közbiztonság állandóan megrázkódtatásoknak van kitéve. A parancsnokok rendszerint lakonikus rövideggel a határ közelégével stb. stb. igyekeznek menteni a bajt, tökéletes intézkedéseket, amelyekkel ezen káros folyamatot megállítani kell, nem tesznek. Itt természetesen fokozottabb éberségre van szükség. A portyázás megfelelő őrjáratú beosztással intenzív, sűrű kell hogy legyen, különösen csempészeteken lesállítás alkalmazása, gyanús idegenek és elemek stb. megfigyelése, fegyvertartási igazolványok korlátozása, kóbor cigányok meg nem tűrése, ha kell, különítmények felállításával, esetleg rátermettebb legénység kicserélésével kell a közbiztonságot megvédeni. Nem szabad összetett kezekkel nézni az ily veszélyes állapotokat s beérni a „non possumus” hangoztatásával.

Ugyanez a helyzet az emberi élet elleni büncselekményeknél. Az, hogy a borvidék vérengzőbökké teszi az embereket, nem lehet indoka annak, hogy az állampolgárok személye és testi épsége ellen szabadjára követtessenek el merényletek.

A kihágási büntetőtörvény sújtja az italmérőt, aki részegnek italt szolgáltat ki vagy azt leitatja. Csak gyakrabban kell ellenőrizni az ilyen helyiségeket, zugkorcsmákat. S főként ne demoralizálják a lakosságot a korcsmákban korhelykedő esendőrjárőrök. Ahol a csósz is tolvaj, ott mindenki lop. A csendőrparancsnoknak e téren is módjában áll az okok alapos kikutatásával a hatóság útján az iszákosság elharapódzását s ennek káros következményeit elhárító intézkedéseket szorgalmazni s elejét venni az ilyen állapotoknak.

A parancsnok különös kötelességei közé tartozik a munkásosztály megfigyelése. A Szolgálati Utasítás 53. §. igen szépen részletezi a követendő eljárást. A csendőrparancsnokok tehát szerezenek érvenyt a törvénynek, az országban kujtorgó, lázító, népet izgató elemeket ellenőrizzék, üzelmeiket a legéberebb figyelemmel kísérik. S mint árnyék a napot, kövessék útjokat, melyet körletükben ezek becsavarognak, nemzetrontó munkájukkal a lelkekben rombolva.

Ez a haza elleni halálos bűn, amelynek, sajnos, törvényeinkben még nincs is megfelelő neve! Ha ezt a bűnt bárki is követi el, el kell vele szemben járni! A parancsnokok vegyének fáradságot maguknak e tekintetben alárendeltjeik működését ellenőrizni s őket állandóan irányítani.

Rá kell mutatni arra, hogy ha baj van, ez azért van, mert a legtöbb járőr nem végzi lelkiismeretesen köteleit, nem lát, nem hall, semmit észre nem vesz, vagy ha észre is veszi, nem vesz fáradságot hozzá, hogy intézkedjék, vagy nem ismeri teendőit.

A kihágások elharapódzása azt jelenti, hogy a törvény- és tekintélytisztelet még mindig igen laza. A kihágások elharapódzása oka a közbiztonsági állapot megrendülésének, a lakosságot mintegy nevelni s reakényszeríteni kell a törvénytiszteletre. Ez igen fontos kötelessége a csendőrnek. Hogy többet ne említsek, pl.: az útrendészeti, tűzrendészeti törvény ellenőrzése a forradalmak óta az országban elhanyagoltatott. A csendőrség a kihágások elharapódzásának megakadályozására a legnagyobb energiát fejtse ki s ezt kitartással folytassa.

Vannak alkalmi és oly kihágások, amelyek az év bizonyos szakáiban fordulnak ijesztő számban elő. Ilyenek az árvízveszély, tűzvész, járványok lokalizálására irányuló törvényes intézkedések elleni esetek, a vadászati, halászati stb. kihágásokat megakadályozó intézkedések (kóbor ebek ellen a vadak fiait megvédeni, a hasznos madarak fiainak védelme stb. stb.). Az előrelátó parancsnok már kora tavasszal elrendeli alosztályainak a követendő eljárást, hogy a törvény betartása fölött őrködjének. Nem bízta magát az őrsparancsnokra, akinek ugyan ez elsőrendű kötelessége, hanem biztosítja magát azáltal, hogy idejében, jó eleve felhívja a figyelmet s rendeli el a tennivalókat. Mert ha ezzel elkészt, kiszámíthatatlan kárt hoz hanyagsága.

A kihágások ellenőrzésére nagy súlyt kell fektetni, az alosztályokat részletesen kioktatni azzal, hogy a járőrök a figyelmeztetést, intést, feljelentést, elfogást, a kihágás természetéhez képest el ne mulasszák. Vannak oly csekélyebb súlyú kihágások, ahol a figyelmeztetéssel is célt érhet a járőr, a feljelentéssel csak ismételt esetben él, nehogy a jóindulatú lakosság feleslegesen zaklatva legyen! *De figyelmen kívül hagyni, bármily csekély legyen is a mulasztás, nem szabad!*

A kihágási törvényt s egyéb törvényes rendelkezéseket minden egyes csendőrnek, altisztnek ismernie kell, miért is ezek elsajátítása okvetlenül megkövetelendő.

Fenti vezérelvek szerint kell tehát a csendőrségi statisztikai adatokat összeállítani, mert csakis így vagyunk képesek a helyzetet megítélni s érdemlegesen elbírálni. Ezen munka állandó nagy gondal és lelkiismeretes pontossággal szerkesztett, tárgyilagos munka kell, hogy legyen.

Amihez könnyen jut az ember, azt közönségesen nem becsüli s másként bánik azon kincessel, melyet szerzett, mint amelyet világba léptekor már készen talált.

Széchenyi.

A modern technika és a harcászat.

Irta: Dálnoki KOVÁTS GYULA vkszt. alezredes.

A jövő fegyverei.

Ha mai kulturánkat összehasonlítjuk valamely régi, fejlett kulturával, a mai idők legfeltűnőbb eredménye a rendkívül előrehaladt technika. Így csak természetes, hogy a technika a modern hadviselésben is rendkívül fontos szerepet játszik. Fontossága pedig a jövőben még fokozódni fog; nemcsak azért, mert a technika folyton rohamosabban fejlődik, hanem azért is, mert a hadviselés még távolról sem használta ki mindazokat a lehetőségeket, amelyeket a technika ma már nyújt.

Ha tisztán akarjuk látni a technika befolyását a harcászatra, először a legjellegzetesebb vonásokkal meg kell rajzolnunk a harc képét.

Még ha mindkét harcraszánt ellenfél előretörésben van is, és találkozásukból keletkezett a harc, rövid idő múlva a kiterjedt harcmező különböző részein csak egyik vagy másik fél folytatja a támadást, míg ellenfele védelembe esik. A támadó igyekszik a védőt állásaiból elűzni, elsősorban igyekszik őt megközelíteni, tehát mozgásban marad, mit a védő fegyverei hatásával, tüzgépei tüzevel igyekszik megakadályozni. A támadó tüzgépei hátrítják el ezt az akadályt: tüzüket a védő tüzrendszerére fektetik, hogy a védő tüzet elhallgattassák, vagy legalább is csökkentsék. Ha a támadás sikerül, az ellenséges tűz ellenére eljut az ellenséges állásokig: ha a védő azt bevárja, akkor kézitusára kerül a sor. Ez a harc döntő fejezete. Itt dől el, hogy a védőnek sikerül-e megtartani állásait, vagy a támadónak azokat elfoglalni.

Összefoglalva: részletharcok célja mindig bizonyos tereprészeket az ellenség erőfeszítésének ellenére elfoglalni, vagy megtartani. *A harc döntő fejezete tehát mindig a kézitusára; ezt előkészíti mind a támadónál, mind a védőnél a tüzerők tüze és a kézitusára szállt lökemerők mozgása.* De leszögezhetjük azt, hogy a támadásnak fontosabb eleme a lökemerők mozgása, a védelemnek pedig a tüzgépek tűzhatása. A vezetés feladata a fentiek értelmében a kézitusára megfelelő erőket a megfelelő időben a megfelelő helyre juttatni; alapjában véve tehát nem más, mint állandó összhang fenntartása a széttagolt tűz- és lökemerők működésében, mindig tekintettel az ellenségre. A technika tehát azáltal szolgálja a harcot, ha annak három elemét támogatja: a tüzet, a mozgást és a kettő közti összhangot, a vezetést. A negyedik elem, a küzdelem ember ember ellen; abba a technikának vajmi kevés a beleszólása.

Fegyvertechnika.

Mai fegyvereink túlnyomó része ugyanazon elven alapszik; a fegyverben eléggő lőpor gázainak hajtóereje lövedéket röpít kisebb-nagyobb távolságra. A tüzgépeket szerkezetük és működésük szerint különböző csoportokba oszthatjuk; de minket itt nem a tüzgép érdekel, hanem lövedékének hatása; ebből a szempontból fogjuk a tüzgépeket osztályozni.

A kisebb löfegyverek kisebb súlyú lövedéke tömör; hatása a célban súlya és nagy sebessége folytán nyert átütőerejében rejlik. Nagyobb löve-

dékek üregesek; az üregben elhelyezett robbanóanyagot vagy a célban, vagy a cél közvetlen közelében gyújtókészülék robbantja fel. Így holt célok ellen az átütő erőhöz járul a robbanás rendkívül nagy megrázkódtató ereje, míg élő célok leküzdésénél a lövedéket a robbanás sok kis részre, mintegy egyes tömör lövedékekre bontja, melyek átütő erejükkel hatnak.

A következőkben élő célok leküzdését tárgyaljuk. Ezek ellen üreges lövedék csak a robbanás időpontjában hat, míg a tömör lövedék röppályája minden pontban hatékony, de csak akkor, ha röppályája olyan laposan halad a föld felett, hogy sehol se magasabb, mint a cél.

Ebből a szempontból két csoportba oszthatjuk a tüzgépeket: a géppuska — és a vele rokonhatásúak — és a tüzérségi hatásúak.

A géppuska hatása.

A modern géppuska percenként 5—600 könnyű, tömör lövedéket repít ki 800—900 méter másodpernyi sebességgel; a lövedékek röppályája 800—1000 méter lőtávolságig nem emelkedik embermagasságnál magasabbra a föld fölé, tehát élő és mozgó célok ellen pályája minden pontjában hatékony. Ha 800 méterre lövünk, a lövedék egy másodperc múlva ér a földre; időközben a géppuska még 8—10 lövedéket küldött utána, melyek egymást 80—100 méter távolságra követik, tehát ugyanazon a ponton körülbelül egytized másodpercenként haladnak át. Eltekintve a szórástól, a célvonalban álló vagy mozgó ember hatásuk elől csak úgy szabadul, ha földre veti magát és fedezést keres; átütőerejük csekély. Kevés föld, vastagabb fa centiméternyi páncél biztosan véd ellenük. Kis képzelettel összehasonlíthatjuk a géppuskatüzet 1000 méter lőtávolságig egy 1000 méter hosszú, hegyes lándzsával, mely az emberi testen áthatol, de szilárdabb anyagon már nem.

A géppuska hatás tehát az élő erőket helyhez köti, azokat lefekteti és fedezékbe kényszeríti.

A tüzérségi tűzhatás.

A tüzérségi tüzgépek üreges, gyújtó által robbantható lövedékeket röpítenek nagy távolságokra. De ha követ dobunk is, meredek ívben felfelé kell dobnunk, hogy messzire repüljön. Így a tüzérségi lövedék is, rendkívül nagy sebességének ellenére a leglaposabb röppályán is messze eltávolodik a földtől. A gyújtót csak akkor érdemes működtetni, amikor a lövedék a földhöz közel van: közelharcban a röppálya kezdetén, a gép közvetlen közelében, távolharcban pedig a röppálya végén. Ha a lövedéket távol a földtől robbantanók, a szétdarabolt lövedék részei, míg a földre érnek, elvesztik sebességüket.

A röppálya kezdetén robbanó tüzérségi lövedék a géppuskához hasonló hatást fejt ki; erről többet nem beszélünk. Tüzérségi tűzhatás alatt értem a továbbiakban a röppálya végén robbanó üreges lö-

A fellobbanó lelkesedés, hatalmas csillogó robbanásokkal véshet a történelem gránitlapjára; de maradandó sikerre csak az erényedni nem tudó költőt vezet.

Kossuth,

vedék hatását; ezek közül is főleg a robbanás által kis darabokra repesztett gránát hatását, mert a srappnell robbanása a srappnellhüvelyből golyókat lö ki, melyek hatása géppuskaszerű.

A tüzérségi tűzhatás jellemzése a következő: az egyes lövés hatása a robbanás időpontjától csak néhány másodpercig tart, a robbanás helye körül pedig csak néhány méter távolságra. Tehát *időben és térben szűken határolt*. Élő erők azáltal védekeznek ellene, ha kis részekre tagolva, gyorsan mozognak; ezáltal megnehezítik, hogy a tüzérség tüzet rájuk fektesse, ha ez pedig mégis sikerül, gyorsan kijutnak a tűznek térben és időben szűk hatásterületéből. A *tüzérségi tűzhatás* tehát különösen helyhez kötött célok ellen hatásos; az élő erőket *mozgásra kényszeríti*. Minden eddig ismeretes *tűzfegyver a két csoport egyikébe sorolható*; hatása vagy megállítja a mozgó erőket (géppuskahatás), vagy mozgásba hozza azokat (tüzérségi tűzhatás). *Géppuskahatást fejtenek ki*: a pisztolyok, a kézi és gépfegyverek akkora lőtávolságra, ameddig röp pályájuk nem magasabb az álló embernél.

Tüzérségi tűzhatást fejtenek ki: legkisebb távolságra kézi és fegyvergránát, távolabbra gránát és aknavető, egészen 120—150 kilométer távolságig a legmesszebbhordó ágyúk gránátjai. Ide sorolhatjuk a repülőgépekről ledobott robbanóbombákat is és tekintve, hogy repülőgépek ma már majdnem minden időjárásnál a legnagyobb távolságra el tudnak jutni, a tüzérségi tűzhatás távolságának nincs határa.

Hogy élő erők ellen csak ez a kétféle tűzhatás létezhetik, azt a következő megfontolás bizonyítja: az élő erők ellen alkalmazott fegyverek célja, azokat harcra alkalmatlanná tenni. Ezt az élő erők vagy úgy kerülnek el, hogy beszüntetve a mozgást, fedezéket keresnek vagy teremtenek — vagy pedig folytatva a mozgást, igyekeznek kijutni a hatás körletéből. Más lehetőséget nem lehet elgondolni.

Fejtegetéseim helyességét bizonyítják a világháború tapasztalatai. Mindenki tapasztalta, hogy fedezék nélküli terepen géppuskatűzben mozogni lehetetlen. Nem jutott át ember épen a géppuskatűz kévén. Ezzel ellentétben a leghevesebb tüzérségi tűzben, minden támadásnál a fogságba jutott ember két zárótűzön hatolt át: először az ellenségesen, majd hátrább a sajátán.

Ha a támadó csapat heves tüzérségi tűzben lefeküdt és beásta magát, számtalan esetben kitört előre, az ellenség felé, ha az ellenséges tüzérségi tűzhatás tűrhetetlenné fokozódott — tehát ösztönyszerűleg érezte, hogy annak hatása helyhez kötött célra a legnagyobb és mozgás által — ha az ellenség felé is — kivonta magát alóla.

De arra példát nem tudok — nem hiszem, hogy bárki más tudna —, hogy tűrhetetlen, ellenséges géppuskatűzben bármely csapat előre kitért volna, kivéve talán, ha olyan közel volt már, hogy rövid ugrással a géppuskát elérhette és elnémíthatta. Géppuskatűzben a csapat beásta magát és már aránylag csekély fedezék mögött védve, bevárta, míg tüzérségi tűzhatású gépek a háta mögül az ellenséges géppuskát, vagy hasonló hatású ellenséges fegyvereket elnémították, vagy legalább is rövidebb-hosszabb ideig letartották. A *géppuska oldalozó tüze zárótűz* a szó legszorosabb értelmében.

A kétféle hatás egészítse ki egymást, hogy az eredmény teljes legyen. Így a géppuska és aknavető hasznosan együttműködik többféle módon: A géppuska például az ellenséget fedezékbe kényszeríti, az így helyhez kötött ellenséget pedig az aknavető leküzdí. Vagy: az aknavető tüze kiugrasztja a fedezékben lapuló ellenséget, melyet a lesbenálló géppuska lekaszabol, stb.

Hasonlóan gondolhatjuk el például rohampisztoly és kézigránát együttműködését közvetlen a kézítusa előtt.

A mai fegyverek hátrányai.

Az eddigi fejtegetések megadják a lehetőséget arra, hogy megállapítsuk a jövő tökéletesebb fegyvereit is. Csak azt kell tisztán látnunk, mik az eddigi fegyverek legérzékenyebb hátrányai és hogyan lehet ezeket kiküszöbölni.

A *géppuskahatást* csak aránylag kisebb távolságra (ma legfeljebb 1000 méterig) és fedezetet nem nyújtó terepen lehet kifejteni. Itt hatásuk, egyszerűségüknél fogva, megsemmisítő. *Gyengéjük*: hogy csak kis távolságra hatnak és hogy a legesékélyebb természetes vagy mesterséges fedezék megóv hatásuktól.

Utóbbi hátrányuk lényegükhöz tartozik, nem küszöbölhető ki.

A *tüzérségi tűzhatást* ellenben a legnagyobb távolságokig, be nem látott területre is ki lehet fejteni. De az *egyed lövés hatása térben és időben korlátolt*. Ez a hátránya, különösen mozgóháborúban, állandóan mozgó, szétszórt, kis célok ellen mutatkozik, melyeket nagy területre kiterjedő, huzamosabb tömegtüzzel lehetne leküzdni. De ennek az eljárásnak a lövegek száma, tűzgyorsasága és a lőszer mennyisége szab aránylag szűk határt.

A jövő háború fegyverei.

Kívánatos volna, ha az egyes lövés hatása nagyobb területre terjedne és huzamosabb ideig tartana. Ennek megfelel a *gázzal töltött lövedék*, melyből a gáz nagyobb területre kiterjed és napokig, sőt hetekig megtarthatja hatását. De a gáz a jövőben az eddigi robbanó lövedékek hatásának sok más gyengéjét is ki fogja küszöbölni. Előnyeit lapunkban a múlt év tavaszán több cikkben kifejtettük. Itt csak rámutatok arra, hogy erkölcsi hatása is aránytalanul nagyobb. Minden fegyver hatása pusztítással, rombolással fenyeget, de míg a becsapódó robbanó gránátról néhány másodperc múlva biztosan megtudjuk, hogy kárt okozott-e és milyent, ha gáz fertőzött meg, napokig teljes bizonytalanságban maradunk.

Hogy a gázgránát nemcsak válfaja a tüzérségi lövedékeknek, hanem a robbanólőszerrel egyenrangú, új eszköz, azt az bizonyítja, hogy a világháború vége felé a tüzérségi lőszer fele gázlőszer volt. De azért, ha jövőben a fenti fejtegetések alapján várhatjuk is, hogy a gáz alkalmazása még jobban elterjed, a robbanólőszer még sem fogja kiszorítani. Utóbbi például a gáz ellen védő fedezékek szétrombolásánál nélkülözhetetlen marad.

A *géppuskahatás* legnagyobb hátrányát, hogy hatása csak kis távolságra terjed, az eddig ismert eszközökkel nem lehet lényegesen javítani. Akármilyen erős legyen a lőszer, amely a lövedéket kirö-

Japán hadgyakorlat.

píti, akármilyen alkalmas a lövedék: messzebbre csak erősen görbített röppályával lőhetek, ez pedig középső részében eltávolodik a földtől. Az a megsemmisítő hatás, melyet géppuskahatásnak neveztem, megszűnik. Ezen a téren lényeges eredményt csak az hozhat, ha *teljesen új, természeti erőt* állítunk a hadviselés szolgálatába. Valószínűnek tartom, hogy ez a természeti erő a *villamosság* lesz és pedig a drót nélkül irányított, hatékony sugarak formájában. Feltűnő, hogy az elektromosság, amely a békegazdálkodásban az utolsó évtizedekben olyan rendkívül gyorsan tért hódít az emberi élet majdnem minden terén, a létért való küzdelem legsúlyosabb fejezetében, a háborúban, mikor népek életrehalálra küzdenek egymással, alig játszott szerepet, eltekintve a magasfeszültségű villamos árammal töltött drótakadálytól, mely nem vált be és néhány kevésbé fontos segédgéptől.

Talán már a közeljövő háborújában az elektromos sugár lesz az egyik leghatékonyabb fegyver. Néhány éve Olaszországban, napjainkban pedig Angliában akadt egy-egy kalandor, aki azt állította, hogy elektromos sugarakkal nagy távolságra lőszert tud felrobbantani és egyéb kártékony hatást kifejteni. A franciák arról panaszkodnak, hogy Németország fölött engedély nélkül röpködő repülőgépeiket a németek valami titokzatos, drót nélkül irányított, elektromos sugárral a levegőből leszedik.

A drót nélkül irányított elektromos sugarak kifejlesztése a béketechnikának is elsőrangú érdeke.

Ezen a téren lázas munka folyik; elég, ha a drótnélküli telefonra, a rádióra rámutatok. Hogy mikor bukkannak a tudós kutatók olyan elektromos sugárra, mely fegyvernek is alkalmas, az talán nagyon rövid idő kérdése. Ennek hatása hasonló lesz a lapos röppályájú géppuska tüzeivel. Ugyancsak egyenes vonalakban terjed, de *lényegesen nagyobb távolságra*. Nagyobb terepidomok ellene is fedezéket nyújtanak, így egyedül nem lesz eléggé hatékony: kiegészítésére szükség lesz az ágyúból lőtt gázgránátra vagy a repülőgépből dobott gázbombára, melyekkel bármely távolságra, bármely fedezék mögé eljutok.

Elektromos sugár fogja a jövő háborújában az élő erőket a földhöz szegezni és ott fedezékbe kényszeríteni, *gáz* fogja őket *mozgásra*, eltávozásra *kényszeríteni*. Az eszközök változni fognak, de az elvek érvényben maradnak.

Annak igazolására, hogy fejtegetéseimmel járt úton haladok, hivatkozom Harcászati Szabályzatunk nagynevű szerkesztőjére, Soós gyalogsági tábornok úr ő Nagyméltóságára, ki az említett Szabályzathoz írt Megokoló jelentésében rámutatott arra, hogy gáz és villamosság lesz a jövő két rendkívül hatékony fegyvere. Hogy miért lesz ez így, azt, remélem, sikerült fejtegetéseimmel igazolni.

Sohasem mond mást a természet, mást a bölcsesség.
Martialis.

A nemi betegségek kérdése családi, társadalmi és nemzetgazdasági szempontból.

Írta: Dr. SÖTÉR ELEK orvos tábornok.

(Első közlemény.)

Előadásomnak triaszát azért választottam megbeszélésem tárgyává, mivel ennek részei egyrészt szoros szervi kapcsolatban vannak egymással, másrészt, mivel e betegségek veszedelmes, de gyógyítható voltáról, továbbá családi, társadalmi és nemzetgazdasági vonatkozásáról általában még a legműveltebb köröknek sincs elegendő fogalmuk.

Nem is sejtik, hogy minden ötödik vérbaajos beteg bajának utókövetkezményeiben pusztul el, hogy a gonorrhoea az összes házasságoknak több, mint egytizedét magtalanra teszi s hogy a vak gyermekeknek több, mint fele szülők nemi baja miatt veszítette el szemvilágát s hogy a gyermekek veleszületett érzelmi és értelmi fogyatékosága a vérbaaj következménye.

Ez utóbbi könnyen megérthető, ha tudjuk, hogy a vérbaaj kórokozója a „spirochaeta pallida” különös előszeretettel a külső csiralemezt támadja meg, oda fészkelődik be, pedig e csiralemezből fejlődik a méhenbelüli életben agyunk, idegrendszerünk, nagy véririgyünk.

Vagyis más szóval, érzelmi és értelmi intelligenciánk, erkölcsünk s helyes judiciumaink szervei. Tehát az ilyen beteg, illetve, energiájában károsodott csiralemezből született és életben maradt gyermekekből lesznek a rossz, a gonosz, a bűnöző gyermekek.

Vérbaaj! Álljunk meg egy szóra. A vér nem beteg, a vér csupán a kórokozók szállítóeszköze, amely ezeket letelepíti az ideg-, edény- s szövetrendszerbe. Tehát a szövetek betegek. Ennek legkésebb bizonyítéka az, hogy a vérből a betegség legkezdetibb szakától eltekintve — közbevetőleg már itt jelzem, mikor a betegség biztosan gyógyítható — a kórokozót kimutatni nem is lehet. De miután a fogalom „vérbaaj” a köztudatba mint ilyen általánosan így ismert, előadásom további folyamán ezen elnevezés mellett maradok.

A rendelkezésemre álló statisztikát áttekintve, különösen Nékám professzornak, a háború alatt a nemi betegségek kormánybiztosának, mint e betegségek szociális jelentősége s okainak legalaposabb ismerőjének adatait felhasználva, a legszomorúbb eredményeket állapíthatjuk meg.

Nézzük, mit árt a gonorrhoea, a kankó népünk szaporodása tekintetében.

5196 munkásasszonyt Schäffer válogatás nélkül átvizsgálva, azt találta, hogy közülük 500 sohasem koncipiált, tehát elsődlegesen magtalan volt és 596 olyat talált, aki mindig abortált vagy csak életképtelen gyermekeket szült, azaz 5196 családban 1096, vagyis 21,1% magtalanságot állapított meg. Ezen 500 elsődlegesen magtalan és 596 abortáló, elvetelő asszonyt most pontosan átvizsgálva, azt találta, hogy az 500 elsődlegesen magtalan asszony közül kankó szövődményeiben szenvedett 304, a férj 10, az 596 másodlagosan magtalan nő közül kankóban szenvedett 271, a férj 21 esetben, tehát 1096 magtalanság oka 606 esetben a kankó volt. A vizsgált emberanyagban tehát a magtalan házasságok 55,3%-nál a magtalanság a kankós fertőzésre vezethető vissza. A produktív szülés munkáját az 5196 asszony közül csupán 4100 (78,8) végezte. Ha a kankó az okok sorából kiküszöböltetett volna, a termékeny nők száma 4100-ról 4706-ra, az összes nők 90,5%-ára emelkedett volna.

Vonatkoztassuk most már ezen arányszámokat hazai viszonyainkra. Az országos statisztikai hivatal kimutatása szerint hazánkban 1910-ben az élve születettek száma 644.012 volt, analog viszonyokat tételezve föl, a kankó ártalmatlanná tétele esetén a szülések számának 740.000-re kellett volna emelkednie, vagyis a kankó miatt évenként 96.000 meg nem született, megmenthető lelket nyerhetnénk meg. Ha Csonka-Magyarországra nézve ezen számokat 50.000-re, 10 év alatt 500.000-re tesszük, elképzelhetjük, hogy a népek versenyében ezen hiány mit jelent. Poroszországra vonatkozólag Prin-

zing hasonló eredményre jutott, szerinte a kankómagtalanúság ott évi 200—250.000 lélek elvesztését okozza.

Ugyanezt a benyomást kapjuk, ha a másik nagy nemi betegségnek, a vérbajnak fontosságát vizsgáljuk.

A legtájékozottabb adatokat erre vonatkozólag Mattachek és Piltz dolgozataiból meríthetjük, mert egy körülhatárolt embertömegnek évtizedeken át való megfigyelésének eredménye. Ezen megfigyelések 4134 olyan egyénesoporra vonatkoztak s ezeknek sorsát kutatták föl, akik 1880—1900. évek között vérbajt szerettek. A vizsgálatokat 11 évvel az utolsó infekció után, tehát 1911. év végén zárták le, vagyis a legelső megbetegedés után 30, az utolsó megbetegedés után 10 éven keresztül lettek megfigyelve. E 4134 egyén közül az 1911. év végéig paralyzisbe esett 198, hátgerincsorvadást kapott 113, agysifylist 132, különböző elmebajokat 80, aorta aneurizmát 17, szívizomelfajulást 101, egyéb zsigeri sifylist 167, az összes veszteség tehát 1911. év végéig 808, azaz 19,5%.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk, hogy a vérbaaj intenzív gyógykezelése — chemotherapia — melyről majd később lesz szó, csak 1910. év második felében lett a szakorvosok ismert tulajdona (amelyet a volt osztrák-magyar monarchiában, illetve a volt cs. és kir. hadseregbe csekélységgem vezetett be), vagyis az előbb említett embertömeg egy, a kórokozókra specifikusan ható gyógyszerkezelésben nem részesült, másrészt nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ezen statisztika olyan intelligens egyének veszteségajstromát tartalmazza, akik számára ingyen állott rendelkezésre az orvosi segély, kórház és gyógyszer s így kétségtelenül jobb gyógyulási aránnyal bírtak, mint a vidéki környéken élő köznép.

Ha meggondoljuk, hogy a vérbaajos emberek továbbviszik a bajt s magukkal rántanak sok-sok más embert, hogy ivadékaik is sokszor satnyák, akik maguk is elpusztulnak vagy csak rengeteg küzködés, pénz- és energiaáldozat útján menthetők meg, akkor látjuk csak tulajdonképpen, mit jelentenek a nemi betegségek a társadalom szempontjából.

Élénken világítja ezt Bishop Hermannak egy adata is. Ő 150 vérbaajos és 150 átlagos munkásalád termékenységi viszonyait vizsgálta meg. A 150 vérbaajos családból az ivadékok 40%-a volt egészséges, 60% pedig vetelés, koraszülés, életképtelenség, vakság, süketnémaság stb. miatt elpusztult vagy nyomorék lett. A 150 átlagos család ivadékainak 80%-a egészséges és 20% veszett csak el.

Érdekesek Pándy tanár adatai:

A lipótmizei elmeegógyintézetbe 40 év óta minden felvett elmebajos színésznek vérbaja volt. 53 elmebajos ügyvéd közül 51 és 100 elmebajos katonatiszt közül 94-nek vérbaja a vérbajra vezethető vissza. 100 elmebajos zsidó tanító közül csak 40-nek ered baja a vérbajtól, 100 elmebajos keresztény tanító közül 61-nek. A fiatalabb tanítók közül háromszor annyi keresztény, mint zsidó tanítónak volt vérbajos elmebaja, a zsidó tanítókat a szigorú vallásos élet és korai nősülés óvja a vérbajtól, mert pl. csaknem minden elmebajos zsidó kereskedő vérbaja miatt lett elmebeteg.

Egy francia orvos, Vernes adatai szerint Páris és környékének lakossága egynegyed része nemibeteg. Egy másik francia szerző adatai szerint Franciaországban az utolsó tíz esztendőben egy és félmillió ember pusztult el vérbaj következtében, tehát több, mint volt a franciák véres vesztesége a világháborúban.

Igen pontos statisztikai adatok állanak Svájcban rendelkezésünkre, még pedig az egyes kantonok szerint. Ezen adatokat csupán összegezve óhajtom feltüntetni.

Az összes kantonokban a halva születettek 5,9%-a vérbaajos, a törvényteleneknél ezen szám 13,7%-ra nő. A vérbaaj főterjesztői a városok, mert itt a vérbaajos halva születettek száma 12,8%-ra emelkedik, a törvényteleneké 22,5%-ra. Más szóval ez annyit jelent, hogy a városokban minden 7—8, a vidéken minden 17-ik csecsemő halálát a vérbaaj okozza s ez a törvényteleneknél még gyakoribb.

A német betegpénztárak statisztikát készítettek a nemibetegségekről s arra az elrettentő eredményre jutottak, hogy ott az egész lakosság 8,5%-a nemibeteg. Ha ezt csak a lakosság felnőtt részére, a 16-ik éven

felüliekre vonatkoztatjuk, akkor arra az eredményre jutunk, hogy a felnőtt lakosságnak csaknem a fele nemibeteg. Lenz legutóbb közzéadott véleménye szerint a vérbaj Berlinben akkora, hogy mindkét nembeli felnőtt lakosság legalább 40%-ban fertőzött.

Cseh-Szlovákiában a vérbajok abszolút száma 1921-ben úgy alakult, hogy 10.000 lakosra átlag 20.4 férfi és 7.1 női vérbajos megbetegedés esett.

Oroszországban a vérbajosok száma általában igen nagy, így 1913-ban mindkét nemre esett 1.248.000 megbetegedés, vagyis 10.000 lakosra számítva 76.8%.

Oroszországban a viszonyok annyiban eltérők, hogy míg az európai kultúrállamokban a vérbaj főleg szekszuális érintkezés útján terjed, addig Oroszországban már a csecsemők 4°/₁₀₀-e került friss vagy kiújuló vérbaj miatt kezelésbe s legalább ugyanannyi volt a veleszületett vérbajosok száma. 14 éves korig is meglehetősen sokan szereztek vérbajt. A vérbaj ily korai években való elterjedésének főoka abban rejlik, hogy az asszonyok igen nagy része vérbajos. Így például a moszkvai kormányzóságban az 1906–1908-as években 13.843 vérbajos férfivel szemben 22.909 nő volt vérbajos. Különösen sok a késői vérbaj (idegrendszer, szív, nagyedények) ugyanott 6086 férfivel szemközt 13.994 nő szenvedett késői vérbajban. Ez utóbbi arra enged következtetni, hogy a nők egyáltalában nem, vagy csak igen tökéletlenül kezelték magukat. Az asszony és gyermek többnyire a családban lesz megfertőzve, a férfi a családon kívül.

Hollandiában 1911/19. években 33.101 halvaszületett fiúgyermek közül 506 és 26.562 halvaszületett leánygyermek közül 462 pusztult el vérbaj következtében.

Az északi államokban Norvégia, Svédország, Finnország, Dánia, miután ott az állambatalom jelentékeny részt vesz a nemibetegségek elleni küzdelemben, a vérbajosok száma jelentékenyen alul van az előbb ismerteteknél. Így Krisztiániában 1913-ban összesen férfi és nő 573.

1916-ban összesen férfi és nő 860, 1919-ben összesen férfi és nő 914, 1921-ben összesen férfi és nő 632. Norvégiában Krisztiánián kívül 1913-ban összesen férfi és nő 910, 1916-ban összesen férfi és nő 1231 volt a vérbajosok száma.

Svédországban és Dániában teljesen hasonló a helyzet, az 1919. év jelenti a vérbajos megbetegedések tetőpontját.

A háborús évek tehát a semleges országokban is a nemibetegségek elterjedéséhez vezettek, ami az erős gazdasági fellendülésnek tulajdonítható.

Mi sajnós, nem tudjuk számszerűen igazolni a vérbajra ezt a háborús elszaporodását.

Feltűnő a vérbaj elterjedése a nőknél, mely különösen akkor vált erősebbé, mikor a hirtelen leszerelés az összes nemibetegeket elszélesztette és ez nemcsak a városok, hanem a vidékek megfertőzéséhez is vezetett. 1922/23. években aztán a vérbaj ismét erőteljesebben esőkkent.

Érdekes tudni, vajjon érvényes-e azon tapasztalat, hogy a háború a nemibetegségek számát felemeli. Hogy a háborús mozgalmaknak a vérbaj terjedésében jelentékeny szerepük van, az kétségtelen.

Ehhez szükséges volna tudnunk, milyen volt a helyzet a háború kitörése előtt úgy a polgári, mint a katonai népességnél. Nálunk a polgári nemibetegedésekről sajnós, nem gyűjtöttek statisztikát, azonban Nékám professzor lelkiismeretes és fáradságos kutatásai megállapították, hogy a magyar birodalom összes kórházai 1913-ban 56.167 nemibajos beteget vettek fel.

A nemibetegségek elterjedéséről a katonaságnál már úgy nálunk, mint külföldön is igen pontos adatunk vannak.

Igy 1910-ben 10.000 katona közt nemibajos volt: a poroszoknál 200, a franciáknál 260, az oroszoknál 400, nálunk (osztrák-magyar monarchia) 550, az angoloknál 650, az olaszoknál 770.

E számok méltatásánál nem szabad elfelejteni, hogy ezek céltudatos, fáradságos, küzdelmeknek eredményei, melyeket a különböző hadvezetőségek évtizedek óta nagy energiával folytattak.

Igy 1885-től 1910-ig a fentemlített számokig leszállott a nemibetegségek száma, Töply szerint 10.000-re számítva: Angliában 28.000-ról 650-re, Franciaországban

600-ról 260-ra, Poroszországban 410-ről 200-ra, Olaszországban 1240-ről 770-re, nálunk 550-re.

A javulás tehát az angoloknál 76.8%, a franciáknál 56.7%, a poroszoknál 51.2%, az olaszoknál 37.9%, nálunk sajnós, csak 29.5%, vagyis a nagyállamok között a javulás eredményessége között az utolsó helyen állunk.

Töply adatai szerint, a magyar hadtestek legénységének 7.97–28.2%-a volt nemibeteg, míg Ausztriába 3.25-től 8.33%-ig.

Ez a különböző nemzetiségek korai nemi érése által érthető meg, amely a nemi élet korai megkezdésére készítet, aztán a kisebbfokú szellemi és erkölcsi műveltség, amely kevesebb akadályt gördít a nemikielégítés elleni küzdelemben.

Az ausztriai nemibajos katonák száma úgy aránylott tehát a magyarokéhoz, mint 55 a 124-hez, vagyis 225%-kal állottunk rosszabbul, mint az osztrákok. (E vizsgálatok az 1885-ik évre vonatkoznak).

Töply adatai szerint 1890-ben a különböző helyőrségekben 10.000 katona közül nemibajjal bírt: Bécs 574, Prága 566, Innsbruck 325, Graz 560, Zágráb 737, Budapest 948, Pozsony 797, Kassa 873, Nagyszében 912, Temesvár 965.

Sőt előfordult ennél több megbetegedés is, így Kaposvárott 1560, Kanizsán 1950, Szatmáron 2820 volt a nemibetegek arányszáma.

Legfájdalmasabb adat, ha a nemzetiségeket sorakoztatjuk föl fertőzöttség tekintetében.

Ismét Töply adatai szerint:

1875–1885-ig terjedő 10 év átlaga szerint megint 10.000 katonára számítva nemibajos volt: cseh 518, horvát 537, német 55, rutén 599, lengyel 619, oláh 873, magyar 1052, azonban örvendétesen mondhatom, hogy nálunk a viszonyok jelentékenyen javultak.

Azokban éreznünk kellett, mit jelentett az, ha az osztrák-magyar hadsereg minden 10.000 katonájából 550 volt nemibajos. Egy millióból tehát 55.000, vagyis a mozgósított ötmillióból csaknem háromszázezer, ami majdnem öt hadtestet jelentett.

Hogy hogyan változott a helyzet a háborúban és az összeomlás után, arról sajnós, statisztikai adatokkal nem rendelkezünk.

Csupán Fingen bécsi orvostanárnak olvastam egy munkájában, hogy a nemibeteg katonák száma az első három háborús évben 1.276.000 volt, ezeknek csupán 59% volt nőtlen, a többi 41% nős.

Érdekes lett volna megtudni, vajjon a fentemlített nemibetegekből, mennyi esett a *hadművelési* területekre, mennyi a *hadtáp* körzetekre és mennyi az *anyaországra*.

A nyolc hónapig tartó porosz-francia háborúnak tanúsága e tekintetben a következő:

a háború előtt a bajor hadsereg minden 10.000 emberére 33, a háború végén 707 nemibajos esett. Az akkori kis porosz hadseregben 33.538 venerikus eset fordult elő, melynek kezelése ötnegyed millió kórházi ápolási napot vett igénybe.

A legveszedelmesebbeknek bizonyultak a mozgósítások és békétfárgyalások időpontjai, a legfertőzöttebb helyeknek bizonyultak a hadkiegészítő területek.

A polgári lakossággal való érintkezés a bicsúsítás, új ismeretségek, a viszontlátás alkalmai azok, amelyek a nemibetegségek számát felszökentik. Az ilyen mozgalmak sohasem oly örömteljesek vagy szomorúak, mint háború idején. Ehhez járul még a többi elősegítő körülmény, az alkohol, a koresmázás, a jobb zsold, az erő tudata is fokozottan érvényesül, de mindannyiánál inkább a nők ellentállásának meggyengülése.

Mert, hogy Nékám professzor szavait szó szerint idézzem: „kik közé jut a családjától elszakított katona?”

„Nyomor által megtört, félelmükben reszkető, moráljukban is megrendült legyőzöttek, vagy felszabadított örömtámasz honfitársak közé, akikben a szenvedések hónapjai után néha valóságos szekszuális mámor tör ki, mely extázisában már napra minden tekintetet felredobot az emberekkel!”

Az amerikai Egyesült Államokban a központi egészségügyi hivatal nemibeteg osztálya vezető az 1918-iki törvény alapján a nemibetegség elleni küzdelemet, 1922-ben az összes államok (Kolumbiát kivéve) elfogadták a kötelező bejelentést. (Hét államban névszerinti bejelentést követelnek). Az összes államokban

110 millió lakosra 1918/19-ben (júniustól júniusig) 100.466, 1919/20-ban 142.869, 1920/21-ben 217.817, 1921/22-ben 171.824 vérbaajos megbetegedést jelentettek be.

Házások közt a vérbaaj sokkal kevésbé van elterjedve, mint nemházások közt.

Hamburgban pl. négyszer több a vérbaajos a nőtlenek közt (a 15–50 életévekre vonatkoztatva) és Hannoverben a nőtlenek 60%-a szerez előbb vagy utóbb vérbaajt.

A vérbaaj terjesztésénél a nők nagyobb szerepet játszanak, ami kivüláglik abból, hogy a fertőzött nők legnagyobb része másodlagos tünetekkel kerül csak kezelésre, az elsődleges kezdeti tüneteket rendszeren nem veszik észre, vagy jelentéktelen megbetegedésnek tartják.

Stockholmban a vérbaajos nők kétharmad része csak a másodlagos tünetek idején keres orvosi segílyt.

A háború előtt a nőknek ez a befolyása a vérbaaj terjedésére jóval kisebb volt, mint a háború után, mikor a nőknek viszonylagos száma erősen megnövekedett a férfiak erős pusztulása miatt. Egyedül Németországban két és fél millió azoknak a nőknek száma, kik nem számíthatnak férjhezmenetelre, tehát csak házasságon kívül élhetnek nemi életet.

(Folytatjuk.)

A MI VÉRTANUINK

Körmendi Elek és Borbély Károly tiszthelyettesek.

Körmendi Elek tiszthelyettes a szatmárcsekei őrsnek volt a parancsnoka, Borbély Károly pedig a helyettese. Az őrs az erélyes kezű őrsparancsnok vezetése alatt a szó szoros értelmében végigküzdötte az őszi-rózsás forradalmat s a proletárdiktatura alatt is sikerült az őrskerületben a rendet fenntartania.

A kommunizmus nehezen tudott gyökeret verni a környéken, mert az őrs legénységének a régi rendhez való céltudatos ragaszkodása és fokozott szolgálati működése lelket öntött a lakosságba s így a néplélek alapjában véve idegen maradt a kommunista eszmékkel szemben.

A helybeli direktórium látván a rájuk nézve végzetes esendőrmunka hatását, ennek ellensúlyozása, illetve a lakosságnak kellő „felvilágosítása” céljából a budapesti központtól 1919 április havában egy alkalmas agitátor kirendelését kérte. A központ azonnal intézkedett és a szatmárcsekei őrsnek a lakosságra gyakorolt „káros” befolyásának megszüntetését Zsedély Károly kommunista-agitátorra bízta.

Zsedély a vett rendelet után április 19-én azonnal Szatmárcseke utazott, ahol azonban igen kellemetlen meglepetés fogadta. A községházán nemzetiszínű zászló lengett s mikor a községi jegyzőnek előadta, hogy a lakosságot akarja felvilágosítani, az rövidesen tudomására adta, hogy szedje a sátorfát, mert a csendőrök felvarrták a csillagokat s kakastollas kalappal teljesítenek szolgálatot.

Zsedélyt nem kellett kétszer figyelmeztetni, Talpas Ferenc helybeli főkolompossal egyetemben azonnal elhagyta a községházát. Útközben azonban találkozott Körmendi Károly őrsparancsnok és Márton János esendőrből állott járőrrel, amely igazolásra vonta őket s mint kommunistákat egy járőrrel a fehérgyarmati szolgabírói hivatalhoz vezettette elő.

Fehérgyarmaton kihallgatták őket és... szabadon bocsájtották. Zsedély a bosszútól égve, azonnal Beregszászra utazott, ahonnan táviratilag tett jelentést Budapestre a hadügyi népbiztosságnak.

E jelentésre a beregszászi vörös katonai parancsnokság április 20-án azt az utasítást kapta, hogy az onnan még aznap érkező két detektívvel egy szakasz vörös katona azonnal vonuljon be Szatmárcseke, az ellenforradalmat fojtsa el és a helyi csendőrséget fegyverezze le.

Körmendi tiszthelyettes ezekről az intézkedésekről mit sem sejtve, folytatta a tisztoztatást s a községben megjelent pár vörös katonától a lovakat, felszerelést elszedte s az így lefegyverzett katonákat a községből kikergette.

Ezek még aznap délben jelentkeztek Beregszászon a vörös katonai parancsnokságnál, majd csatlakoztak ahhoz a szakaszhoz, amely a csendőrök lefegyverzése végett Szatmárcsekeire indult.

A vörös szakaszt egy Polónyi nevezetű volt alhadnagy vezette. Délután öt órákor érkeztek Szatmárcsekeire s Talpas Ferenc helybeli kommunista vezetése mellett azonnal a csendőrlaktanya elé vonultak. A csendőrlaktanya előtti hídon állott Borbély Ferenc őrsparancsnokhelyettes, akire több eredménytelen lövést adtak le.

Borbély tiszthelyettes azonnal a laktanyába rohant és az ott tartózkodó Körmendi őrsparancsnoknak és Rákosi Simon csendőrnek odakiáltotta, hogy „jönnek a vörösök”. Erre mindhárman fegyvert ragadtak. Közben a vörösök a laktanyát körülvették és tüzelni kezdtek. A csendőrök viszonzták a tüzelést. Borbély az őrsiroda ablakából tüzelt, Körmendi a legénységi szoba mellett lévő kis szoba ablakán keresztül, míg Rákosi csendőr a legénységi szoba hátsó ablakában vette fel a harcot a vörös katonákkal.

A vörösök közül többen megsebesültek, de a túlerőnek sikerült a laktanya folyosóját elfoglalni.

A csendőröknél a töltény fogytán volt, de azért az utolsó pillanatig védték magukat s tüzeltek, amíg a töltény tartott. A vörösök látván, hogy másként nem

Körmendi Elek
tiszthelyettes.

Borbély Károly
tiszthelyettes.

boldogulnak, kézigránátot dobtak be az ablakon, amelytől Körmendi halálosan találva, összeesett.

Közben a töltény elfogyott. A vörösök az ajtót betörték és az ép kilépni akaró Borbély tiszthelyettes halálos szuronydöfést kapva, összerogyott. Rákosi csendőrt pedig, aki közvetlen mögötte állott, puskatussal sujtottak fejbe úgy, hogy Borbély holttestén keresztül esve, eszméletlenül terült el az ajtó előtt.

A holttesteket azután összeszurkálták, összelövdözték s értéktárgyaiktól és ruháiktól megfosztva, a laktanya folyosóján hagyták. Rákosi csendőrt pedig holtraverve, egy vörös katona őrizetére bízták.

Ezekután hozzáfogtak a laktanya kifosztásához. A pénztárt kirabolták, az őrsirodából az iratokat az utcára szórva, sárba taposták; feltörték a csendőrök magánládáit és tartalmukat eltulajdonították. Összetörték a kinestári bútorzatot. A kinestári ágyneműt s a csendőrök ruháit szekerekre rakva, Rákosi Simon csendőrrel együtt Sátoraljaujhelyre szállították.

A vörösök elvonulása után Tyukodi József Körmendi és Borbély holttestét Orbán Zsigmond és Sarkadi Antal segítségével a laktanya verandáján egymás mellé helyezte s egy zöld ágytakaróval letakarta.

A két hős holttestét 22-én hantolták el a lakosság nagy részvéte mellett.

Rákosi csendőr felett Sátoraljaujhelyen „törvényt” ültek. Halálra ítélték. Végigjászatták vele a siralomházat s az akasztófa alatt megkegyelmeztek neki. A kegyelem 15 évi fegyháza szolgált s el is szállították Vácra, ahonnan a kommun bukása után nyerte vissza szabadságát.

Körmendi és Borbély holttestét 1920. évi május hó 20-án exhumálták és fényes egyházi szertartás mellett adták vissza újra az anyaföldnek.

Sírhantjukat díszes emlékmű jelzi, amelyre az van felírva: „Itt nyugszik Körmendi Elek és Borbély Károly csendőrőrmester, akik 1919. évi április hó 20-án hősiesség után a vörös katonák által legyilkoltattak. Emléküket a bajtársi kegyelet őrzi.“

Szathmárcseke község képviselőtestülete díszközgyűléssel áldozott a két hős emlékének s a következő határozattal örökítette meg soha el nem múló emléküket:

„A közgyűlés a hősi halált megillető tisztelettel és soha el nem múló hálával emlékezik meg Körmendi Elek csendőrőrsparancsnok és Borbély Károly őrsparancsnokhelyettes emlékére, akik 1919. évi április hó 20-án Rákosi Simon csendőrrel egyetemben a szathmárcsekei csendőrlaktanyát orvul megtámadó 40 főnyi vörös katonával szemben a harcot felvették s az utolsó töltségig védve magukat, mindketten hősi halált haltak.

Győzött a húszszoros túlerő, de az eszme, amiért oroszláncként harcolva, hősi halált haltak, velük együtt nem szállott a sírba, hanem mártírságukból új erőt merítve, diadalt aratott.

Aldott legyen emlékük.“

E határozathoz nincs mit hozzáfűzni. Körmendi és Borbély halála túlnőtt a mártírium határán, — *hősök voltak*, kik soha el nem múló dicsőséget szereztek a csendőr névnek.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

I. A m. kir. csendőr kutyatelep közleményei.

1. Szolgálati-eb tartás.

A telep.

A m. kir. csendőr kutyatelep 1922-ben épült a gödöllői kir. koronauradalom erdejében, Gödöllő és Isaszeg között, Gödöllőtől 4, Isaszegtől 3 km.-re. Legkönnyebben elérhető a gödöllői méhészeti megállótól, ahol az összes helyi vonatok Budapestről és Hatvanból jövet megállanak. A telep az állomástól gyalog körülbelül 17 perc alatt elérhető. A telep maga az úgynevezett isaszegi erdőnek északnyugati sarkában fekszik, közvetlen a MÁV fővonal mellett, szemben a József kir. herceg fenyőkisérleti ligettel. Télen, amikor a telepet körülvevő bokrok és fák lombtalanok, a fehér baraképületek a vasútról is jól láthatók.

Amilyen zord, szeles és hideg télen, mert az isaszegi erdő északi szélén fekvő, a szemben levő liget apró fenyői az északi szél ellen nem védik eléggé és a Rákos-völgye, télen Csonka Hazánkban talán egyik leghidegebb része, közvetlen alatta terül el — ugyanolyan kellemes, majdnem magaslati levegővel rendelkező hely tavasszal, nyáron és ősszel.

Ezekben az évszakokban a körülfekvő fenyvesekből áramló ózondús levegő határozottan üdítő, sőt bódító hatású. Közvetlen közelében az állami baromfi-telep tőzgazdaságának egyik körülbelül 15 holdas tava terül el, mely nyáron ebeinknek kitűnő fürdője és egy külön elkerített része, a baromfi-telep főfelügyelő urának előzékenységéből, a telepen lévőknek felfrissítő strandfürdője.

Szolgálati ebeink kiképzését tekintetbe véve, ideálisnak mondható a terület, mert a rendelkezésre álló gyakorlótelep, úgy alakulásában, mint fedettségében nagyon változatos. Még a majdnem feneketlen homok is előnyös miránk nézve, mert a legerősebb csapadék is gyorsan szikkad, sár tehát nincsen és a kiképzésnél — kivált az orrmunkában — oly nehéz feladatok elé állítja az ebet, hogy ha abban itt ügyesnek mutatkozik, másutt biztosan beválik. A telep ivóvíze kitűnő, az éghajlati viszonyok pedig a meleg évszakokban a lehető legegészségesebbek.

Mindezeknek köszönhető, hogy a telepen tenyésztett és tartott ebek, noha a nyújtott táp a mai drága világban nem teljesen megfelelő, hazánkban legegészségesebb, legszívósabb és legkitartóbb anyagának tekint-

hetők. De a viszonyok áldásai a telepre vezényelt volt vezetőknél is mutatkoznak, mert bizony nem egy, egészségtelen vidékről sápadtan került ide és a tanfolyam végén pirosposzsgáson távozott.

A telep 8 hold területen fekszik, mely kisebb, sűrű, illatos akácokon kívül, a nyári melegben üdítő árnyéket nyújtó hatalmas tölgyekkel és fenyőkkel benőtt. A szabályos egyenes utak, a fehérre meszelt épületek, az akadály-pálya, a pihenőhelyeken elhelyezett padok, az itt-ott felbukkanó virágesoportok szinte parkszerű benyomást tesznek a látogatóra.

Az igazi állatbarátnak eldorádója, mert az özek és szarvasok szelidségüknél fogva a telep közvetlen közelében legelésznek, az éneklő madarak hajnalban egész hangversenyeket rendeznek, míg alkonyatkor a kedves kis fülemülék zengik el szerénádjaikat, mind-mind sok alkalmat adva arra, hogy az, ki igazán szereti a természetet, abban, napi foglalkozás után pihenve, búvárkodhasson és lelketnemesítő megfigyeléseket tehessen.

A telep épületei barakkok, melyek a telep szélein épültek.

A törzspület, mely a parancsnokság, a beosztottak és bevezényelték elhelyezésére szolgál, a telep északi szélén levő főbejárat közvetlen közelében áll. A telep nyugati szélén épült a három kennel, melyek pavillon-szerűen vannak elhelyezve. Mindegyik tíz boxot foglal magában, a déli szárnyakon pedig 1—1 felügyelő altiszti szobát és egy szerszámkamrát. A délkeleti sarokban a gazdasági udvar nyert elhelyezést. Ez az istálló-épületből és a raktárépületből áll. Az északi sarokban, a töbitől tehát távol és teljesen elkülönítve, a betegkutyáol épült, melyben egy orvosi vizsgahelyiséget és műtőt, egy ápolószobát és tíz boxot találunk. Sajnos, ez a fontos épület nem nyert befejezést s így jelenlegi állapotában nem foglalható el.

2. Vizsgák és versenyek.

Az idei vidéki szolgálati ebvizsgákra és versenyekre vonatkozó tájékoztatásunk a Csendőrségi Lapok f. évi 3. számának 66. oldalán található. Eddig beérkezett nevezések:

II. sz. csendőrkerület veszprémi osztály területéről: *Juraszek Ferenc* főhadnagy Cserkész nj. 22., továbbá 10 fő csendőr és polgári egyén, akiknek neveit a következő számban fogjuk közölni, mert ebeik nevét nem jelentették be.

Az egyesített csendőriskolától:

Fekete László főhadnagy Lilli d. 5.

A csendőr híradó tanfolyamtól:

Kovács Béla főhadnagy Egbert nj. 181.

Sztaril László főhadnagy Elfe nj. 184.

Tájékoztatásul közöljük, hogy az egyesített csendőriskolák, valamint a híradó tanfolyamtól benevezettek részére, amennyiben legalább 5 résztvevő volna, a versenynek Cegléden való megtartását tervezzük. Amennyiben kevesebben lennének, úgy az I. sz. csendőrkerület versenyén, Budapesten, fognak résztvenni. Természetes, hogy ha az I. sz. csendőrkerülettől nevező nem volna, akkor az Écsihez és híradó tanfolyamhoz tartozók, számra való tekintet nélkül, Cegléden versenyeznek.

3. Gyakorlati eredmények.

Csornán 1923. november 26-án Kantó József gazdálkodó az őrsön panaszt emelt, hogy kárára 3 darab tyúkot elloptak. Az őrsparancsnok *Molnár Ferenc* 2. o. tisztihelyettes és *Abdai Márton* csendőrből álló járőrt küldte ki a nyomozás megejtése végett. Előzőhöz akkoriban Bill nj. 28. szolgálati eb volt beosztva. Természetesen magával vitte. A helyszínre érve, Molnár tisztihelyettes ebét visszahagyta s először szemügyre vette a tyúktól környékét. A hóban lábnyomokra akadt, amelyek a házbellekével nem voltak azonosak. Egy ideig követte a nyomot, majd látva, hogy az az udvarból kivezet, visszament Bill-ért. A ketrec mellett levő több lábnyomról szimatot vétetett az ebbel s látva, hogy az a nyomot felvette és azt tartva biztosan haladt, a járőrtársának intett, hogy ő is kövesse.

Bill a járőrt a szérüskerten át egy sikátorba vezette s abban a faluból kifelé tartva, egészen annak széléig haladt. Itt egy hirtelen kanyarodással jobbra a falu szélén vezető ösvényen nyomozott, majd letérve a

szántóföldekre, egy helyen megállt és ásni kezdett. Csakhamar előbukkant a hó alól egy fazék, amelyben frissen koppasztott tyúknak a tollai voltak. Minthogy a kutya a nyomot tovább már nem tartotta olyan biztonsággal, mint idáig, Molnár tiszthelyettes lehvívta és a talált bűnjelek alapján a közelben levő házakban kutatott a tyúkok után. Rövid időn belül egy, a bűnjelek helyétől mintegy 150 lépésre lévő házban a lopott háromfiakat megtisztítva és főzéshez előkészítve meg is találta.

Az eset a eszmai őrön 1069/1923. ikt. szám alatt van bejegyezve. Az ebnek eredményes működését Kántó József károsult, Erdődi tiszthelyettes őrparancsnok és Passert százados szárnyparancsnok igazolták.

Bill nj. 28. nyomozása borult időben, sík terepen, hóban és szélesedben folyt le. E kitűnő ebet, sajnos, a múlt évben egy vonat elgázolta, éppen akkor, amikor vezetője őrseről elvezényeltetve, kénytelen volt ezt visszahagyni.

Klós tiszthelyettes mezőhegyesi őrparancsnok 1924 január 21-én ellenőrző szolgálatban volt. Szolgálatában ebe, Bella nj. 31., kísérte. Ellenőrzés közben F. P.-t és egy társát kihágáson érte, akik közeledését észrevéve, kétfelé elfutottak. Klós tiszthelyettes — miközben az egyiket üldözőbe vette — Bellát a másik megállítására parancsolta. Bella segítségével mindkét tettes kézrekerítése sikerült. A történeteknek tanuja nem volt és a község belterületén játszódtak le. Az eset a mezőhegyesi őrön 49/1924. szám alatt szerepel.

II. Egészségügy.

Ebek tartásáról.

Ebet általában kétféle módon tarthatunk, mégpedig szabadban (kennel, fészer, udvar, ól stb.), vagy lakásban.

A két tartási mód lényeges különbséget eredményezhet az állat szervezetében. A szabadban tartott eb ugyanis az idő viszontagságait jobban tűri, mivel szervezete edzettebb, erősebb és különösen a fertőző betegségekkel szemben ellentállóbb, ritkábban betegszik meg és ha megbetegedett, a bajt könnyebben heverí ki. Ezzel szemben a szobában tartott ebnél a szervezet rendszerint elpuhult, amennyiben nincsen része elegendő mozgásban, napfényben és friss levegőben. Szervezete tehát sohasem fejlődhet kellőképpen ki, csontozata, izmai és belső szervei azt a kívánatos acélosságot sohasem érhetik el s mert rendszerint állandóan egyforma szobahőmérsékleten él, hőszabályozó készüléke (bőr, verejtékmirigyek) sem működhet tökéletesen, ami azután különböző megbetegedésekre teheti hajlamossá. Az ebnél tehát fontos, hogy minél edzettebb legyen.

Ezt azonban a szabadban tartott ebnél nem úgy érjük el, hogy huzatos, nedves, szél- és esőjárta helyen tartjuk, mert e viszonyok a vadonban élő állatok egészségére is károsak, úgy, hogy ezek is megfelelő hajlékot, búvóhelyet keresnek. Ebből az következik, hogy a szabadon tartott ebnek is megfelelő menedék (pihenő) helyet kell biztosítanunk, amelyben meghúzódhat, ha az időjárási viszonyokat szervezete már nem bírja másképpen. Ezt a szükségességet ugyanis az állat ösztönyszerűleg megérzi, vagyis tudja, hogy szervezetének ellenálló ereje nem dacolhat tovább az adott körülményekkel. Ha már most nem adnánk alkalmat arra, hogy védelmet vagy csak nyugalmat is találjon, akkor a legnagyobb fokú edzethez mellett is megbetegedhet. Tehát a szabadban tartott ebnek is megfelelő pihenőhelyet állítsunk fel, mely e szerint szeltől és huzattól mentes és száraz legyen, valamint az ebet eső és hó ellen védje. Nagyon fontos, hogy ezt a helyet a napfény is érje, de perzselő napfény elől az állat árnyékba húzódhasson. A napfénynek jótékony hatása részint a vörös vérséjtképzés élénkítésében, részint pedig a tartózkodási hely fertőtlenítésében nélkülözhetetlen. Láncon tartott ebeknél azonban módot kell arra nyújtani, hogy a forróság elől árnyékot találhassanak. Ezt a legkönnyebben úgy érjük el, ha férihelyüket, melyhez odaláncoltattak, bokor, fa vagy épület mellé úgy helyezzük el, hogy ezek a tárgyak déltől kezdve a pihenőhelyre árnyékot vessenek, viszont az ól stb. bejárata délkeletre nézzen, hogy a délelőtti napfény érhesse.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés:

a) Kincstári ebek.

Ermína nj. 220. és Ewara nj. 221. szukák 1925 nov. 17. (Sebaj nj. 137. — Tosca nj. s.) mindkettő a sáros-pataki őrön *Técsi Dezső* csendőrnél átvehető, ha eddig a VII. sz. csendőrkerületi parancsnokság őket még nem utalta volna ki.

Ello (Janí) ki. 26. kan 1925 október (nj. — p.) *Vitéz Falka Ferenc* alezredee által a kincstárnak felajánlva, a telepen azonnal átvehető. Nagyon értelmes és tanulékony állat. Hasonló keresztezést a telep is eszközölt s az eredményezett ebek kivált küldöneszolgálatban váltak be nagyszerűen.

b) Saját ebek.

Erna nj. 222. s. szuka, Erik nj. 223. s. és Erlo nj. 224. s. kanok, 1925 nov. 17. (Sebaj nj. 137. — Tosca nj. s.) valamennyi *Técsi Dezső* csendőr tulajdonában, sáros-pataki őr. Igen jó szülők, kivált az anya nagyon jó kísérő eb.

Arano von der Kellerwiese (Tarsan) d. s. 19. kan 1925 január 30. (Karo von Ten d. s. — Trina von Wielandstal d. s.) *Dr. Fischer Richárd* tulajdonában.

2. Kiutalt szolgálati ebek:

Kötelezvény ellenében:

Elfe nj. 184. *Sztaril László* főhadnagynak hradótanfolyam Cegléd.

Éta d. 15. *Klós János* honv. főhadnagy, 12. h. gy. e. Debrecen.

Efezi ki. 24. *Genersich Oszkár* g. őrnagy, Budapest.

3. Hirdetések:

a) Megvételre ajánlott ebek.

Ebarbold nj. 153. s. kan, 1924 dec. 25. (Sebaj nj. 137. — Bella nj. 31.) *Thiringer László* m. kir. gazd. gyakor. Mezőhegyes tulajdona. Az eb jelenleg a telepen van s itt 1.600.000 koronáért azonnal átvehető. Nagyon tanulékony eleven eb, küllemileg megfelelő.

4. Értesítések.

a) A telepparancsnokság felhívja mindazon vezetőket, akik szolgálati ebet vezetnek, hogy a már múlt év október 31-én esedékessé vált működési naplókat haladéktalanul küldjék be. Nemleges jelentéseket is kérünk. A működési naplókval egyidejűleg az egyes esetekre vonatkozó iktatott fogalmazványokat — amennyiben lehetséges — betekintés végett, szintén kérjük beküldeni, mert a működési naplókban foglalt szövegezés rövid volta az egyes esetek pontos elbírálását megnehezíti.

b) Sok szolgálati ebvezető, akikhez szukák vannak beosztva, azok tüzelését elmulasztották bejelenteni. Így például Buksy nj. 35-ről már régóta nem érkezett értesítés. A tervezetű tenyésztés ezt elengedhetetlenné teszi.

c) A telepparancsnokság kéri a tanfolyamot végzett tiszturakat, hogy a vidéki versenyeket már most kellőképpen propagálják.

5. Beérkezett kérdésekre válasz:

Kelemen Antal őrmester, Gyula. 1. Az eb nevelése és kiképzése című könyv a telepen rendelhető meg. Ára 90.000 K, 3 havi részletben is fizethető. 2. Elegendő, ha ebét az említett könyv szerint kiképezi. Szolgálatban az ebet azonban csak akkor alkalmazhatja s csak akkor élvezheti a szolgálati ebeket illető kedvezményeket, ha valamely hivatalos vizsgán megfelelt (lásd: Csend. Lapok f. évi 3. szám 66. oldal) 3. Kincstári szolgálati eb után nem kell ebadót fizetni.

1928. S. F. 1. Szolgálati ebet közvetlen előjáró parancsnoksága útján a gödöllői kutyatelepről kell kérni. Kiképezett eb most nem áll rendelkezésre; pótebet (kölyköt) azonnal kaphat. Ha az eb mint kincstári utaltatna ki, úgy szállítása is a kincstárt terheli. Minden ebet a kérelmezőnek személyesen kell átvennie. 2. Tanfolyam saját ebbel rendelkező csendőregyének részére előreláthatólag júliusban kezdődik. Jelentkezni szolgálati úton lehet, ha a felhívás megjelenik. Az eb élelmezése a telepen történik az étkezési adagválság (kenyérpénz nélkül) 30%-ának befizetése ellenében. Jelenleg havonta 105.750 korona.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

Az olasz csendőrség.

SZABÓ JENŐ százados fordítása.

(Befejező közlemény.)

69. §. Az 1922. év december 31-én kibocsátott 1680. számú királyi rendelet 4. §-a a rendőrségi műszaki iskolába való felvételt egy felvételi vizsgálóhoz köti, amelynek tárgya:

a) egy a közbiztonsági vagy igazságügyi rendészeti szolgálattal összefüggő eseményről jelentés vagy jegyzőkönyv szerkesztése, amelyben a jelentkező bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy ezeket a szolgáltatásokat ismeri és helyesen tud fogalmazni;

b) a négy alapművelet körébe eső számtani feladvány megoldása;

c) beszélgetés a közbiztonsági és igazságügyrendészeti közegek köteleméről, amelyből meg lehet ítélni a jelentkező ebbeli jártasságát és azt is, hogy van-e kilátás arra, hogy a rendőrségi műszaki iskolát eredményesen elvégezheti-e.

A felvételi vizsgák egy bizottság előtt lesznek megtartva, amely a tanárokból és az iskolához beosztott tisztekből áll. E vizsgákon a felügyeleti jogot az iskolaparancsnok és a tanulmányvezető gyakorolja.

70. §. A rendőrségi műszaki iskola kiképzési időszaka próbavizsgálóval végződik; azok a hallgatók, akik ezen a vizsgán nem felelnek meg, az iskolából egyszerűen elbocsájtandók.

Az ilyen próbavizsga egy írásbeli, egy szóbeli és egy gyakorlati feladat megoldásából áll.

Az írásbeli feladat tárgyát abból a tananyagból kell venni, amelyek az A) táblázat d) és e) betűi alatt vannak feltüntetve; szóbeli vizsga tárgyát képezi az egész anyag, amit az első kiképzési időszakban előadtak; a gyakorlati vizsga anyagát az előbb említett táblázat g) és h) betűi alatt lehet találni.

71. §. A rendőrségi műszaki iskola második kiképzési időszaka záróvizsgálóval végződik, amely áll:

Az ügyelők (vigilanti) kategóriájába tartozó jelöltek számára:

a) két írásbeli feladat megoldásából, melyek közül az egyik tárgya a jelen szabályzathoz csatolt B) táblázat b) pontja alatt feltüntetett anyagból, a másik ugyanezen táblázat e) pontja alatt felsorolt anyagból vétetik;

b) szóbeli vizsgából, mely a fentemlített táblázat egész anyagát felöleli;

c) két gyakorlati feladat megoldásából, melyek közül az egyik tárgya a fentemlített táblázat c), a másik pedig a g) betűje alatt felsorolt anyagból.

A nyomozók (inquirenti) kategóriájába tartozó jelöltek számára:

a) két írásbeli feladat megoldásából, melyek közül egyiknek a tárgya a jelen szabályzathoz csatolt C) táblázat b) pontja, a másik pedig ugyanezen táblázat f) pontja alatt felsorolt anyagból vétetik;

b) szóbeli vizsgából, mely a fentemlített C) táblázat egész anyagát felöleli;

c) három gyakorlati feladat megoldásából és pedig a C) táblázat c), d) és i) pontjaiban feltüntetett anyag alapján.

A műszakiak (tecnici) kategóriájába tartozó jelöltek számára: a záróvizsga anyagát a 61. §. második bekezdésében megjelölt tananyag képezi; a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll s a jelölteknek azt kell bizonyítaniuk, hogy tökéletes elméleti és ennek megfelelő műszaki tudással rendelkeznek.

72. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség kötelemébe való felvételre alkalmas növendékekről a rendőrségi műszaki iskola igazgatósága bizonyítványt állít ki, amelyben az egyes záróvizsgák eredménye, az általános osztályozás, rangszám van bevezetve annak feltüntetése mellett, hogy az illető a különleges szolgálat mely kategóriájában való szolgálat teljesítésére és mily különleges feladatok megoldására alkalmas.

Az ilyen bizonyítványokat egyidejűleg a belügyminiszternek és a csendőrség főparancsnokának kell felterjeszteni; a belügyminiszter rendeli el az illetőknek

átvételét a különleges szolgálatot teljesítő csendőrség állományába, a főparancsnok pedig alörmesterekké leendő előléptetésük tekintetében intézkedik.

VIII. FEJEZET.

Átmeneti intézkedések.

73. §. A már megszűnt nyomozó szervek vagy az államrendőrség kötelemébe tartozó egyének a különleges szolgálatot teljesítő csendőrséghez próbaszolgálatra felvehetők, ha az 1922. évi 1680. számú rendelet 20. §-ában foglalt feltételeken kívül még bebizonyítják, hogy:

a) fizikailag a különleges szolgálat ellátására alkalmasak;

b) elegendő tudással rendelkeznek a szolgálat köréből vett tárgyú, egyszerű és rövid jelentés megszerkesztésére.

74. §. Egyelőre az I. §-ban megjelölt altiszt kategóriák arányszáma változhatik, azonban az összaltszti létszámot túlhágni nem szabad.

A létszámot azonban 1924. év január elsejétől számított négy éven belül a rendszeresített rendfokozatoknak megfelelően kell kiegyenlíteni.

75. §. A királyi csendőrségre vonatkozó szabályok, amennyiben jelen intézkedésekkel ellentétben nem állanak és alkalmazhatók, a különleges szolgálatot teljesítő csendőrségre is vonatkoznak.

Róma, 1923. február hó 1.

A. de Stefani
pénzügyminiszter.

Mussolini
miniszter.

FÜGGELÉK.

A) táblázat.

A rendőrségi műszaki iskola első kiképzési időszakának tananyaga.

a) erkölcsi és az egyéni magatartásra való oktatás;

b) elemi ismeretek a királyi csendőrség szervezeti és általános szolgálati határozványaiából; a különleges szolgálatot teljesítő csendőrség szolgálati határozványaiából, a katonai büntetőtörvénykönyvből és azon katonai szabályzatokból, amelyek a különleges szolgálatot teljesítő csendőrség teendőivel összefüggésben állanak;

c) az államrendőrség tisztjei, tisztviselői és ügynökei kötelemeinek, nemkülönben az állampolitikai, közgazgatási és bírósági rendszerének vázlatos ismertetése;

d) a büntető törvénykönyvben és más különleges törvényekben foglalt főbb büntetési módok, az engedély nélküli fegyverviselésnek, az egészségügyi szabályrendeletek ellen elkövetett büntetési módok, az alkoholizmus leküzdése végett hozott törvény ellen elkövetett büntetési módok, a bordélyházakra vonatkozó rendelkezéseknek stb., a csempészet elleni törvényeknek elemi ismeretei;

e) igazságügyi rendészeti alapismeretek; jelentések jegyzőkönyvek, feljelentések stb. szerkesztése;

f) számtani alapismeretek;

g) testedzés, különös tekintettel a különleges csendőrségi szolgálatra (ugrás, futás, mászás, kerékpározás stb.), birkózás, védekezés fegyver nélkül, katonai gyakorlatok;

h) elemi ismeretek az első segélynyújtásból.

B) táblázat.

A rendőrségi műszaki iskola második kiképzési időszakában az ügyelők (vigilanti) számára megállapított tananyag:

a) erkölcsi oktatás; eljárás a közönséggel, fellépés a tömeggel szemben, személymódozás, a razzia körülményeinek és az úrendészet szabályainak ismertetése;

b) az őrszolgálat ismertetése, az elfogott egyének őrzése és szállítása, házesoportok, telefon stb. járőrök által való ellenőrzése, útvonalak átkutatása, vasútállomások, hajóállomások és kikötők ellenőrzése, gyanús egyének igazolása, koldusok, csavargók, kéjűk megrendszabályozása, az elfogás, elővezetés, karhatalmi szolgálatok ismertetése; ismeretek a közutakon való közlekedésről, különös tekintettel a városi rendőri szabályokra; a járőrellenőrzések módja; elmebetegekkel és

epileptikussal szemben való eljárás; lázító felhívásokkal szemben való eljárás. Terrorista merényletek történelmi és oknyomozó ismertetése; pokolgépek és más speciális fegyverek ismertetése és az ellenük való védekezés;

c) a társadalom veszélyes osztályainak ismertetése, a rovtömlőknél és a bűnözők megismerése céljából; a szokásos és visszaeső bűnözők ismertetése és a velük szemben való eljárás; a tolvajnyelv; a személyleírás gyakorlati ismertetése; a fényképek, ujjlenyomatok gyakorlati hasznosítása a büntettes üldözésénél vagy személyazonosságának megállapításánál;

d) a büntető törvénykönyv és bünvádi perrendtartás, nemkülönben az államrendőrségi törvény és szabályok ismertetése; jelentések, jegyzőkönyvek, feljelentések megszerkesztése, különös tekintettel a közutakon vagy vasúton elkövetett bűncselekményekre;

e) a francia nyelv elemi ismeretének gyakorlati elsajátítása;

g) mint az A) táblázat g) pontja.

C) táblázat.

A rendőrségi műszaki iskola második kiképzési időszakában a nyomozók (inquirenti) számára megállapított tananyag:

a) erkölcsi oktatás, magatartás a közönséggel, fellépés a tömeggel és eljárás a letartóztatott egyénekekkel szemben, különös tekintettel a személymotosásra és a házkutatásra;

b) házkutatási rendszerek a különböző bűncselekmények természetének szem előtt tartása mellett; bűnjel keresésének és elkobzásának rendszere; nyilvános helyiségek, bordélyházak, játékbarlangok és olyan házak, ahol hazárdjátékot üznek, vasúti és villamoskocsik, kikötők és hajók ellenőrzésének szabályai; rendőri felügyelet alatt álló és gyanús egyének, vendéglők, szállodák és más nyilvános helyiségek személyzete ellenőrzésének szabályai, büntetések és körözött egyének elfogásának mikéntje; körözött egyének jegyzékének, utasok névjegyzékének és a körözött egyének lajstromjának viszonylagos felhasználása; a különféle gyanúok és nyomok ismertetése; különböző rendőri fogásoknak és eljárásoknak ismertetése; a rendőrkutyák ismertetése, azoknak felhasználása a személyes védelemben, a nyomozásnál és a bűnjel felkutatásánál;

c) személyleírás gyakorlati ismertetése, fényképek, ujjlenyomatok gyakorlati hasznosítása a büntettes üldözésénél vagy a személyazonosság megállapításánál;

d) bírói és rendőri nyomozási rendszerek, helyszíni szemle, technikai eljárások a helyszínen, a helyszíni fényképezése, az információszerzés közvetlen és közvetett szabályai; a tanúk és gyanúsítottak kikérdezésének szabályai; különböző bűncselekmények, különösen lopás, csalás, sikkasztás, hamisítások ismertetése, az ezeknél használatos technikai eljárások szem előtt tartása mellett; kiskorú bűnözők, szokásos és visszaeső gonosztevők, elmebeteg, epileptikusok, prostituáltak, homoszexuálisok, szállodatolvajok, memzetközi betörők megfigyelése, illetve az ezekkel szemben kriminálisztikai szempontból való eljárás, a katonai és politikai kémkedés és ellenkémkedés általános ismertetése; a társadalom veszélyes osztályainak ismerete; kommunizmus, bolsevizmus, anarchizmus ismertetése, sajtópropaganda és a tett propagandájának (merényletek, fegyverek stb.) ismertetése; a forradalmi, anarchista és terrorista összeesküvések történelmi és okozati ismertetése; pokolgépek és hasonló eszközök ismertetése, veszélyes felforgató törekvések ismertetése és azoknak megakadályozása, bizalmas nyomozások és információszerzések, különböző megelőző vagy megtorló eljárások ismertetése;

e) különböző rendőrségi vagy politikai vagy más bizalmas természetű információk szerzésének módja és ezeknek forrása; bizalmi egyének szerzése; láthatatlan írású tinták, titkos írások, rejtjelezések stb. ismertetése;

f) a büntetőtörvénykönyv, bünvádi perrendtartás, államrendőrségi törvény és más fontosabb speciális törvények lényeges elemeinek ismertetése;

g) jelentések, jegyzőkönyvek, feljelentések stb. szerkesztése különös tekintettel a b), c) és d) pontokban foglaltakra;

h), i) mint a B) táblázat e), g) pontjai.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Két rendbéli gyujtogatási eset kiderítése.

Irta: KALAPOS PÁL 1. oszt. tiszthelyettes (Paks).

A Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatán II. díjjal jutalmazott nyomozás.

A böleskei csendőr őrsparancsnokság 1923. évi augusztus hó 1-én telefonon bejelentette a paksi szárnyparancsnokságnak (abban az időben még járársparancsnokság volt), hogy az említett év júliusának 19. napján 21 óra tájban a böleskei szérüskertben felhalmozott csépeletlen gabonát ismeretlen tettes felgyújtotta, de lényegesebb kár nem állott be, mert a tüzet sikerült idejében eloltani. A gyujtogatás azonban július 29-én 1/23 óra tájban, amikor már a cséplések véget értek, megisméltődött. A tűz 35 böleskei lakosnak 9,350.000 K. értékű szalmáját elhamvasztotta. E jelentéséhez hozzáfűzte az őrsparancsnokság, hogy a tettest kinyomozni nem sikerült s tekintettel arra, hogy a gyujtogatás ismételtelen is előfordult, intézkedést kér.

A „vörös kakas” közismerten falánk és pusztító réme az aratási időnek, azért az ilyen esetek üldözésében gyors és erélyes munkára van szükség, ha a nagyobb bajnak elejét akarjuk venni.

Siettem hát ki Böleskére s ott is a gyujtogatás színhelyére.

A helyszíni szemle nem adott kezembe semmiféle fonalat, amelyen elindulhattam volna. Kénytelen voltam tehát az előzmények után puhatolni.

A sok mende-monda között találtam egy elfogadható nyomot, amely Sz. J. paksi cséplőgéptulajdonos régi ellenségeihez, és pedig id. K. J., ifj. K. J., B. J. és K. L. böleskei lakosokhoz vezetett, akik valamennyien cséplőgéptulajdonosok voltak.

Ezek az emberek már régóta ellenséges szemmel nézték, hogy Sz. J. Paksról Böleskére is eljár csépleni. Kenyérkérdés, vagy talán csak egészen alacsony kenyéririgység volt tehát a szalmakazlak lángralobbantója.

Számításuk azonban balul ütött ki. Szándékuk ugyanis nem a böleskei gazdák gabonája és takarmánya, hanem kizárólag Sz. J. cséplőgépe ellen volt ellenséges és a gyujtogatás célja is éppen az volt, hogy a cséplőgépet tönkretegyék.

Csak hogy a cséplőgép minden bizonnal tudtukon kívül éppen a gyujtogatás estéjén fejezte be munkáját a szérüskertben és el is szállították másfele még aznap este.

Igy a gép megmenekült a pusztulástól.

Tartani lehetett azonban attól, hogy azok, akik már eddig is ekkora gazságra vetemedtek, vad dühükben újabb gyujtogatást rendeznek a cséplőgép elpusztítása céljából.

Ezért addig is, amíg az ellenük szóló adatokat legalább oly mértékben összegyűjthettem, hogy őrizetbevételüket megindokolhattam volna még akkor is, ha később az ügy egészen más irányba terelődött volna, állandóan szemmel tartottam őket.

Gyors egymásutánban sorakoztak azután egymás mellé az adatok.

K. L. egy ízben személyesen megfenyegette Sz. J.-t, hogy gépestől elpusztítja, ha még egyszer Böleskére merészel jönni. Ifj. K. J.-t pedig a böleskei őrs 1922-ben feljelentette, mert az Sz. J. által cséplelt gabonába 2 vasdarabot csempészett, hogy annak cséplőgépe tönkre menjen. A vasdarabok meg is rongálták a dobot. Ezen felül még több tanut találtam annak bizonyítására, hogy az említett böleskei cséplőgéptulajdonosok Sz. J. cséplőgépét el akarták pusztítani s ebbeli szándékukat nem leplezték elegendő óvatossággal.

Az őrizetbevételre volt már alap, a gyanúsítottak őrizet alatt várták az ügy további fejleményeit.

Arra azonban az eddig összegyűjtött terhelő adatok éppenséggel nem voltak elegendők, hogy bírói ítélet alapjául szolgálhassanak. Mert csak annyit lehetett volna bizonyítani, hogy a gyanúsítottak minden áron el akarták pusztítani azt a cséplőgépet, amely a felgyújtott szérüskertben dolgozott. Ezzel a gyujtogatásra

vonatkozólag felállított gyanút bizonyítani nem lehetett már csak azért sem, mert a gyújtogatás időpontjában a cséplőgép már nem is volt a szérűskertben. A dolog neheze tehát még csak most következett.

A gyanúsítottak a legkonokabban tagadtak. És ez még nem is lett volna baj, ha nem tudtak volna elfogadható alibit igazolni a gyújtogatás időpontjára vonatkozólag. Az alibiigazolás azonban tökéletes volt. Sőt! Túl-ságosan is alapos és megtámadhatatlan.

Az alibi kérdése egyike a legnehezebbeknek. A legártatlanabb ember is töri a fejét, ha megkapja a kérdést, hogy ekkor és ekkor kiknek a társaságában és hol tartózkodott. Az emberek általában nem tudják, de a mindennapi élet egyéb gondjainál fogva nem is tudhatják az ilyen kérdésre csak úgy egyszerűen megadni a választ. Legtöbb esetben hosszabb fejtörés és tévedések egész sorozata után lehet csak megállapítani, hogy ki hol tartózkodott valamely közelmúlt időpontban. A csendőrnek türelemmel és higgadtsággal kell firtatnia a dolgot, amíg vagy az alibiigazolás, vagy annak ellenkezője kialakul, mert az apró visszaemlékezésekből lassankint csak megszületik az alibi — ha az valóban létezik. De amikor négy ember minden habozás és találgatás nélkül a legelső kérdésre egész pontosan felsorolja, hogy a kérdéses időpontban hol volt s mit csinált, abból egy tapasztalt csendőrnek azonnal ki kell éreznie azt, hogy itt vagy összebeszéléstről és egy mese jól összetanult szövegének felszajkózásáról van szó, vagy pedig ha igaz is az alibi, valami okuk és szükségük volt rá az érdekelteknek, hogy a megelőző napok egyik időszakára olyan pontosan visszaemlékezzenek. Az ilyenektől meg kell kérdezni, hogy a kérdéses időpontot megelőző, vagy követő napok valamelyik időpontjában hol jártak s mit csináltak, azonnal szembeszökik az a határozatlanság és találgatás, amellyel már erre az előre nem várt kérdésre felelnek.

A gyanúsítottak kimerítő és előre betanult lecke módjára elmondott alibije is azt a meggyőződést kelte bennem, hogy ezek az emberek jól elkészültek erre a kérdésre s így a gyújtogatás után keletkezett tüzet jelző harangkengatás nem érte őket váratlanul.

Igen ám, de mit érek én ezzel a meggyőződéssel, ha azt bizonyítani nem tudom? Semmit! A gyanúsítottak tehát mindezekig sokkalta biztosabban állanak a lábukon, mint azt ok togságuk bizonytalanságában gondolják.

Beismerés nincs, bűnjel nincs, magára a gyújtogatásra vonatkozó tanu, vagy másféle bizonyíték sem található. Ugyem tehát teljesen reménytelen, ha valami véletlen segítségemre nem jön.

A véletlen azonban éppen onnan vette nevét, hogy akkor jön, amikor nem várja az ember. Éme szokásához most is híven ragaszkodott, mert hiába vártam, nem jelentkezett.

Legokosabb tehát, ha nem vár az ember, hanem tesz valamit. Akármit, csak tétlen ne legyen. A próbálkozási kedv már fél sikert jelent.

Gondolatmenetem a következő volt. Ha én ezeket az embereket elzárva tartom a külvilágtól s várom a sült galambot, akkor egész bizonyos, hogy nem fog történni semmi, mert már mindent megpróbáltam, hogy a történet kiderüljön. Ismételt helyszíni szemle, házkutatások, puhatolások a lakosság körében stb. mind eredménytelenül végződtek. A csomót tehát csak maguk a gyanúsítottak oldhatják meg, ha valami meggondolatlanságot követnek el. Már pedig a járőrök őrizete alatt erre semmi lehetőségük sem volt. Ha ellenben szabadon engedem valamelyiküket, egészen bizonyos, hogy az nem fog otthon bebujni a kucskóba, mert ha ludas, mindenesetre érdekelni fogja mindaz, ami fogvatartása alatt a napvilágon történt. Tehát érdeklődni fog valakitől és pedig lehetőleg olyan embertől, akáikhoz valami köze van, esetleg maga is részese a bűncselekménynek. Sőt ügyességgel meg azt is elérhetem, hogy éppen valami bűnjel eitüntetése közben leleplezhetem.

Ennek a gondolatmenetnek végező következtetése tehát az volt, hogy a gyanúsítottak egyikét avagy többüket is szabadon kell engedni, hogy valami történhessék.

Igy tettem. Leggyanusabbnak id. K. J.-t tartottam (s itt, amint látni fogjuk, tévedtem), ezért őt fogva tartottam. A másik három gyanúsítottat pedig éjszaka

kára felváltva szabadon engedtem, úgy, hogy kettő szabadon volt, a harmadik pedig őrizet alatt. A szabadon lévők egyikét magam, a másikat pedig Jeszenszky József 3. oszt. tiszthelyettes tartotta felügyelet alatt, lakásuk közelében egész éjjel lesállást tartottunk.

Az első éjszakán nem történt semmi. A második éjszakán 23 óra tájban ifj. K. J. felesége láthatóan ideges sietséggel eltávozott hazulról. Nekem fontosabb volt ifj. K. J. megfigyelése, mint a felesége követése, mert úgy is tudtam, hogy ha az asszony a gyújtogatással kapcsolatosan távozott hazulról, akkor *nem üzenetet vitt*, amire nappal is, sokkal kevésbé gyanus körülmények között bőségesen lett volna alkalma, *hanem valakiért megy*, akivel az ura akar — szabadonlétét felhasználva — beszélni.

Nem csalódtam. Rövid idő múltán egy férfivel együtt tart vissza az asszony.

Hogy azonban odabent miről volt szó, sajnos, azt nem hallhattam, mert sem az ajtót, sem az ablakot nem lehetett észrevétlenül megközelíteni. Ez természetesen legkevésbé sem volt inyemre, mert tudtam, hogy ennek a késő éjszakai látogatásnak nagy oka lehet, amit jó lett volna meg is hallgatni.

De így is meg voltam elégedve az eredménnyel. Ha egy holtpontra jutott nyomozásba egy új szereplő kapcsolódik bele, az mindenesetre hoz valami változást, esetleg magát a megoldást.

A szép nyári éjszakában nem lett volna nehéz a várakozás, ha máskülönben nem lett volna okom a türelmetlenségre. Szerettem volna már szemben állani a titokzatos látogatóval.

Egy órai várakozás után ez is érkezett. Ifj. Sz. M. volt a késői látogató.

Hosszas tusakodás és huzavona után előadta, hogy azért járt ifj. K. J. házában, mert az valami módon megtudta, hogy ő tudomással bír a gyújtogatás történetéről s ezért arra igyekezett őt rávenni, hogy jelentkezzen tanuságtételre a csendőröknél. És azután elmondta a következőket. A gyújtogatás napján az egyik koresmában alaposan leitta magát s az asztalra dőlve aludt. Estefelé B. J. bejött a koresmába és magával vitte őt az erdoszlelre. Itt kapacitaini kezdte, hogy gyújtsa fel a szerüt, amiért 5 metermáza búzat ígert jutalomkeppen. Ifj. Sz. M. azonban nem vállalkozott erre, ami mód feletit meregbe hozta B. J.-t. Utóbbi a kezébe nyomta a botját és egy káromkodás kíséretében eltávozott a szerű felé, hogy majd felgyújtja azt ő maga. Ifj. Sz. M. ugyan nem látta a gyújtogatást, de szerinte más nem tehetette, mint B. J., mert ang, hogy visszaérkezett a koresmába, már jelezték a tüzet. A botja még most is nála van, elő is adta azt.

Bűnjel is volt már. De, hogy *kinek* a bűnét bizonyítja, az még mindig kétséges volt s erre nézve B. J. kikérdezéseit vártam nem felelvilágosítást.

B. J. mindent tagadott. Az ártatlanul meggyanúsított ember meglepettségével tiltakozott ifj. Sz. M. állításai ellen és szép sorjában összerakódott az is, hogy a gyújtogatás idejében hol járt. A délutánt többet magával töltötte, onnan a koresmába ment s csak a tűz jelzésének hallatára távozott onnan. Erre tanuk voltak, alibi-jében nem volt semmi okom kételkedni s nem is kételkedtem, mert azok a körülmények, amelyek között ifj. Sz. M. terhelő tanubizonyosságát tudomásra hozta, őt magát is gyanússá tették, nemcsak B. J.-t, aki már amúgy is gyanúsított volt.

Ifj. Sz. M.-t ezek után újból kikérdeztem. Látni, hogy B. J. elleni vádaskodása kútba esett, újabb dologgal állott elő. E szerint ifj. K. J. az éjszakai látogatás alkalmával 6 metermáza búzat ígert neki azért, hogy B. J. ellen az előbb tárgyalt terhelő adatokat szolgáltatassa. B. J.-nek a botja akkor került a kezébe, amikor a tüzet jelezték s álmából felébredve, azt az asztalhoz támasztva találta. Ekkor vette a kezébe s magával vitte. Hogy ifj. K. J.-nek mi oka volt B. J.-t bajba keverni, azt nem tudja, mert a gyújtogatásról nincs tudomása.

Most azután ifj. Sz. M. viselt dolgait kezdtem firtatni. Ha a gyújtogatásban volt része, akkor azt igen ügyesen csinálta, mert nem tudtam rábizonyítani, hogy a gyújtogatás idejében a szérűskertben kellett lennie. Alibi-je körül oly ellentmondó tanuságok voltak, hogy azokból ellene szóló komoly bizonyítékot a bíróság nem vonhatott volna le.

CSENDŐR LEKSZIKON

Ifj. K. J. pedig mit sem akart tudni arról, amit ifj. Sz. M. az éjszakai látogatásra vonatkozólag mondott. Szerinte azért hívatta magához, mert fűtőnek akarta megfogadni. Eppen azért nem ment el maga hozzá, mert attól tartott, hogy meglátja valaki és a késő éjszakai útjával félreértésre, pletykára adhat alapot.

Hát körmönfont emberrel van dolgom, ezt már most nagyon is láttam. De viszont nem csak éreztem, hanem tudtam, hogy az igazi tettesek vannak a kezemen s nem voltam hajlandó elszalasztani őket. Tagadásuk azonban továbbra is következetes volt s így az ügy meg most sem volt érett arra, hogy az ügyészségnek átadjam.

Teltek a napok, vígan folyt a cséplés mindenfelé, csak éppen a K. J.-ék gépje állott, mert a gazdáik lakat alatt ültek. Amint a tétlenségre kárhozottatott munkásokat elnézegettem, valami eszembe jutott. Hát ha a cséplőgép hívó szava megszólalásra bírja a gyanúsítottak között azt, amelyik ártatlan vagy legkevésbé bűnös s így vallani fog a többiek rovására, csak hogy szabadulhasson.

A gondolatot tett követte. Elűztem a gyanúsítottak hozzátartozóihoz, hogy ezeket átadom az ügyészségnek, hozzanak számukra ruhaféléket.

Nosza lett erre nagy lőtás-futás. Jöttek sírva az asszonyok és könyörögve a cséplőgép férfimunkásai, hogy legalább az egyik, K-t engedjem szabadon, mert a gép máris napok óta áll, ha pedig elviszem őket, továbbra is állva marad kezelő híján és elvesztik a téli kenyerüket. Ezt a könyörgést pedig úgy rendeztettem, illetve olyan helyen hallgattam, ahonnan mind a két K. J. is hallotta.

Mondhatom, nagyon megsajnáltam a gazdájuk gonoszsága miatt ilyen kétségbeesítő helyzetbe jutott szegény embereket. De hát kérésüknek nem tehettem eleget. Arra ellenben feszülten figyeltem, hogy ez a jajveszékelyes milyen hatással lesz a gyanúsítottakra.

Nem esalatkoztam most sem számításomban. Csak éppen hogy nem az ártatlan gyanúsított tárta fel a valóságot, mert az arról nem is tudott, hanem a fia, akit súlyosan terhelt a felelősség, de megsajnálta az apját és a munkásait. A gyanúsítottak teljesen kiestek konok szerepükből s különösen ifj. K. J. várta türelmetlenül, míg kikérdezem, mert kérdéshez jelentkezett. Nekem is úgy volt előnyös, ha ez a friss lelki behatások idejében történik, ezért siettem a kikérdezéssel.

Ifj. K. J. töredelmesen beismerte, hogy az első gyujtogatás kísérlete s a második gyujtogatás is ifj. Sz. M. műve volt. Felbújtói ő maga, továbbá B. J. (tehát még sem volt ártatlan) és Sz. L. voltak. Beismerte azt is, hogy az éjszakai látogatás alkalmával ő bírta rá ifj. Sz. M.-t, hogy B. J.-re húzza rá az egész büncselekményt. Hangsúlyozta azonban azt, hogy apja teljesen ártatlan, nem tud semmit a gyujtogatásról és arra kért, hogy engedjem azonnal szabadon.

Ifj. Sz. M. néhány szavamból látta már, hogy elveszett minden, mert már mindent tudok. Beismerte tehát, hogy ő gyujtotta fel a szérüskertet ifj. K. J., B. J. és Sz. L. felbujtására. Azzal védekezett, hogy azok lejtatták s így könnyen volt kapható erre a büncselekményre.

B. J. és K. L. továbbra is tagadták, hogy részük lenne a gyujtogatásban.

A nyomozás adatai azonban csak id. K. J.-t igazolták, akit szabadon is bocsátottam, a többi gyanúsítottat pedig tényvázlat kíséretében átadtam a dunaföldvári kir. járásbírósnak.

A szekszárdi kir. törvényszék, mint rögtönítelő bíróság 1923 augusztus 21-én három vádlottat kötéltálati halálbüntetésre ítélte. Kegyelemből a halálos ítélet ifj. K. J.-re és B. J.-re vonatkozólag 15-15 évi, ifj. Sz. M.-ra vonatkozólag pedig 10 évi fegyházbüntetésre enyhült. K. L.-t bizonyítékok hiánya miatt felmentette a bíróság.

Ifj. K. J. ügyének újrafelvételét kérte, de eredménytelenül.

Nem a gazdagok boldogok : a boldogok gazdagok.
Halm.

6. Kérdés. *Az élő virágból készült s a temetőben levő sírra helyezett koszorú ellopását minősített lopásnak kell-e tekinteni?*

Válasz. A cselekmény egyszerű lopás. A bírói gyakorlat csak azoknak a tárgyaknak ellopását vonja a Btk. 336. §-ának 2. pontja alá, amelyek jellegüknél és rendeltetésüknél fogva állandóan szolgálják a holtak iránt való kegyelet céljait; ilyen a sírkő, fejfa, a sírbolt beépített tartozéka stb. A sírok ideiglenes feldíszítésére rendelt tárgyak, minő a virág, virágtartó és koszorú, ide nem tartoznak.

7. Kérdés. *Valaki a lopott tárgyat a lopás elkövetése után nyomban a Dunába dobva megsemmisíti s kijelenti, hogy a lopással csak kárt akart okozni a sértettnek, így akarván rajta bosszúját kitölteni. Miként minősítendő a tettes cselekménye, tekintve azt, hogy nem vagyoni haszonszerzés szándékával járt el?*

Válasz. A cselekmény minősítésére nincs hatása annak, milyen indító ok vezérelte a tettest. A lopásnál a büncselekmény az elvétellel befejeződik. Hogy a tettes a tárgyat magának tartja-e meg vagy másnak adja, avagy oly módon rendelkezik vele, hogy ebből hasznot nem húz, közömbös. A jogtalan eltulajdonítás célzatát akkor is meg kell állapítani, ha a tettest nyilvánvalóan csak pusztán károkozás szándéka vezérli a meglopott iránt, hiszen jogtalanul a birtokosnál levő tárgy birtokába akarja helyezni magát, hogy a tárggyal saját tetszése szerint rendelkezhessek.

8. Kérdés. *Valaki a Tiszán úszó építőgerendának alkalmas szálját kifog s ezt a hatóságnál be nem jelenti sem 8 nap alatt, sem később. Egy év múltán az udvarán elhelyezett szálját feldolgozza s házépítésnél használja fel. Büncselekmény-e ez s ha igen, minő?*

Válasz. A Tiszán úszó és kifogott szálfa a talált idegen dolog fogalma alá esik s ha a találó 8 nap alatt nem jelenti be a hatóságnak vagy nem adja vissza annak, aki elvesztette, a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségét követi el. Az a körülmény, hogy a szálfa egy évig hevert a találó udvarán s csak azután használta fel saját céljaira, nem változtat a dolog lényegén, csak lehetetlenné teszi a bünvádi felelősségre vont találónak azt az esetleges védekezését, hogy a talált dolgot elsajátítani nem akarta s a 8 napi határidőt feledékenységéből, tudatlanságból vagy betegség miatt mulasztotta el.

9. Kérdés. *Mi a helyes értelmezése az 1921:III. t.-e. 6. §-ának? Különösen miként kell érteni a törvény ama kifejezését, hogy a fegyveres erő, csendőrség, államrendőrség... „alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes rendelkezése ellen” engedtelenségre való felhívást bünteti?**

Válasz. Ez a törvényszakasz egyrészt a katonaság-ellenes (antimilitarista) propagandát általában kívánja üldözni, másrészt a törvényes magyar hatóságok törvényes működésének zavartalanságát, vagyis a jog és törvény uralmát és tiszteletét kívánja biztosítani az államban. Meg kell jegyezni, hogy a bírálókat szabadságát ez a tiltó törvényszakasz éppen nem zárja ki, de igenis eltiltja a törvényes hatóságok törvényes rendeletei, meghagyásai, felmerült esetekhez fűződő tilalmi ellen való engedtelenségre felhívást, a jogi rend tiszteletével való nyílt szembeeszállást, az anarchiára való bujtogatást s különösen ennek a bujtogatásnak egyik veszedelmes fogását, a hatóságok tekintélyének gyalázását, pártatlanságukba, törvénytiszteletükbe vetett hit megingátását.

A törvény hangsúlyozza, hogy az engedtelenségre való felhívás csak akkor büntethető, ha a fegyveres erőnek, a m. kir. csendőrségnek, vagy a m. kir. államrendőrségnek alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes rendelkezése ellen irányul. Alakilag törvényes a

*Az egész 1921:III. törvénycikk gyakorlati magyarázatáról a Csendőrségi Lapokban legközelebb hosszabb közlemény jelenik meg.

rendelkezés, ha az illető hatóságnak az illető tárgyra vonatkozó rendelkezési joga általában megvan. Tartalmilag törvényes a rendelkezés, ha a kiadott rendelet a hatáskör kérdését nem tekintve, nem sért meg semmiféle közérdeket vagy jogi szabályt. *Példa.* Egy választási eljárásról kivezényelt karhatalmi esendőr-osztag parancsnokának az a rendelkezése, hogy a választási helyiség előtt tolongó s a szavazók útját elzáró kíváncsiakat eltávolítja, alakilag és tartalmilag törvényes. Ha azonban a parancsnok a kíváncsiakat eltávolítása végett olyan rendelkezést adna ki, hogy a kíváncsiakat le kell tartóztatni, lakásukra kíséreni, ahonnan további intézkedéséig nem távozhatnak el, ez a rendelkezése alakilag törvényes lenne ugyan, mert a választási eljárás szabad lefolyásának biztosításában törvényes hatáskört gyakorolt, de tartalmilag a rendelkezés törvénytelen, mert ok nélkül megsértette az egyéni szabadságot. *Más példa.* Egy esendőrijárór felhívja a sértett kérésére a fogva levő gyanúsítottat, hogy a sértett jogos pénzbeli kár követelését egyenlítsse ki. A gyanúsított hajlandó erre, de azt állítja, hogy nincsen most pénze, de ha kölesön kapna, megfizetné. Erre a járór a gyanúsítottat különböző ismerőseihez kíséri el, szerte a községben, akiktől ily körülmények közt a gyanúsítottnak adott kölesön címén összeszedik a kártalanítás összegét s a sértettnek kifizetik. A járór eljárása, ha a kárkövetelés vitátlan volt, tartalmilag nem ütközött törvénybe, de alakilag igen, mert kárkövetelések behajtására a esendőrségnek nincs hatásköre.

Annak egyébként, hogy a törvénybe ez a megszorító intézkedés került, a következő közelebbi magyarázata van. Mikor a bolsevista rémuralom és az oláh megszállás átviharzott szerencsétlen hazánkon, jóformán minden intézményünk romokban állt. A rémuralom összeomlását követő időkben sok időt és fáradságot igényelt az is, hogy a hatóságok önmagukat megszervezzék és elsősorban a tisztességes közszellem helyreállítására törekedjenek. A társadalom söpredéke, ha meglapult is, de düledt szemmel leste, hol mutat gyengeséget és zökkenőt a hatóságoknak a törvényszerű rendet helyreállító munkája és szervezkedése, miként kereszttezheti a hatóságok tekintélyének visszaállítására irányuló tevékenységét, miként gyalázza meg újra a felébredt nemzeti öntudatot. Izzgatta a múlt gyalázatos emléke, hogy mindez egykor lehetséges volt s hitte, hogy ez másodszor sem lesz lehetetlen. A nemzeti önvédelem jogán ekkor keletkeztek különféle fegyveres és fegyvertelen alakulatok (különítmények, nyomozó-csoportok és más egyesülések), amelyek célul tűzték ki a hatóságok támogatását a rendesítő munkában. Ezek az alakulatok a felforgató elemek kiábrándításában s a közbiztonság helyreállításában, a nemzeti közszellem megóvásában kétségtelenül érdemes szolgálatokat végeztek. Minthogy azonban sokszor több volt bennük a jóakarát, mint a szakértelem, törvényben megszabott hatáskörüik nem volt, sokszor maguk sem tudták megállapítani, melyik az a határ, amelyen átmenni magasabb érdekek veszélyeztetése nélkül nem tanácsos. Ehhez járult, hogy e zavaros időkben olyanok is akadtak közöttük, akik semmivel sem menthető törvénytelenégeket követtek el. Így történt, hogy működésük ellen mindinkább több panasz merült fel, annyival is inkább, mert a törvényes hatóságok hatáskörét és a hatóságok összeműködésében rejülő nagy érdekeket is nem egyszer hátrányosan érintették. Mindez kétségtelenül átmeneti állapot volt, amelynek a nyugodtabb idők helyreállításával meg kellett szűnnie. Tudjuk, hogy ez nem volt egyszerű dolog. A törvényhozó ezekre az időkre és viszonyokra gondolt, amikor a törvényesség és a jogtisztélet védelmében ki akart zárni oly helyzetet, hogy valaki, mikor a fegyveres erő nevében, vagy hatósági jogkörrel fellép, ne legyen felruházva a törvény kétségtelen jogosítványával és intézkedései ne az élő törvényen, hanem pusztán egyéni elhatározáson alapuljanak.

A törvény tudvalevőleg abban az időben keletkezett, amikor a fent említett különleges alakulások még működésben voltak s közhatósági jellegükről, működésük törvényszerűségéről és szükségszerűségéről élénk vita folyt.

SPORT

Testnevelésünk 1925. évi zárójelentése.

(Befejező közlemény.)

Anyagi rész. A) *Díjazás.* 1. A ker. sorrendje a díjazás alapján: 1. Debrecen, 2. Budapest, 3. Ecs, 4. Pécs, 5. Szeged, 6. Székesfehérvár, 7. Miskolc, 8. Szombathely. 2. Ha ez évben is, mint 1924-ben, a díjazás alapján történt volna a kerületek 1925. évi sorrendjének megállapítása, úgy I. a debreceni, II. a bpesti, III. az Ecsi, IV. a pécsi és csak V. volna a szegedi ker. A múlt évben szükségből a díjazás alapján lett megállapítva a sorrend. Az így megállapított sorrend erősen reagál néhány jó sportoló eredményére s inkább néhány jó sportoló befolyása alatt áll, s nem tükröztheti vissza eléggé a tömegek eredményét. Az itt mondottak az 1925. évre csak részben állanak, miután a 10-es csapatoknak érdemdíjazása ezt a hatást már nagyban ellensúlyozta. 4. A bpesti ker. egymaga több *vándordíjat* nyert, mint a többi kerület együttvéve; 4-et a tiszti csapatbajnokságokon 5–6 jó sportolóval. 5. *Tiszteletdíjat* úgy az I., mint a VI. kerület 27-et, 6. *aranyozott érmet* 52-t, úgy a budapesti, mint a debreceni kerület, 7. *ezüstözött érmet* 48-at a VI. kerület és az Ecs, 8. *bronzérmet* a szegedi kerület 64-et. A *szombathelyi* kerület nyerte a legkevesebb díjat. 10. A két év országos sportversenyein kiosztásra került díjak: *Tiszteletdíj* 1924-ben 148, 1925-ben 150; *aranyozott érmet* 1924-ben 120, 1925-ben 212; *ezüstözött érmet* 1924-ben 202, 1925-ben 213; *bronzérmet* 1924-ben 244, 1925-ben 238. B) *Csendőrségi sportalapok vagyona:* 1. A m. kir. B. M. úr 131.183/VI—b. 1923. sz. rendeletével kiutalt 130.000.000 K-ból a legelső és legszükségesebb sportfelszereléseket be tudtuk szerezni. (Az alább tárgyalt sportalapok vagyonaiban ezek nincsenek beállítva.) — Miután ily irányú támogatás úgy az 1924., mint 1925. évben elmaradt, a kerületek, illetve az osztályok gyűjtés, mulatságok rendezése és tagjaik önkéntes hozzájárulása útján önálló kerületi és osztály sportalapot létesítettek. 2. Különösen szép eredményt mutatott fel a pécsi ker., mely maga bírja a *csendőrségi sportvagyona*nak $\frac{1}{3}$ -át, 75% gyűjtés, 25% tagjainak hozzájárulásából. 3. A *miskolci ker.* alapja meghaladja a 90 milliót: 65%-ban gyűjtés, 35%-ban a *testület tagjainak hozzájárulása.* 4. A *székesfehérvári és szegedi ker.* alapjai meghaladják a 80 milliót. A *székesfehérvári ker.* nagybárára gyűjtés, a *szegedi fele* gyűjtés, fele tagjai hozzájárulásának eredménye. 5. A *budapesti és debreceni ker.* sportvagyona a 40 és 50 millió körül áll, melyek $\frac{1}{3}$ -öd részben a tagok önkéntes hozzájárulásából létesültek és tartatnak fenn. 6. Az *országos alap* vagyona, mely kizárólag gyűjtés és adományokból létesült, kb. 80.000.000 K. 7. Az osztályok sorrendje sportvagyont alapul véve az alábbi: I. a *pécsi* oszt. kb. 39.000.000, II. a *kaposvári* közel 31.000.000, III. a *győri* valamivel felül 30.000.000, IV. a *miskolci* 28.000.000, V. a *bajai* 25.000.000 K-val. — 16. oszt.-nak 10.000.000 felül, 11-nek 5 millió felül az alapja. Az Ecsi alosztályainak sportfelszerelése a tiszti sportalaphoz van beállítva, bár az utolsó helyekről még abban az esetben sem mozdulhatnának, ha a felszerelés az aloszt. alapjaihoz volna csatolva, miután az Ecsi egész vagyona csak 11.000.000 K. 8. *A fenti alapokból hiányzanak:* a) a versenyzők utazására fordított pénz (ország, ker., oszt. versenyekkel) és a versenynapok alatt — csak néhány ker. és oszt. által — nyújtott csekély támogatás összegei; b) a *vásárolt 1300 érmet* és kb. 200 vásárolt *tiszteletdíj* és néhány *vándordíj ára.* Ha ezeket is figyelembe vesszük, úgy feltételezhető, hogy 1 milliárd papírkorona az az összeg, melyet 2 év alatt gyűjtöttek hangyaszorgalommal a ker. és oszt., valamint a felszerelési anyagraktár parságok. 9. Miután a parságok az alapokat maguk teremlették, ezek kezelésére és felhasználására szabad kezlet kapnak. Szem előtt kell tartaniok, hogy: a) első sorban oly felszerelési cikkek vásároltassanak, amelyeket a tömeg használhat; b) az utiköltségen kívül más versenyzőknek legfeljebb 1 napi, nőtlenekek $\frac{1}{2}$ napi versenyelési pótdíj nyújtható — az alapok erejéhez képest;

c) az alap gazdaságos gyümölcsösztetésére a ker. parságok különös gondot fordítsanak. 10. Az alapok fenntartása, illetőleg gyarapításánál a gyűjtés mellőzendő, esetleges adományok elfogadhatók továbbra is. Mulatságok rendezése, szorakozásokra való gondoskodás, jó rendezés mellett szintén nyújtanak bevételeket. Győrtött rendezett néptünnepély 40,000,000 K tiszta haszonnal zárult. A testület tagjainak anyagi megterhetését, mely ezideig tisztelnél 1. legénységénél fél aranykoronánál több nem lehetett, akkor lehet csökkenteni, ha a belügyminiszter úr képes lesz anyagilag is támogatni a jó eredményeket felmutató és szépen fejlődő sportunkat. 11. Mult évi június hó 3-án kelt 971/csf.—1925. számú rendelettel a sportkörök megalakítását az egyes parnokok belátására bízam. Mult ebben alakultak meg felsőbb rendeletekre az egyes parancsnokságok sportkörei. A cél esupán az, hogy az anyagi hozzájárulás mértékét időről-időre a testület tagjainak képvisellete állapítsa meg s az összegek felhasználásába is befolyjon. Amennyiben a félévi tapasztalat azt mutatná, hogy ez a szerv nehézkes, vagy a szolgálatra hátránnyal jár, megváltoztatása iránt az egyes parancsnokságok megfelelő intézkedéseket tehetnek.

A folyó évi sportprogramm. A m. kir. csendőrség felügyelője a folyó évi sportprogramm kiadása során a következőket rendelte el: Az iskoláknál a kiképzés és továbbképzés alatt álló valamennyi csendőr köteles sportolni az eredményekre való tekintet nélkül. Az egyes tehetséges sportolók fejlesztése mellett főleg a tömegsportra, illetve arra kell törekedni az iskolákban, hogy az átlageredmény minél szebb legyen. A továbbképzés végett időnkint bevezényelt idosebbeknek kevesebbet kell sportolniok. Ezeknél főleg arra kell törekedni, hogy a modern testnevelést nagy vonásokban megismerjék, lehetőleg elsajátítsák, hogy azután kellőleg felvilágosítva, fiatal bajtársaik sportmunkáját megértsek, azt jóindulatúlag támogassák, oktassák azokat és ne kicsinyeskedjenek, gáncoskodjanak. Az örsök legénységénél nem kell a sportot erőszakolni, hanem arra kell törekedni, hogy az önként sportolni óhajtok a lehetőség szerint támogatásban, oktatásban részesüljenek és a megfelelő sportszerekhez (tutócipő, súlygolyó, diszkosz, gerely, szabályos kezigránát stb.) az osztálysportalaphoz hozzájussanak s így szabad idejüben sportolhassanak. Az örsök legénységének a versenyeken való részvételét elő kell mozdítani, annak azonban nem szabad előfordulnia, hogy versenyekre való trenirozás céljából a szolgálattól két nappal hosszabb ideig a legénység távol legyen. A folyó évben a következő versenyek kerülnek lebonyolításra:

1. *Síverseny* kedvező időjárás esetén Budapesten február hó folyamán. Kerületek között ötös csapatverseny (legfeljebb 1 tiszt eredményének beszámításával). Bajnoki egyéni, senior, junior, valamint 35 éven felüliek versenye.

2. *Vívó-, mezei futó-, birkózóverseny* Székesfehérvárott március 27. és 28-án. Egyéni kard- és tőrverseny a mult évihez hasonlóan. Mezei futóverseny, úgy mint 1925-ben, csak a ker. 5-ös csapatversenynél eltérőleg, még pedig úgy, hogy a csapatban résztvevő 5 személy közül csak 1 lehet olyan, aki már az 1924. vagy 1925. évi mezei futóversenyeken díjazva volt. Birkózás, kerületenként 3—3 birkózó részvételével (nehéz-, könnyű-, pehelysúly).

3. *Lovasmérkőzés* Budapesten május 15. és 16-án.

4. *Úszóverseny* Szegeden július hó 11-én, az 1925. évi versenyfeltételek mellett.

5. *Atlétikai, valamint lövőverseny* Miskolcon szeptember 7. és 8-án. A mult évi verseny szellemében azzal az elteréssel, hogy nem lesz külön tiszti és legénységi ötös csapatbajnokság, hanem csak kerületi 5-ös csapatbajnokság, melyben 1 tiszt indulása kötelező. Az elméleti versenynél a tiszti csapatbajnokság meg lesz tartva.

6. *Kegyeleti staféta* Budapesten október hó 6-án. Résztvevők lesznek az atlétikai szezon alatt legjobbaknak bizonyult futók, kik a testületet méltóképpen képviselni tudják.

7. *Hubertusz-lovaglás* Budapesten november 7-én. A mult évihez hasonló módon bonyolítandó le. Rendezők

a helybeli kerületi parancsnokságok. A lövő 10-es csapatversenyeknek az osztályok közötti megtartására később történik intézkedés. Az egyes kerületek, illetve osztályok a jövőben is rendeznek saját belátásuk szerint sportünnepélyeket és itt történik a kiválasztás az egyes országos versenyekre. E sportversenyek, illetve sportünnepélyek jóvedelméből kell főleg a sportlapokat gyarapítani.

Tiszteletdíjakról a rendező ker. parság gondoskodik és igénybe veszi a vívóversenynél a pécsi, a mezei futóversenynél a szombathelyi és a lövőversenynél a debreceni ker. parság támogatását. Az országos sportalaphoz csak vándordíjakra, plaketekre és érdemdíjazásra telik.

KÖNYVISMERTETÉS

Harcászat. Tankönyv I. füzet. Irta: *Szentgyörgyvári Stirling László* ny. vk. őrnagy. Számos szöveg vázlatlaltal. A szerző kiadása. Ára 40.000 korona.

A szerző neve a „Csendőrségi Lapok“ olvasói előtt nem ismeretlen. A könyv, mint már a címe is elárulja, egy háromkötetes munka első része, melyben a szerző azokat a bőséges tapasztalatokat értékesíti, melyeket a Ludovika Akadémián harcásztanári minőségében szerzett.

A közelmúltban megjelent számos szabályzat olyan nagy ismeretanyagot tartalmaz, melyet eddig még csak nagyon kevesen sajátíthattak el tökéletesen. Igen helyes alaphoz indul ki tehát a szerző, amikor az új szabályzatok alapján írott könyvét úgy építi fel, hogy az olvasó részéről semmiféle harcászati tudást nem tételez fel. Ebből a tankönyvből fiatal és világháborút járt katona egyaránt tanulhat.

Az I. füzetben — az egész mű bevezetéseképpen — először képet ad a háborúról, melyet elsősorban a fiatalabb, nem hadviselt nemzedéknek szán. Ismerteti a háború célját, a hadműveletek tervét, előkészítését és a felvonulást. Mint a hadműveletek bevezető tevékenységét a felderítést és a biztosítást, az ezek alapján megteremtett biztonságot, majd az előnyomulást tárgyalja. A harc fejezetében a támadásról és ennek mozzanatairól emlékezik meg.

A hadműveletekről és a harcásatról így általános képet adván, áttér a felderítésre — az I. füzet tulajdonképeni tárgyára.

Egy lovas seregtestből kiindulva alkalmazó módon, példaként ismerteti a különböző felderítő részek működését; különösen súlyt helyezve a felderítő osztagok és felderítő járőrök tevékenységére. Mintán kezdőknek ír, bár a magasabb köteleket is vázolja, a hangsúlyt az alsó kötelekre helyezi. A fennálló szabályzatok alapján ismerteti az elveket, azokat boncolja és minden oldalról megvilágítja, majd konkrét példákon bemutatja. Megítéli a helyzetet, levezeti és indokolja az elhatározást, ennek alapján kidolgozza az intézkedéseket, hol szószertint, hol csak vezérszavakban. A parancsokra sémát és példát ad, ahol szükséges a helyzetet vázlatban rögzíti.

A könyv felépítésének és tárgyalásának módjánál fogva kitűzött célját, hogy laikusokat is a harcászatba bevezessen, nagyon sikeresen oldotta meg. A könyv különösen olyan tisztek számára igen alkalmas és értékes, akiknek izolált beosztásuknál fogva önképzésükre és az új szabályzatok szellemének elsajátítására más alkalmuk nincsen.

Érdeklődéssel várjuk a további köteteket, különösen a harcfejezetet.

A mű a szerzőnél (Budapest, Ludovika Akadémia) rendelhető meg. H.

Daktiloszkopia. Irta: *Dr. Schreiber Dániel budapesti rendőrkapitány.* Imnár huszonöt esztendeje annak, hogy a modern kriminalisztikában a daktiloszkopiát gyakorlatilag alkalmazzák, de ennek a huszonöt esztendőnek a tapasztalata és az elért kétségbevonhatatlan eredmények elegendők voltak ahhoz, hogy a modern közbiztonsági szolgáltatnak ezt a tudományágát nélkülözhetetlenné tegyék minden szakember számára. A daktiloszkopiának legalább az alapelemeit ismernie kell minden esendőrnél és rendőrnél, aki nem akar laikussá válni a saját hivatásában. Ennek felismerése vezette felsőbbbűnket is akkor, amikor a daktiloszkopiát a csendőrtisztí tanfolyamok kötelező tantárgyává tette. Az oktatásnak azt a nehézségét, amelyet egy megfelelő tankönyv hiánya okozott, dr. Schreiber Dániel budapesti rendőrkapitánynak most megjelent „Daktiloszkopia“ című könyve eloszlatta. A könyv nem

készült ugyan kimondottan tankönyvnek, különösen nem altisztí tankönyvnek, mi azonban azt hisszük, hogy annak is kiválóan használható lesz és ezzel egyuttal kritikát is mondottunk. A könyv mindenesetre sokkal többet felölel, mint amire alfisztjeinknek szüksége van, ezt azonban a mi szempontunkból is javára írjuk, mert annak, aki magán-szorgalmából tovább is akarja magát képezni, módot ad rá. A könyv egyébként kimerítő részletességgel és igen célszerű csoportosításban tartalmaz mindent, amit az újjnyomatrend-szerről tudni kell és lehet, az alapfogalmaktól kezdve egészen az osztályozási képletekig. Stílusa magyaros és könnyen érthető, laikus ember még érdekes olvasmány gyanánt is élvezettel fogathatja. A szerző — aki különben elsősorán szakember — könyvével alapos és főleg hézagpótló munkát végzett a szakirodalmunkat értékes művel gyarapította. A könyvet melegen ajánljuk minden bajtársunk szíves figyelmébe; oktatással foglalkozó tiszték, őrsparancsnokok, segédoktatók semmiesetre sem nélkülözhetik. Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, rendőrfőkapitányság daktiloszkopiai osztálya). Ára 50.000 korona.

Pz.

Gróf Berchényi László, Franciaország marsallja. Forster Gyula báró értékes művel gazdagította történelmi irodalmunkat, mikor Berchényi Lászlóról írt tanulmányát becsátotta közre a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában. A mű szerzője alapos kutatásokat végzett, míg a hazájából származott gróf Berchényi Lászlónak, Rákóczi fővezére fiának tüneményes pályafutását Franciaországban a legapróbb részletekig felderítette. A könyv nemcsak a francia marsallá lett magyar főúr életét tárja elénk, hanem hű képét adja a XIV. és XV. Lajos királyok udvarának. Versaillesban megismerteti velünk a francia huszárság eredetét és szervezetét, melynek tisztikarában ott találjuk Ráttky Györgyöt, a Dessewffyeket, Eszterháziakat és Tóth Andrást, Berchényi legkedveltebb tisztjét.

Rákóczi és atyja közbenjárására és ajánlásával az ifjú Berchényi 1712-ben Franciaországba megy. XIV. Lajos testőrgaránatosai közé fogadja és nemsokára alezredessé nevezi ki. Fényes katonai erényei és tehetsége csakhamar tisztársai fölé emelik őt, kitünteti magát a spanyolországi harcokban és a francia király hamarosan ezredessé, majd brigadéroszá nevezi ki kedvence katonáját. 1742-ben vitézül harcol az osztrákok ellen és a franciák királya a Szt. Lajos renddel tünteti Berchényit. A 7 éves háborúban oly fontos szolgálatot tesz a francia királynak, hogy 1757-ben marsallá nevezi ki a vitéz magyar főurat. Királyok és királynők versengenek barátságáért, de ő a versaillesi királyi udvar káprázatos fényéből is szegény hazájába vágyik vissza.

III. Károly magyar király halála után levelet intéz Pálffy János grófhoz és kísérletet tesz a száműzetés alól való feloldás iránt. De a magyar mágnás fel sem bontja a levelet, úgy küldi meg Mária Teréziának. Berchényi leghőbb kívánsága csak akkor teljesedik, mikor a francia udvar is pártfogásába veszi a marsall kérését. Mária Terézia végre 1759-ben írja alá a kegyelemlevelet, de a magyar kancellária közbelépésére azzal a kikötéssel, hogy úgy Berchényi, mint utódei elvesztik minden jogukat az elkobzott családi birtokokra. Berchényi 1760-ban teszi le a hűség esküt. Mária Terézia és Lipót később rendeletileg visszaadják neki családi birtokait, de a kancellária fondorlatai folytán valójában sohasem kapta vissza azokat és üres kézzel bocsátják vissza Franciaországba a kiváló magyar mágnást. A kancellária t. i. azzal érvelt, hogyha visszaadják Berchényinek 40.000 holdját, a kincstár esőbbe kerül. Hogy fairsól némiképen mégis gondoskodjék, egyházi javakhoz juttatja őket azért, hogy Miklós a Szent Sír lovagja lett, Ferenc pedig a máltai rendbe lépett.

Berchényit Mária királyné barátságába fogadta és őt ismételtelen meg is látogatta családja körében. Jó barátja volt Szaniszló király is, aki nem egyszer szállott meg házában.

1778-ban halt meg, 89 éves korában, luzaney-i kastélyában, az utolsó Berchényi pedig Kassán halt meg 1835-ben.

A szerző könyvének utolsó fejezetében Rákóczi és hívei hamvainak hazahozatalát beszéli el. Forster Gyula tagja volt annak az öttagú bizottságnak, mely a száműzöttek hamvainak hazahozatalát intézte.

Ennek az értékes tudományos kutatásokon alapuló könyvnek a szerzője szakavatott tollal és hitelesen rajzolja meg a 200 év előtti eseményeket és műve nemcsak tudományos szempontból jelent értéket, hanem kedves és érdeklésítő olvasmány is minden művelt magyarnak. Megrendelhető az Egyetemi nyomdánál (Budapest, Múzeum-körút 6., Gólyavár), ára bérmentes küldéssel 100.000 korona.

HIREK

Olvasóink szíves figyelmébe. Bajtársaink az utóbbi időben olyan nagy számban fizettek elő a Csendőrségi Lapokra, hogy az előző számok megküldése körül torlódás keletkezett s így megtörténhetett, hogy egyes előfizetők az előbbi példányokat csak néhány napi késedelemmel kapta meg, amiért ezúttal kérünk szíves elnézést. Közöljük egyben, hogy mult évi számaink legnagyobb része elfogyott; azoknak, akik március 15-éig a félévi előfizetést beküldik, az eddig megjelent idei számokat megküldjük. Később előfizetők részére ezt már nem garantálhatjuk, mert a magas nyomdai költségek miatt a tartalékpéldányok számát redukálnunk kell. Tiszthelyettesek és altisztek (csendőrök) a Csendőrségi Lapokat féláron kapják; aki tehát a lapot a maga részére külön is megrendelni óhajtja, küldjön be március 1-én csekkklappal a Nemzeti Hitelintézet Budapest—krisztinavárosi fiókjának a Csendőrségi Lapok számlájára 34.000 koronát a félévi előfizetés fejében, erről minket értesítsen egy levelezőlapon és írja meg a pontos címét is, amelyre a lapot küldeni kéri. Az 1926. évi csendőrségi zsebkönyvet március első felében fogjuk szétküldeni, mert a szárny- és szakaszsparancsnokságok területi beosztásában előreláthatólag lényeges változások lesznek; az erre vonatkozó rendelet megjelenését meg kell várnunk, hogy a zsebkönyvbe már a változások szerinti új adatokat vehessük fel. A zsebkönyv árát a Szerkesztő Bizottság 31.250 koronában állapította meg.

Dicséreték. A magyar királyi csendőrség felügyelője Puljer Fülöp százados megdicsérésére vonatkozólag a következő rendeletet adta ki: A csendőrség értékének emelését a testnevelés szolgálja; ennek megszervezésében Puljer Fülöp százados, mint sportreferens kiváló szakértelemmel, teljes odaadással támogatott, ezért őt Budapestről való távozása alkalmából az alábbi dicséretben részesíttem: „A csendőrségi sport meghonosítása és fellendítése körül Százados úr hervadhatlan érdemeket szerzett. Egyéb beosztása mellett nagybőrészt szabad idejében intézte mellettem páratlan szorgalommal és szakértelemmel, önzetlenül, lelkesen a sportreferens teendőit. Hányszor ragadott magával ifjú heve és mély meggyőződéséből merített bizalma — valóban testületünk Százados úrnak sokat köszönhet. Midőn Százados úr felsőbb rendeletre Budapestről távozik, a szolgálat nevében kiválóan eredményes tevékenységéért köszönetemet és elismerésemet fejezem ki. Száhlender, s. k., tábornok“.

A m. kir. csendőrség felügyelője Kuntár János 2. oszt. tiszthelyettes azért, mert Bános Józsefné gösfai lakosnak fia által 1924. évi március 27-én történt meggyilkoltatását kiváló szakértelemre valló, leleményes és egy hetet meghaladó fáradságtalan nyomozás során kiderítette, dicső okirattal látta el.

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka Csatai Lajos főtörzsőrmestert hosszas csendőrségi szolgálata alatt tanusított kifogástalan magaviseletéért és az utóbbi időben ügyészi segédmunkásként kifejtett ernyedetlen szorgalma és igen eredményes szolgálataiért, Nyécs Mihály, Sütő József, Orbán István, Varga Kálmán 3. oszt. tiszthelyetteseket és Molnár Gergely főtörzsőrmestert a Kormányzó Úr Ó Főméltósága személyének biztossága érdekében — különleges szolgálataiban — több éven át hazafias lelkesedéssel, páratlan odaadással és lelkiismeretességgel teljesített kiválóan buzgó és körültekintő szolgálataikért. Bagt Sándor csendőrt, mert a szentendrei őrsön 1924. évi szeptember havában egy, az őrskörlehből megszökött többszörös 16- és kocsitolvajt hosszú, fáradságot nem ismerő, igen nagy lelkiismeretességgel és körültekintéssel lefolytatott nyomozással a szomszédos vármegye területén kézrekerített, majd újabb fáradságos nyomozással 3 darab lovat, 2 darab lószerszámot és egy kocsit mint bűnjelét 25 millió korona értékben őrizetbe vett és ezen nyomozással kapcsolatban 2 régebbi lopást is kiderített, sőt e régi lopásokból származó bűnjelket az orgazlakkal együtt kézrekerítette, Takler József csendőrt, mert egy polgári kocsist, aki Budapesten 1925. évi augusztus hó 31-én Kiss Ferenc 2. oszt. tiszthelyest és Tóth József főtörzsőrmestert pisztolylövéssel megsebesítve, második lövésének sikertelensége után elmenekült, üldözőbe vette s midőn az pisztolyát rászegezve, távol tartotta magától, a fegyvermestertől egy töltött karabélyt magával hozva, lefegyverezte és elfogta, miáltal oltódatos és férfias magatartást tanusított. Bankó János 2. oszt. tiszthelyest, mert hosszas csendőrségi szolgálatai ideje alatt jó magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálathoz példás buzgalommal fejtett ki s alárendeltjeinek mindenkor igen jó példát mutatott, Hosnyák Demeter 2. oszt. tiszthelyest és Főhídeci

István csendőrt, mert Bruder Károly és Hevesi János rákoscsabai lakosok kárára elkövetett 3 rendbeli okirathamisítás és egy lopás büntetésének tettesét kiváló szaktudással, páratlan kitartással és leleményességgel lefolytatott nyomozással kiderítették és az igazságszolgáltatás kezére juttatták. *Arany János* 3. oszt. tiszthelyettes, mert a magyar királyi posta kárára elkövetett táviróhuzal lopás tettesét nagy szaktudással megéjtelt helyszíni szemle eredményéből vont gyors és helyes következtetés alapján igen leleményes és körültekintő nyomozással kiderítette s a bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezére juttatta. *Szép János* 2. oszt. tiszthelyettes, mert 1924. évi december hó 25-én a ceglédi határban *Lindér Zsuzsanna* sérelmére elkövetett rablás és ezzel kapcsolatban 13 rendbeli, 15.890.000 korona értékű kivevő lopás tetteseit, szívós, fáradságot nem ismerő, szakértelemmel vezetett, leleményes nyomozással kiderítette, azokat az orgazdákkel és bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Szabó Sándor* 1. osztályú tiszthelyettes, mert 1924. évi december hó 25-én a ceglédi határban *Lindér Zsuzsanna* sérelmére elkövetett rablás nyomozásával kapcsolatban gyors, szakértelemről tanuskodó intézkedéseivel lehetővé tette, hogy a környéken meghonosult lopások tettesei az igazságszolgáltatás kezére jussanak; *Kelemen Lajos* II. főtörzsörrmestert, *Hornyik Lajos* és *Pató Ferenc* csendőrt, mert 1924. évi december hó 25-én a ceglédi határban *Lindér Zsuzsanna* sérelmére elkövetett rablás és ezzel kapcsolatban 13 rendbeli, összesen 15.890.000 korona értékű kivevő lopás tettesei kiderítésében szívós, fáradságot nem ismerő, leleményes nyomozással közreműködött; *Szombat Márton* 3. oszt. tiszthelyettes, mert Gödöllőn, a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* személyének bizton-sága érdekében szolgálatait fáradságot nem ismerő kitartással, teljes odaadással, páratlan szorgalommal és messzemenő körültekintéssel teljesítette; *Gali Ferenc*, *Császár János*, *Fodor Ferenc* II. 3. oszt. tiszthelyetteseket, *Oliczki János*, *Győrfi Gábor*, *Nagy Mátyás*, *Illés István*, *Király István* főtörzsörrmestereket, mert Gödöllőn a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* személyének bizton-sága érdekében szolgálataikat fáradságot nem ismerő kitartással, teljes odaadással, páratlan szorgalommal és messzemenő körültekintéssel teljesítették; *Győri Jenő* 3. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó, eredményes tevékenységéért és alárendeltjeinek mindenkori helyes befolyásolásáért; *Kodó Dénes* főtörzsörrmestert hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, továbbá bajtársainak jó példát mutató, kifogástalan magaviseletéért; *Czinger József* csendőrt, mert egy bajtársát gyors elhatározással, életét kockáztatva, a vízbe-fúlástól megmentette; *Hegedűs Sándor* 2. oszt. tiszthelyettes és *Demeter Ferenc* II. főtörzsörrmestert, mert 1923. évi október hó 4-én Jászárokszálláson *Szabó Istvánné* kárára elkövetett lopással kapcsolatban fáradságot nem ismerő odaadó, kiválóan körültekintő és leleményes nyomozással összesen 30 lopást és betöréses lopást derítettek ki s ezek tetteseit, orgazdáit a bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezére juttatták, miáltal a csendőrség tekintélyének emeléséhez lényegesen hozzájárultak; *Ivics Ferenc* 2. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért és alárendeltjei helyes befolyásolásáért; *Jánosi Sándor* 2. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó és kiválóan eredményes tevékenységéért és alárendeltjeinek helyes vezetéséért; *Csipán Ferenc* 2. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított igen jó magaviseletéért és a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Szabó Ambrus* 2. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó, fáradhatatlan tevékenységéért, valamint őrsparancsnokának hathatós támogatásáért; *Arvai Géza* 3. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén teljesített igen buzgó, odaadó, fáradhatatlan tevékenységéért és igen jó magaviseletéért; *Veres Imre*, *Koreny Márton*, *Kovács Szék József* főtörzsörrmestereket hosszás csendőrségi szolgálataik alatt mint járőrvezetők a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó és fáradhatatlan tevékenységükért; *Moizis Mihály* gyalog főtörzsörrmestert, mert Gödöllőn a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* személyének bizton-sága érdekében szolgálatait fáradságot nem ismerő kitartással, teljes odaadással, páratlan szorgalommal és messzemenő körültekintéssel teljesítette, *kerületi parancsnoksági dícsérő okirattal látta el*; *Kádár András*, *János József* főtörzsörreste-

reket és *Toldi Ferenc* őrmestert, mert Gödöllőn különleges szolgálataikat fáradságot nem ismerő kitartással, példás odaadással és körültekintéssel teljesítették; *Ilyés György* 2. oszt., *Kotolák András* 3. oszt. tiszthelyetteseket, *Cs. Kovács János* és *Rézi László* csendőröket *Benedek István* gyalogcsendőrt, mert a Cegléd környékén elszaporodott lopások tettesei kiderítésében fáradságot nem ismerő, leleményes nyomozással eredményesen közreműködtek; *Bálint Dénes* 2. oszt. tiszthelyettes, *Trombitás Ferenc* főtörzsörrmestert, *Konczai István* csendőrt, mert Gödöllőn különleges szolgálataikat fáradságot nem ismerő kitartással, példás odaadással és körültekintéssel teljesítették; *K. Nagy Sándor* 2. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó tevékenységéért és alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért; *Sipos István* 2. oszt. g. tiszthelyettes, mert hosszás csendőrségi szolgálata alatt mint irodai segéd munkás irodai teendőit ernyedetlen szorgalommal, alapos szaktudással végezte és kifogástalan magaviseletével bajtársainak jó példát mutatott; *Bucsi János* 3. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálata alatt tanúsított példás magaviseletéért és mert mint irodai segéd munkás irodai kötelemét nagy szorgalommal, előjáróinak teljes megalégedésére látta el; *Benkő János* 3. oszt. tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért s alárendeltjeinek mintaképül szolgáló kifogástalan magaviseletéért; *Csala János* főtörzsörrmestert hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt különösen a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó és kiválóan eredményes tevékenységéért; *Orbán József* főtörzsörrmestert hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért; *Kárpáti Márián* főtörzsörrmestert, *Makai Balázs* csendőrt, mert harminc lopás és betöréses lopás tettesei kiderítésében járőrvezetőjüket kitartó, odaadó buzgalommal támogatták s a többrendbeli lopás kiderítésével a csendőrség tekintélyének emeléséhez nagyban hozzájárultak; *Lukács György*, *Szabó András* I. 3. oszt. tiszthelyetteseket hosszás csendőrségi szolgálataik alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó, fáradhatatlan tevékenységükért, valamint őrsparancsnokuk hathatós támogatásáért; *Mainik István* őrmestert több évi csendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított kifogástalan magaviseletéért és a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Schwarzenberger Rezső* főtörzsörrmestert hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért; *Strasser Mihály* 2. oszt., *Lángi István*, *Zarka Alajos* 3. oszt. tiszthelyetteseket, *Gavrilás Pánfil* és *Herczeg József* főtörzsörrmestereket, mert Gödöllőn különleges szolgálataikat fáradságot nem ismerő kitartással, példás odaadással és körültekintéssel teljesítették, *nyilvánosan megdicsérte*.

A szombathelyi III. sz. csendőrkerület parancsnoka Vörös Géza és *Szakály Imre* csendőröknek Göcsfa községben 1924. évi március hó 27-én *Bános Józsefné* sérelmére elkövetett gyilkossági eset kiderítésében 174 órán át tartó fáradságos nyomozás folyamán nagy szorgalommal, odaadással és eredményesen teljesített támogató közreműködésükért; *Horváth Ferenc* IV. csendőrnek, mert 1925. december havában egy ismeretlen tettes által elkövetett lopási eset nyomozásánál 99 órán át fáradságot nem kímélve, kiváló ügybuzgalommal és oly körültekintően járt el, hogy nemesak a tettes személyét állapította meg, hanem arra még öt, részben kiderítetlen, részben még feljelentés tárgyát sem képezett lopási esetet derített ki, a tettest elfogva, az igazságszolgáltatás kezére adta; *Baján József* főtörzsörrmesternek, mert hosszabb csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban nagy szorgalommal, leleményes működést fejtett ki s magaviselete kifogástalan volt, *a szolgálat nevében elismerését fejezte ki és kerületi dícsérő okirattal látta el*; továbbá *Mándli Ferenc* 3. oszt. tiszthelyettes irodai szolgálatban hosszabb időn át tanúsított fáradhatatlan szorgalmáért, lelkiismeretes és eredményes működéséért; *Komáromi János* őrmestert, *Varga Antal*, *Nagy Pál* csendőröket több évi csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó, odaadó és eredményes tevékenységükért és kifogástalan magaviseletükért, végül *Lettner Gyula* csendőrt, mert 1925. december havában járőrvezetőjét egy ismeretlen tettes által elkövetett hatrendbeli lopás nyomozása alkalmával 99 órán át tartó szolgálatban fáradhatatlanul és eredményesen támogatta, *nyilvánosan megdicsérte*.

Mulatságok. *A budapesti csendőrtiszti társalgó* folyó hó 9-én rendezte laktanyabeli helyiségeiben húshagyó bálját, amelynek résztvevői — csendőr- és honvédtisztek hozzátartó-

zőkkel és ismerőseikkel — igen jó hangulatban voltak együtt a reggeli órákig.

A *mezőhegyesi órs* folyó hó 1-én műkedvelő előadással egybekötött tánemulatságot rendezett. Színre került egy irredenta tartalmú darab és két vígjáték, amelyeket hatszáz-nál nagyobb számú és szép közönség nézett végig. A zenét a szegedi honvédszenekar és egy orosz halalajkás zenekar szolgáltatta s a közönség reggeli öt óráig együtt maradván tett tanúbizonyságot arról, hogy az órs *Zavilla János* főhadnagy szárnyparancsnok irányítása mellett igen jól rendezte az előadást és a mulatságot.

Képaláírás helyesbítése. Lapunk folyó évi 3. számában „A mi vértanúink” c. rovat képeinek aláírásai (Trupulai János tiszthelyettes és Domonkos Imre őrmester) tördelési hibából kifolyólag fölcserélődtek, amire ezúton hívjuk fel olvasóink figyelmét.

Elöléptek: *I. oszt. tiszthelyettes:* az *I. számú csendőr kerületben:* Csepri Kálmán; *a IV. számú csendőr kerületben:* Berényi Péter 2. oszt. tiszthelyettesek. *3. oszt. tiszthelyettes:* az *I. sz. csendőr kerületben:* Vizekeleti József főtörzsőrmester. *Főtörzsőrmesterré:* a *VI. számú csendőr kerületben:* Samu Lajos törzsőrmester. *Törzsőrmesterré:* a *IV. számú csendőr kerületben:* Dicskó István őrmester. *Őrmesterré:* az *I. számú csendőr kerületben:* Lukács László, vitéz Náladvari Sándor, Kelemen László; *a III. számú csendőr kerületben:* Hubay András, Horváth János I., Nagy Gábor, Söptei József, Varga István II., Németh Kálmán I., Csik György, Kolozsvári Gyula, Palkovics György, Schrantz János, Nagy Sándor, Hobár Ferenc, Hospely Jenő, Závár Lajos, Dervalits István; *a IV. számú csendőr kerületben:* Czirgi János és az *V. számú csendőr kerületben:* Vass Károly csendőrök.

Házasságot kötöttek: *Baitz Ferenc* V. számú csendőr kerületbeli főhadnagy *Tary Kata* úrhölgygel Szegeden. — *A IV. számú csendőr kerületben* *Keszler János* 2. oszt. tiszthelyettes *Simon Erzsébet*tel Gógánfán.

Öngyilkosság. *Tamás Antal* berzencei őrsbeli főtörzsőrmester folyó hó 5-én 1 órakor karabélyával agyonlőtte magát a lakásán. Tettének oka, vett jelentés szerint, az alkohol. Felesége gyászolja.

Halálozások. A székesfehérvári II. sz. csendőrkerület tisztikara mély megilletődéssel tudatja, hogy szeretett bajtársa, *Binder Frigyes* ny. áll. m. kir. csendőrszázados számvivő folyó évi január hó 26-án 1/4 órakor, munkás életének 72. évében a székesfehérvári honvéd- és közrendészeti kórházban rövid szenvedés után elhunyt. Katonai pompával temették el január 28-án Székesfehérvárott. Utolsó útjára a Székesfehérvárott állomásozó csendőrtisztikar, altisztek és legénység, nyugdíjas csendőrök, az államrendőrség küldöttsége és a polgári társadalomból nagyszámú barátja kísérték el. *Heim György* ny. áll. csendőr gazdászati százados búcsúztatta. Testületünk egyik régi tagját veszítette vele, aki már az első szervezés munkáiból is kivette részét. Székesfehérvárott két évtizedet töltött és ez idő alatt mindenki megkedvelte szerény és udvarias modoráért; róla elmondhatni hogy nem volt ellensége, csak jóbarátja.

Vigh István 2. oszt. tiszthelyettes, ki a szombathelyi III. számú csendőrkerület segédtisztségénél volt segédmunkás, f. évi január hó 29-én, a budapesti L. sz. honvéd- és közrendészeti kórházban cukorbetegségben elhunyt. Betegsége a múlt év őszén váratlanul lepte meg erős, szívós szervezetét s fokozatosan annyira elhatalmasodott rajta, hogy megmenteni nem lehetett. Törhetetlen munkakedvével, önfeláldozó szorgalmával és komoly, józan életével a magyar csendőr mintaképe volt, ki megnyerte bajtársainak és előljáróinak teljes bizalmát és szeretetét. Testületünk egy igen érdemes tagját veszítette el benne. Özvegyet, egy hét és egy egyéves árvát hagyott maga után. Örök nyugalomra a farkasréti temetőben helyezték el február elsején.

Kérémelek. *Gáspár Pál* volt alörm.-t, ki 1917-ben Nagyenyeden *Varga Lajos* népfelkelővel együtt teljesített szolgálatot, kéri *Sevilla* Sándor főtörzsőrmester, hogy címét közölje vele Szentlőrincen (Baranya vármegye.).

Nagymáté Bertalan gyürei (Szabolcs vármegye) születésű volt őrsvezetőt, aki 1912-ben az ungvári szárnynál teljesített szolgálatot, kéri *Mező Péter* csendőr, hogy címét közölje vele a miskolci honvéd- és közrendészeti kórházba.

Kölcsönös áthelyezésüket óhajtjuk: *Vilcsék István* szésvári őrsbeli (pécsi osztály) csendőr a kapuvári vagy esurgói osztály területére; *Döme Ferenc* ferencszállási őrsbeli (makói osztály) csendőr a debreceni osztály területére; *Dékány*

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékelem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik
gyári árbau.

Schwartz Géza

kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzet)

A

Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Alapítva: 1874.

Telefon:
József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

Ferenc békésabai őrsbeli (gyulai osztály) esendőr a bajai osztály területére; Horváth Antal kiskomáromi őrsbeli (nagykanizsai osztály) esendőr a szombathelyi vagy miskolci osztály területére; Faragó József záhonyi őrsbeli (kiszvárdai osztály) esendőr a debreceni vagy berettyóújfalusi osztály területére. Kérik kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársait, hogy címüket velük közöljék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Vitakozók. 1. A Szolg. Ut. 117. §. V. fejezet utolsó bekezdése azt mondja, hogy egy vétség ismeretes tettesét csak akkor szabad elfogni, ha a VI. fejezet a)–i) pontjainak valamelyike fennforog. Vétség tettesét a VI/a. pont alapján akkor kell elfogni, ha az elfogás közvetlen okát képező vétségen kívül még súlyos büntetssel is terhelve van. 2. Grün-féle Btk. nincsen, nem is volt. Grill-félet kaphat különböző kiadásban Grill Károly könyvkiadó vállalatnál Budapesten, IV., Veres Pálné utca 3. szám alatt. A csendőrség tagjai részére azonban a dr. Valló-féle Btk-t ajánljuk, amely kifejezetten csendőrségi használatra készült.

999. A kórházban töltött idő alatt érvényben állott élelmezési pénz egyszeresét köteles fizetni. Számítsa utána, bár mi ügy látjuk, hogy a fizetett összeget ezen a számítási alapon, tehát helyesen vonták le Öntől.

A Közalkalmazottak

Országos Gazdasági Szövetkezetének élelmeziszerárudái

A tagok szükségleteik beszerzésénél Budapesten a szövetkezet következő ületeit vehetik igénybe: V., Akadémia-utca 20. — VII., Izabella utca 50. — VI., Dévényi-utca 1. — Pestszentlőrinc állami-telep, — X., Pongrácz-út „0” jelű épület. — Rákospalota, vasuti állomás.

A tagok itt készpénzfizetés ellenében, vagy egy havi részletre, bevásárlási könyvecskével vásárolhatnak. Ily könyvecskét a központ élelmeziszerosztályában (IV., Szervita-tér 5.) lehet kérni, ahol az igénylő havi hite e. kívánsága s havi jövedelme alapján lesz megállapítva. Hittel csak 1 hónapra nyújtható és pedig azoknak, akik annak ezen időtartam utáni visszafizetésére külön kötelezettséget vállalnak. Az árudavezetők bevásárlási könyvecskék nélküli hitelt nem nyújthatnak. Kívánatra az egyes árudák s körletükbe lakók részére a megrendelt árut házhoz is szállítják.

Felhívjuk a tagok figyelmét a rendkívül olcsó és kiváló minőségű zöldsézelők konzervekre: Zöldborsó (Moyen) 1 kg-os doboz 12.500 kor., 1/2 kg-os doboz 6.500 korona. — Vajbab 1 kg-os doboz 14.000 korona. 1/2 kg-os doboz 8.000 korona. — Eper és sárgabarack James 1/4 kg-os doboz 6.000 korona.

A KOGSz új ruházati fiókjai:

A Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezte, amelynek eddig Pécsen, Szegeden, Debrecenben és Miskolcon voltak állandó fiókjai, újabban a következő ruházati fiókokat állította fel: Székesfehérvár (Vár-körút 14.), és Győr (Deák Ferenc-utca 27.)

További fiókok felállítása nagyobb vidéki központokon szervezés alatt áll.

Damásai vár. Olvassa el lapunk 1924. évi 3. számában „Karanés 1924” jellegűre küldött üzenetünket.

Bandukoló járőr, Pinkamindszent. A szuronyok hegyén megjelent fénykisugárzás és sustorgó hang elektromos kisugárzás volt. A levegőben kondenzált (összegyülemlétt) elektromosság és a föld ellentétes elektromossága (pozitív és negatív) mossa és a föld ellentétes elektromossága (pozitív és negatív) mossa, illetőleg szuronyuk hegyén keresztül kiegyenlítődött. Önökön, illetőleg szuronyuk hegyén keresztül kiegyenlítődött. Ez a kiegyenlítődés egyébként fény- és hangjelenség nélkül is történhetik, amint az történt is, amikor Önök a szuronyok hegyét a földhöz közelebb, tehát alacsonyabb levegőrétegbe süllyesztették, mert itt már a két elektromosság között nem volt oly nagy az ellentét, hogy a kiegyenlítődést látható vagy hallható jelenségek kísérjék. Már mostan ez a kiegyenlítődés, vagy mondhatjuk kisülés, kétféle alakban történhetik: pama-csos, amikor a fény sugarak eltérő irányba esnek, mint ez Önökkel is történt, avagy rádiós, amikor a kisülés sugarak alakjában történik. A levegő nyirkossága különben nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ez a jelenség előforduljon. A hajók árbocain is jelentkezni szokott, az északi sarkon pedig nagy méreteket is látható ez az elektromos kiegyenlítődés, amelynek az Önök által is észlelt formáját népies nyelven „Szent Iván tüze” nevezik.

Balaton. Előfizetése 1925 június végével lejárt. A most beküldött 50.000 K-val 1926 március végéig rendezte előfizetését és az azt követő negyedévre (április—június) is fennmaradt még 9200 K, amihez 4400 K-t kell beküldenie, hogy f. évi június végéig előfizetése rendben legyen.

Magyar 13. Optálásához szükséges okmányait a belügyminiszter úrhoz terjessze fel szolgálati úton.

A világhírű

PRESTO KERÉKPÁROK

eredeti német gyártmány

teljes felszereléssel,
mérsékelt árban,
előnyös fizetési fel-
tételek mellett kap-
hatók

„KOMET“

KERESKEDELMI R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 10.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat hat havilefizetésre

Utalvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

F. Gy. Nagyigmánd. 1—2. Önnek a katonai szolgálati idejéből 3 éve beszámít kötelezőjébe, ha azt igazolni tudja. Eszerint kötelezője 1923 december 31-én lejárt. A 30 napon felüli megszakítás csak a nyugdíjba való beszámításnak akadályos.

Ayeska. Olvassa el a múlt évi 20. számunkban „M. S. J. főtörzsőrmester, Cegléd” jellegre küldött üzenetünket. Űrmesteri állásba különben a csendőrségtől *átlépni* nem lehet. Ha majd megszerzi igényjogosultsági igazolványát, akkor módjában lesz egy ilyen megüresedett állásra pályázni.

Romeo. 1. Nem köteles. 2. Félőnm szövetség készült ruhát annál is inkább viselhet, mert ez az előírásos.

G. D. csendőr, Pápa. Kérdésére mai számunk hírei között felvilágosítást talál.

N. F. Vállgallért csak tiszthelyettes hordhat, az is csak szolgálaton kívül.

F. csendőr, Drávaszabolcs. A fenntartási pótlékra vonatkozólag a múlt évi Csendőrségi Zsebkönyv 295. oldalán talál felvilágosítást. A belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) kérjük az utólagos felszámítást, esetleg megkaphatják, bár magunk sem tudjuk megérteni, hogyan maradt az el annak idején.

Borszék. Nincs megszakítása. Szolgálati idejének és nyugdíjilletékének kiszámítására vonatkozólag lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jelige alatt megtalálja a kimerítő útmutatást. Erre mi a legjobb akarat mellett sem vállalkozhatunk — idő hiányában —, kivételt pedig nem tehetünk.

Telefon József 9—34.

Telefon József 9—34.

Karl Testvérek

elektrotechnikai és műszaki anyagok raktára.

Rádió készülékek és alkatrészek legolcsóbb forrása.

1 komplett felszerelt készülék antennával együtt: **300.000 K.**

Bpest, IX., Ferenc-körút 44. — Csillár és üvegáru gyári raktár

STESSEL ERNŐ nyugalmazott ezredes**HADIFOGLYOK ÉLETE SZIBÉRIÁBAN**

Krasznóiarszki hadifogolytábor című könyve 70.000 K-ért kapható a szerzőnél (II. Donáthy-utca 61. szám) vagy a Szent István Társulatnál.

A Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékei a legjobbak!

Háló-, ebédlő-, úri- és leányszoba berendezések gyári árban részletfizetésre kaphatók a

Hazai Fatermelő R.-T. bútorüzletében Budapest, VII., Erzsébet-körút 27. sz. alatt.

Telefon: József 145—73.

Ugyanott szab. „Xylos” ágybetétek ágyba behelyezve 240.000 koronáért kaphatók.

Glasz és Eichberg

szijgyártó, nyerges és bőröndös

Budapest, IV., Irányi-utca 18. sz.

Saját készítményű angol priesnyergesek.

Verseny- és női nyergesek.

Lovagló- és istállófelszerelések, valamint löszerszámok állandóan raktáron.

Árjegyzéket kívánatra küldünk!

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-

dizsmű-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

30 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeseket nagyban gyári árban, külső gumik 98 erer-

belső 30 ezertől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 11¹/₂ millióért szállítunk**LÁNG JAKAB ÉS FIA** kerékpár- és motornagykereskedők

Árjegyzék ingyen. Budapest VIII. kerület, József-körút 41. szám

BÚTOR

háló, ebédlő, úriszoba, szalon, konyha és előszoba berendezések legolcsóbban

RUBIN ERZSEBET-KÖRÚT 28. (bejárat Wesselényi-utcai oldalon) és Wesselényi-utca 47. szám.**KERÉKPÁROK**

(Styria és Premier budapesti vezérképvisellete.)

A híres Continental gummi gyári lerakata

Varrógépek, legjobb gyártmány, gramofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítanak, részletfizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.**SIRIUS MŰVEK** Akkumulátor és Elemgyár R.-T.

Budapest, VI., Petneházy-utca 72.

* * * *

Telefon: L. 978—36.

Káld, 926. II/5. Ha Ön egyébként érdemes és alkalmas arra, hogy őrsparancsnokképző tanfolyamba vezényeljük, az elemi iskola hiánya ennek nem akadály. De természetesen elengedhetetlen feltétel, hogy az elmulasztottakat az általános tudás terén (földrajz, természetrajz, történelem, számtan stb.) csendőrségi szolgálata alatt pótolta-e olyan mértékben, amint arra egy csendőraltisztnak szüksége van.

8000. Lapunk mai számának Csendőr Lekszikon c. rovatában olvassa el a 6. kérdésre adott választ.

Kiváncsi főhadnagy. 1. Lapunk múlt évi 20. számában „Érdeklődő” jelige alatt pontos felvilágosítást talál. 2. A levélben említett körülményt a tiszti gyűlés bírálja el, szerintünk akadály.

Öregek, Tiszapalkonya. 1. Mai számunk Csendőr Lekszikon rovatában olvassa el a 8. kérdésre adott választ. 2. Olvassa el lapunk 1924. évi 12. számában „Királyhágó” jeligére küldött üzenetünk 2. pontját.

D. J. irodaszolga, Berettyóújfalú. Ideiglenes minőségében esaládi pótlókra igényt nem tarthat. Kérvényt ezért hiába is terjesztene fel. De olvassa el lapunk legutóbbi számában „Sz. J. irodaszolga, Abaujszántó” jeligére küldött üzenetünket, ahol a véglegesítésre vonatkozólag talál felvilágosítást.

Dorozsma. Az 1925. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönynek olyan pontja, illetőleg bekezdése, amelyre Ön hivatkozik, nincsen. A c) pont tárgyalja a nyugdíjasok utazásait. Ez azonban nem vonatkozik azokra, akik 1 évre kimondott nyugállományból időközben tényleges szolgálatra bevonulnak arra az őrsre, amelyikhez tartoznak. Ha azonban nem régi beosztásukba, hanem új őrsre kell bevonulniuk, akkor a régi őrsről az új őrsre való áthelyezés költségeit természetesen fel lehet számítani. De ez nyugdíjas mivoltával semminemű kapcsolatban nem álló rendes áthelyezési illeték.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándordíjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

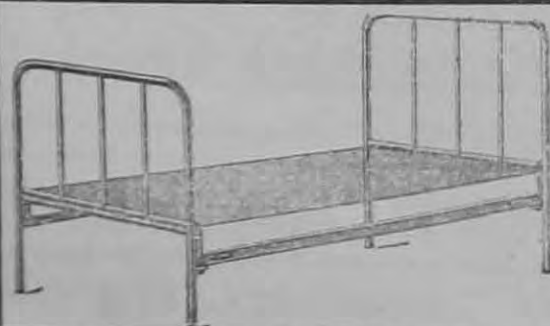
HUNGÁRIA
kalaptomp és kalapgyár rt.
VII., Gizella-ut 24-26.

Az ország **legnagyobb** tomp és kalapgyára
A csendőrségi vadászkalapok készítője

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. jégszekrények
és vízvezetékek szerelések

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybetét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szakszerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

Nagyszében. Mai számunk Csendőr Lekszikon rovatában a 9. kérdésre adott válaszunkat olvassa el.

V. V. csendőr. Kötelezője 1926 november 31-én jár le. Kötelezője lejárt előtt 2 hónappal nyilatkozatot kell beadni arra vonatkozólag, hogy tovább szolgálni nem óhajt.

Pázmánd. 1. Megküldjük. 2. A Jókai sorsjegyek húzása múlt évi október hó 7-én történt. A húzás eredményét a Pénzügyi Tudósító október 10-i száma és minden nagyobb napilap annak idején leközölte. 3. Tiszthelyettesek és továbbszolgáló altisztek szorosan zárkózó ezüst sodralék, csendőrök és próba-csendőrök pedig sötét kávébarna tombakból vagy kávébarnára bevont horganyozott vasbádogból készült sapkarózsát viselnek.

K. Sz., Szeged. Az 1912:LXV. t.-c. 6. §-a értelmében csendőrségi szolgálata után ellátásra igényt nem tarthat. Ugyanezen t.-c. 7. §-a alapján azonban megfelelő indokolással kérheti a minisztertől, hogy csendőrségi szolgálata ideje nyugellátás szempontjából figyelembe vétessék. A m. kir. közig. bíróság 1898. évi 1567. szám alatt kimondotta, hogy: „Valamely szolgálati idő beszámításának kérdése előzetesen el nem dönthető, hanem csakis a nyugdíjigény esedékessé válta idejében bírálható el.” Valakinek tényleges szolgálat alatt felmerülő ily kérdését tehát érdemileg elintézni nem lehet. Ennélfogva ez irányú kérelmét csak akkor terjessze elő, amikor a dohánygyári szolgálatból megváltik és ahhoz a miniszterhez, aki a dohánygyári alkalmazottak ellátását utalványozza. A kérelmének indokolására és igazolására szolgáló iratok és okmányok beszerzéséről és megőrzéséről már most gondoskodják, hogy azok annak idején eredetben vagy hiteles másolatban rendelkezésére álljanak.

Eszterháza. Egyiket sem találtuk. Kérdezze meg az országos levéltárat, hol van a volt es. és kir. 16. hadtest rohamzászlóaljának irattára s abból esetleg kihámozhat olyan adatokat, amilyenekre szüksége van.

Legelőnyösebben beszerezhetőek

ÓRÁK Nagy Svájci } Omega, Doxa,
ÉKSZEREK óra-lerakat } etc. zsebórák.
GÁBOR LAJOS órás-ékszerész
Budapest, Lipót-körut 30.

A M. Kir. Csendőrség részére kedvező részletfizetésre is. Készpénzfizetésnél 10% árengedmény.
Az órákért 3 évi jótállást vállalok.

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett

Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-ucca 22. III. em.

Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.

Távíratcím: Ipközpont.

Szőnyegegek

bútorszövetek, matrac, csinvatok,
kocsigyártó- és kárpitoskeelések stb.

Neumayer Fülöp rt.

Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.

Tel.: 11-21. Alap. 1889.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klanczál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak őrési választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

M. E., Mezöhegyes. Az 1925 december 17-én kelt 167.521/VI. b. 1925. számú belügyminiszteri rendelet, amely a középiskolai alsó négy osztályból vizsgázók segélyezését tárgyalja, természetesen vonatkozik rangkülönbség nélkül a csendőrségre minden egyes tagjára.

Bizalom. 1. A levelében írt orvos kilétét megállapítani Budapesten nem lehet, erre itt semminemű írásbeli adatok rendelkezésre nem állnak. A szegedi polgármesteri hivatalban valószínűleg megvannak a vonatkozó könyvek és iratok, kérjen onnan felvilágosítást. Legjobban tenné, ha személyesen nézne utána a dolognak. 2. Vitéz Horváth Gyula ezredes a 6. honvéd gyalogezred parancsnoka Nagykanizsán. A volt es. és kir. szegedi 46. gyalogezred tisztje volt, tehát róla lehet szó. 3. Vitéz Csukonyi Ferenc ny. áll. százados közelebbi címét megtudhatja a budapesti vitézi főszéktartóságtól (Vár). 4. Farkas név nagyon sok van a nyilvántartásban, keresztnév és egyéb közelebbi adatok nélkül nem lehet megállapítani, melyiket keresi a sok közül.

Ujfalu. Megpróbálhatja, hogy a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) kérvényt terjeszt fel, de nem biztatjuk sikerrel.

Váralja. Legénységi nősiléshez kaució nem szükséges. Hogy az ara tekintetében mik a kívánalmak, arra nézve felvilágosítást talál lapunk legutóbbi számában „J. L. Jászfény-szaru” jelige alatt.

Kikeleti hóvirág. 1. Erre csak akkor lehetne pontos választ adni, ha a konkrét esetet ismernék. Az őrszolgálatbeli kötelességsértés természetesen bizonyos idő múltán elévül. De az elévülés ideje más a büntetési és más a vétségre vonatkozólag. Tudni kellene tehát, hogy az illető büncselekményre a törvény minő büntetési tételt ír elő.

Döme Ferenc csendőr, Ferencszállás. Levelében talált 5000 korona bélyeget lapunk javára bevételteztük.

Szerencse. A csóti leszerelő táborparancsnokság irattára Budapesten az 1. számú vonatosztágyparancsnokságnál van.

P. J. főtörzsörmeister, Mezőcsát. 1. Lapunk folyó évi 1. számában „Bihar” jelige alatt talál kérdésére választ. Ezen most már — sajnos — nem lehet segíteni, ha annakidején még az igényét sem jelentette be, de azért az értékpapírját ne dobja el, hátha jóra fordul még a dolog. 2. Hamza György ny. áll. huszárszázados Szegeden lakik, Kárász-utca 15. szám alatt. Póli nem, de Pauli György huszárszázados létezik. Címe: Sopron, huszárlaktanya.

Nagyar. Zilles János vámőr főhadnagy a miskolci vámőr kerületi parancsnokságnál teljesít szolgálatot.

T. D. tiszthelyettes, Jászszentlászló. 1. Füleki Dezső alvezredes a honvédelmi minisztérium Eln. D. osztályában teljesít szolgálatot. 2. Adja be fiát a jutasi altisztképzőbe. A felvételi pályázatot tudomásunk szerint májusban adják ki. Ezenkívül nincs egyéb katonai iskolánk, mint a Ludovika Akadémia, ahova azonban csak középiskolai érettségivel lehet bejutni. Reáliskolai nevelőintézet van Kőszegen és Sopronban I—IV. osztályig, az V—VIII. osztályig pedig Budapesten és Pécsen. Ezek azonban nem katonai intézetek, hanem rendes középiskolák s a felső iskolákra képesítő érettségivel látják el hallgatóikat. Innen lehet a Ludovika Akadémiára is bejutni. De hogy fiát valamelyik reáliskolai nevelőintézetbe bejuttathassa, arra remény nincs. A harcéren elesettek fiait, a teljesen, vagy apátlanul, illetve anyátlanul árvák, továbbá azok, kiknek atyja két évig arcvonalbeli szolgálatot teljesített, előnyben részesülnek az ingyenes helyeken. A fizetési hely pedig drága: az idén 800 aranykorona ellátási és 28 aranykorona tandíjat kellett fizetni és hol vannak még az egyéb kiadások? Jutásra könnyebben bejut a fiú, ahol embert farnagnak belőle és olyan altiszt kiképzést kap, amivel szépen előrehaladhat és boldogulhat.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat, szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut, vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát, és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész női s férfifehérneműeket, kötött kabátokat, függőkészen és rendelésre, göny és függönykelméket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelybeket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 április hó 1-ével kezdődnek.

KEMÉNYFA BÚTOROK

✧ elismert győri gyártmány jótállással ✧

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Magyar kir. honvédelmi minisztérium és csendőrség sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 45. SZ.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Az

amerikai „ROYAL” írógép

legújabb **PILASTER** modellje

világszenzáció.

Kedvező fizetési feltételek. Országszerte díjmentesen bemutatja a vezérképviselőt:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 5.

TELEFON: 34-96.

VARRÓGÉPEK KERÉKPÁROK kedvező részletfizetésre

WEISZ BÉLANÁL
Budapest, VIII., Baross-u. 69.

Rigyáci őrs. Agoston Béla ny. áll. ezredes elszakított területen, magánörtesülésünk szerint Pozsonyban lakik. Raglán László nem, de Raglán Vazul százados volt a 24. honvéd gyalogezred állományában. A mai honvédségnek nem tagja s nem lehet megállapítani, hol tartózkodik. A volt 24. honvéd gyalogezred irattárát nem sikerült Brassóból kihozni.

T. Gy. 1. Ezt a kérdést csak közvetlen előjárói dönthetik el, akik ismerik a részleteket és a mellékkörülményeket is. 2. Lapunk mai számának Csendőr Lexikon rovatában olvassa el a 7. kérdésre adott választ.

E. I. Bborsod. Arra vonatkozólag, hogy az őrsön gyengélkedő nőtlen esendőr a gyengélkedés napjaira 20%-kal felemelt napi betétet volna köteles fizetni, írott szabályt nem ismerünk. A közgazdálkodások ezt a tagok egymás közötti meg egyezése szerint intézik. A vélemények különben megoszlanak. Van, aki azt mondja, hogy a gyengélkedő többet fogyaszt állandó otthonlété folytán a többi tagoknál, akik szolgálataikba ma az általános szokás szerint táskaelelmet nem visznek magukkal. E szerint indokolt volna az, hogy a gyengélkedő bizonyos százalékkal többet fizessen. Ezzel szemben áll a másik vélemény, amely szerint a gyengélkedő elesik a vezénylési pótdíjaktól azért, hogy külszolgálatba nem mehet, ezért méltánytalan még nagyobb napibetét fizetésével is anyagilag terhelni. Hát mi egyik véleményt sem osztjuk, mert a kérdést nem anyagi, hanem egészen más szempontból nézzük. Ha valaki megbetegszik, arról legtöbb esetben nem tehet. Ez a sors utólréhet mindannyiunkat. És hogy bajtársunkat betegsége mellett anyagi túlkiadással is megnyomorítsuk, azt emberi és bajtársi szempontból elhibázott dolognak tartjuk. Az a 20%-os többlet semmi esetre sem ér annyit, mint amennyit ez a garaszkodás és üzleties szellem a bajtársiasságnak árt.

B. J. esendőr, Kiskúnlacháza. Olvassa el mai számunkban „T. Gy.” jellegére küldött üzenetünk 1. pontját.

1887. Olvassa el lapunk mai és múlt évi 21. számában „Építkező” jellegére küldött üzenetünket. Kérvényének beadásával nem késétt el.

Talmási tiszthelyettes, Keckemét. Beküldött híre nem alkalmas a közlésre. Napieseményeket nem hozunk. A szóban forgó bűncselekmény is olyan természetű, amely napilapokban a hírek közé tartozik, mi azonban csak abban az esetben foglalkozhatnánk vele, ha a bűncselekmény felderítésében az átlagot meghaladó esendőri ügyesség vagy különlegesebb esendőri teljesítmény volna, vagy pedig országos feltűnést keltően nagyszabású lett volna maga a bűnügy. Ebben az esetben pedig a véletlen mindent elvégzett a esendőri nyomozás előtt.

Építkező. Múlt évi 21. számunkban hasonló jellege alatt tárgyalt pénzügyminiszteri rendelet száma 138.035/P. M. 1923.

Kimpán János főtörzsőrmester. Olvassa el mai számunkban „1887.” jellegére küldött üzenetünket. Annál részletesebb felvilágosításra nincsen szüksége.

J. Kiss Sándor esendőr, Karcag. Kölesönös áthelyezési kérelmét nem közölhetjük, mert őrsöt jelölt meg, holott csak kerület vagy valamelyik osztály területét lehet ilyen kérelmekben megjelölni. Levelében talált 2000 K. bélyeget lapunk javára bevételtek.

Kurucmajor. 1. Kötelezője 1927. augusztus 30-án jár le. 2. Miniszternek szóló kérvény címzése: „A m. kir. Belügy-, Külügy-, stb. miniszter Úrnak, Budapest”. Ha személyében szólítják meg, akkor „Nagyméltóságú (Belügy-, Külügy-, stb.) miniszter Úr!” a megszólítás, de ez a esendőrségnél nem szokásos.

Havasi gyopár. Kötelezője 1925. április 30-án lejárt.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

Az AEG-MIGNON

írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:

az

Unio Magyar Villamossági

Részvénytársaságnál

Budapest, VI., Andrássy-ut 15. sz.

Az egykori osztrák-magyar had-
sereg által használt

WAFFENRAD

gyártmányú **kerékpárokat**
tiz havi részletfizetésre esendőr-
szolgálatra alkalmas felszerelés-
sel szállít

„BÖHM” GÉPÁRUHÁZ SZENTGOTTHÁRD.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Eddig kb. 500 darab esendőrhasználatban.

HAZAI VASKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TELEFON 981-16

BUDAPEST, VI., HUNYADI-TÉR 15. SZÁM

TELEFON 981-16

Vas, vasáru, zománcozott edények, mindennemű háztartási cikkek, valamint tüzhelyek és kályhák

legolcsóbb beszerzési forrása!

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak 5% kedvezmény